

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

RITA BEINARAVIČIŪTĖ

**LR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO
PRAKTIKA IR VYKDYMO TENDENCIJOS
(ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS PAVYZDŽIU)**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Prof. dr. G.Davulis

VILNIUS, 2013

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

**LR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO PRAKTIKA IR VYKDYMO
TENDENCIJOS (ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS PAVYZDŽIU)**

Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Prof. habil.dr. G. Davulis

2013 04

Recenzentas

2013 04

Atliko

VSEmis1-01 gr. stud.

Rita Beinaravičiūtė

2013 04

VILNIUS, 2013

TURINYS

LENTELĖS	4
PAVEIKSLAI.....	5
PRIEDAI.....	7
ĮVADAS.....	8
1. LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINĖS SANDAROS YPATUMAI	11
1.1.Savivaldybių biudžetų vieta LR biudžetinėje sistemoje	14
1.2. Fiskalinės decentralizacijos principas kaip sąryšio tarp valstybės ir savivaldybių biudžetų pagrindas.....	19
1.3. Savivaldybių biudžetų formavimo ir vykdymo principai	20
1.4. Strateginiai planai ir jų ryšys su savivaldybės biudžetu.....	26
2. ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS IR ASIGNAVIMAI 2007-2011 METAIS	33
2.1. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų dinaminė ir struktūrinė analizė	36
2.2. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidų dinaminė ir struktūrinė analizė	38
3. ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO 2007-2011 METŲ ANALIZĖ.....	41
3.1. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų plano ir įvykdymo analizė.....	41
3.2. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidų plano ir įvykdymo analizė.....	50
4. ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PALYGINIMAS SU KAUNO IR VILNIAUS MIESTŲ SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETAIS	60
4.1. 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Kauno miesto savivaldybės biudžetu.....	60
4.2. 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Vilniaus miesto savivaldybės biudžetu.....	65
IŠVADOS	71
LITERATŪRA	74
ANOTACIJA	77
ANOTACIJA (anglų kalba)	78
SANTRAUKA	79
SANTRAUKA (anglų kalba)	80
PRIEDAI.....	81

LENTELĒS

Lentelē. Savivaldybės biudžeto struktūra	32
--	----

PAVEIKSLAI

1 pav. Nacionalinio biudžeto struktūra	9
2 pav. Nacionalinio biudžeto sudarymo daugiapakopė teisinio reglamentavimo struktūra	10
3 pav. Apibendrinta nacionalinio biudžeto sudarymo tvarka	12
4 pav. Savivaldybių vykdomos funkcijos	14
5 pav. Alytaus miesto savivaldybės savarankiškųjų funkcijų realizavimas	15
6 pav. Alytaus miesto savivaldybės valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų realizavimas.....	16
7 pav. Savivaldybių biudžetų paskirtis	19
8 pav. Konceptualus modelis “ Savivaldybių įtakos ribotumas biudžetų pajamoms”	22
9 pav. Alytaus miesto savivaldybės SSGG analizė	25
10 pav. Intergruotas planavimas ir biudžeto sudarymas	26
11 pav. Strateginio planavimo dokumentai	28
12 pav. Biudžeto pajamos ir asignavimai 2007-2011 m., tūkst. Lt	33
13 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra 2007-2011 m., proc.....	35
14 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai pagal funkcinę klasifikaciją 2007-2011 m., proc.....	36
15 pav. Asignavimai pagal ekonominę klasifikaciją 2007-2011 m., proc.....	38
16 pav. Biudžeto pajamų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.....	40
17 pav. Alytaus miesto savivaldybės mokesčių struktūra 2007-2011 m., proc.....	42
18 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto mokesčių plano vykdymas 2007-2011 m., proc.....	43
19 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto dotacijų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.	45
20 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto kitų pajamų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.....	48
21 pav. Biudžeto išlaidų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.....	50
22 pav. Bendrųjų valstybės paslaugų plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	51
23 pav. Gynybos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	51
24 pav. Viešosios tvarkos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	52
25 pav. Ekonomikos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt	53
26 pav. Aplinkos apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt	54
27 pav. Būsto ir komunalinio ūkio funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	54
28 pav. Sveikatos apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	55

29 pav. Poilsio, kultūros ir religijos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt.....	56
30 pav. Švietimo funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m, tūkst.Lt.....	56
31 pav. Socialinės apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst.Lt.....	57
32 pav. Alytaus ir Kauno miestų biudžetų pajamų palyginimas.....	61
33 pav. Kauno miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra, 2007-2011 m., proc.....	63
34 pav. Kauno miesto savivaldybės biudžeto asignavimų paskirstymas pagal valstybės funkcijas 2007-2011 m., proc.....	64
35 pav. Vilniaus ir Alytaus miestų savivaldybių biudžetų palyginimas 2007-2011 m., proc....	66
36 pav. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimų paskirstymas pagal valstybės funkcijas2007-2011 m., proc.....	68
37 pav. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra, 2007-2011 m., proc.....	69

PRIEDAI

1 priedas. Alytaus miesto savivaldybės pajamų šaltiniai 2005-2009 m., proc. / tūkst.Lt.....	82
2 priedas . Alytaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai pagal funkcinę klasifikaciją 2005-2009 m., tūkst. Lt / proc.....	83
3 priedas. Asignavimai pagal ekonominę klasifikaciją 2005-2009 m., proc. / tūkst. Lt.....	84
4 priedas. 2007 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt.....	85
5 priedas. 2008 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt.....	87
6 priedas. 2009 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt.....	89
7 priedas. 2010 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt.....	91
8 priedas. 2011m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt.....	93
9 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2007 m., proc. / tūkst.Lt.....	95
10 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2008 m., proc. / tūkst.Lt.....	96
11 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2009 m., proc. / tūkst.Lt.....	97
12 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2010 m., proc. / tūkst.Lt.....	98
13 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2011 m., proc. / tūkst.Lt.....	99
14 priedas. Kauno miesto savivaldybės biudžeto pajamos 2007-2011 m., tūkst.Lt.....	100
15 priedas. Kauno miesto savivaldybės biudžeto asignavimai 2007-2011 m., tūkst.Lt.....	101
16 priedas. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto pajamos 2007-2011 m., tūkst.Lt.....	102
17 priedas. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai 2007-2011 m., tūkst.Lt.....	103

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Savivaldybių biudžetams tenka svarbus vaidmuo biudžetinių santykių sistemoje. Nors savivaldybių finansų valdymas nėra taip plačiai aptartas kaip privataus verslo sektoriaus finansinė sistema, tačiau daugybė Lietuvos Respublikos teisės aktų reglamentuoja savivaldybių finansų paskirstymą. Savivaldybių finansais domėjosi nemažai mokslininkų: E.Buškevičiūtė, G.Davulis, K.Ehrhart. Savivaldybių biudžetų sudarymą analizavo A.Astrauskas, G.Gipienė, J.Rimas. Į savivaldybių apskaitos tvarkymą bei atskaitomybės sudarymą gilimosi R.Stačiokas, A.Mažeika, R.Rupšys, K.Valužis.

Vietiniai biudžetai vis dažniau naudojami ekonominių procesų reguliavimui, daro įtaką gamybinių jėgų pasikeitimui, formuoja teritorinę infrastruktūrą. Labai svarbų vaidmenį vietiniai biudžetai atlieka vykdant socialines programas, finansuojant vis didėjančias socialines išlaidas. Tačiau savivaldybėms pavedamų tvarkyti viešųjų reikalų apimtys nuolat didėja, o finansavimas ne visada atitinka iškilusius poreikius. Lietuvoje savivaldybės neturi pakankamo fiskalinio savarankiškumo bei galimybių surinkti būtinas lėšas savo funkcijoms vykdyti, kadangi svarbiausius mokesčių elementus (apmokestinimo bazę, tarifus, lengvatas) nustato Seimas. Dėl šių priežasčių slopinama savivaldybių fiskalinė iniciatyva bei atsakomybė, ir jų veikla tampa ne tokia efektyvi. Savivaldybėms tenka sunkus uždavinys – išskirti svarbiausius prioritetus ir efektyviai paskirstyti lėšas. Siekiant suderinti Lietuvos vietinės valdžios institucijų finansinius išteklius su jų įstatymiais įsipareigojimais, tikslinga plėtoti fiskalinę decentralizaciją t.y. suteikti savivaldybėms daugiau teisių nustatant renkamus mokesčius, bei juos renkant, didinti savivaldybių mokesčių pajamų dalį nacionaliniame biudžete, kadangi savivaldos teritorijoje pagrindinis mokesčių decentralizacijos kriterijus – renkamų vietos valdymo institucijų finansinis savarankiškumas, kuris suprantamas kaip teisė sudaryti savo biudžetą, numatyti pajamų šaltinius, rinkti vietinius mokesčius, vykdyti kredito ir kitas finansines operacijas. Taigi vietos gyventojų renkama valdžia savarankiška tiek, kiek ji savarankiškai valdo ir tvarko savo finansus.

Savivaldybių biudžetų vykdymo tema aktuali, kadangi savivaldybės per mažai dėmesio skiria finansinei analizei, kuri parodo, ar efektyviai planuojamas biudžetas, ar tobulinamas savivaldybių pajamų surinkimas, ar tikslingai naudojamos skirtos lėšos. Išsami savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų analizė teikia daug informacijos apie įmonės pajamų bei išlaidų struktūrą ir dinamiką.

Temos aktualumas taip pat grindžiamas ir tuo, jog Lietuvoje vykdoma viešojo sektoriaus apskaitos reforma, tiesiogiai liečianti savivaldybes. Reformos esmė – reformuoti viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemą, kad būtų gaunama patikima ir objektyvi informacija, kurios reikia ekonominiams sprendimams priimti.

Magistriniame baigiamajame darbe bus nagrinėjama Alytaus miesto savivaldybės biudžeto vykdymas 2007-2011 metais.

Tyrimo problema – Ar vykdomas Alytaus miesto savivaldybės biudžeto planas?

Darbo objektas – 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybės finansinės ataskaitos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto 2007-2011 metų vykdymą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros ypatumus.
2. Išanalizuoti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų struktūrą 2007-2011 metais.
3. Išnagrinėti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymą 2007-2011 metais.
4. Palyginti Alytaus, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių 2007-2011 m. biudžetus.

Mokslinė hipotezė: Savivaldybėms trūksta finansinio savarankiškumo, todėl formuojant pajamas ir vykdant asignavimus, reikšmingiausia išorinių ekonominių veiksnių įtaka.

Tyrimo metodai. Darbe naudojama mokslinės teorinės literatūros ir teisės aktų analizė, statistinių duomenų analizė, grafinis duomenų sisteminimas ir aprašomosios statistikos metodai, lyginamoji analizė.

Magistrinio baigiamojo darbo struktūra. Darbą sudaro keturi skyriai. Pirmajame skyriuje „Lietuvos Respublikos nacionalinio biudžeto apibūdinimas“ apžvelgiama nacionalinio biudžeto struktūra, pateikiama intergruoto planavimo ir biudžeto sudarymo schema, nacionalinio biudžeto sudarymo daugiapakopė teisinio reglamentavimo struktūra, savivaldybės vykdomų funkcijų klasifikacija.

Antrajame skyriuje „Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamos ir asignavimai 2007-2011 metais“ atliekama Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų struktūros analizė.

Trečiajame skyriuje „Alytaus miesto savivaldybės 2007-2011 metų biudžeto įvykdymo analizė“ yra analizuojamas biudžeto pajamų ir asignavimų vykdymas.

Ketvirtajame skyriuje „Alytaus miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybių biudžetais“ lyginama didžiųjų Lietuvos miestų biudžetų pajamų ir išlaidų struktūra.

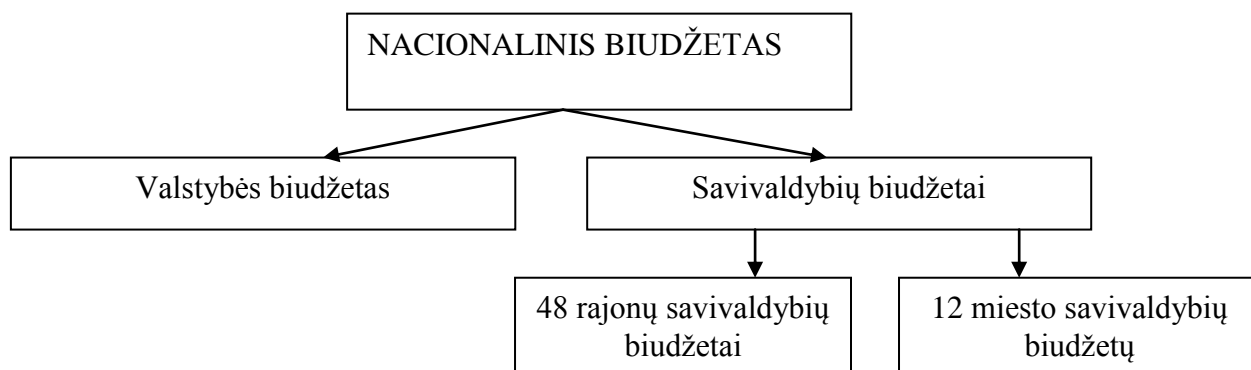
Literatūros šaltinių apžvalga. Rašant baigiamąjį darbą buvo naudojamosi įvairiais teisės aktais: įstatymais, Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, tarybos sprendimais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, finansinėmis ataskaitomis,

biudžeto įvykdymo ataskaitomis, aiškinamaisiais raštais, vadovėliais, moksliniais straipsniais ir savivaldybių tinklalapiuose patalpinta informacija.

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINĖS SANDAROS YPATUMAI

Biudžetas – tai tam tikro laikotarpio pajamų ir išlaidų planas. Kiekviena organizacija, kad tinkamai tvarkytų reikalus, kryptingiau siektų tikslų, sudaro savo biudžetą. Pagrįstai sudarytas biudžetas ne tik padeda pasiekti tikslus, bet ir leidžia tai padaryti su mažiausiomis sąnaudomis, išvengti neproduktyvių išlaidų (Buškevičius, 2009).

Paplitusi nuostata, kad nacionalinis biudžetas yra svarbiausias valstybės finansinis dokumentas, kuriuo valstybės finansiniai ištekliai paskirstomi pagal funkcinę, ekonominę, programinę ir kitas klasifikacijas. Tai ne tik finansinis, bet ir politinis dokumentas, nes kaip tik jis sudaro prielaidas vykdyti valstybės ir savivaldybių funkcijas (Buškevičius, 2009). Nacionalinis biudžetas – valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduota visuma (žr. 1 pav.). Nacionalinio biudžeto pajamas sudaro visos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sukaupiamos lėšos, o asignavimai naudojami valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti (2). Lietuvos Respublikoje surenkami mokesčiai, privalomos įmokos, rinkliavos gali būti perskirstomi tik per nacionalinį biudžetą, Valstybinį socialinį draudimo fondą, Privalomojo sveikatos draudimo fondą, Privatizavimo fondą, Rezervinį (stabilizavimo) fondą, Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondą, Garantinį fondą, savivaldybių privatizavimo fondus. Biudžeto mastas ir struktūra iš esmės priklauso nuo valstybės socialinės ekonominės politikos, nes jis rodo ne tik tam tikrą valstybės politinę orientaciją, bet ir yra vienas iš reikšmingiausių veiksnių vienokiam ar kitokiam politiniam kryptingumui gilinti.

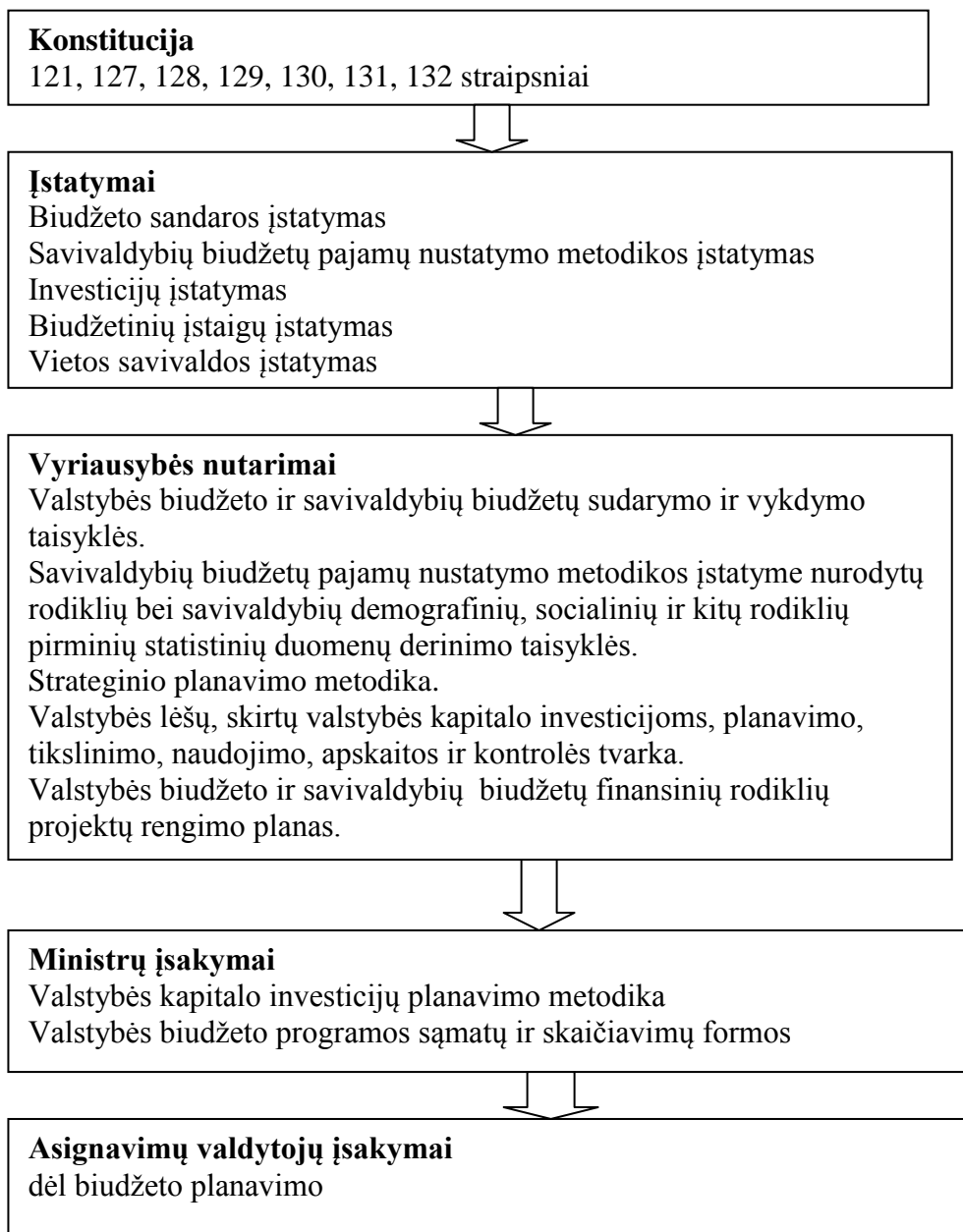
1 pav. Nacionalinio biudžeto struktūra

Šaltinis: Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas Žin., 1990, Nr. 24-596, aktuali redakcija nuo 2012.06.30

Šalies biudžetinę struktūrą sąlygoja valstybės sandara ir administracinis teritorinis suskirstymas. Lietuvos Respublikos valstybinę biudžeto sistemą sudaro savarankiškas Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas ir savarankiški vietos savivaldybių biudžetai. Juose sukaupiami nacionalinių pajamų dalis, kuri skiriama švietimo, mokslo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės

apsaugos ir rūpybos, gamtos apsaugos programoms įgyvendinti, ūkiui plėtoti, valstybinės valdžios ir valdymo įstaigoms išlaikyti, krašto apsaugai ir kitoms Lietuvos Respublikos įstatymų numatytoms programoms įgyvendinti. Šiuo metu yra įsteigtos 12 miesto savivaldybių ir 48 rajonų savivaldybės. Tokiu būdu respublikoje iš viso yra 60 savarankiški biudžetai.

Nacionalinio biudžeto sudarymas išsamiai reglamentuotas įvairaus lygio teisės aktu, pradedant Konstitucija ir baigiant asignavimų valdytojų įsakymais (žr. 2 pav.).

2 pav. Nacionalinio biudžeto sudarymo daugiapakopė teisinio reglamentavimo struktūra

Šaltinis: BUTKEVIČIUS, 2009, p. 40

Teisinis reglamentavimas yra daugiapakopis, atitinkantis valstybės teisės aktu sistemą. Teisės aktuose ganėtinai nuodugniai reglamentuotos formalios procedūros, mažiau – jų

turinys ir vykdytojams palikta visiška laisvė pasirinkti, kokius taikyti sprendimų rengimo ir priėmimo metodus.

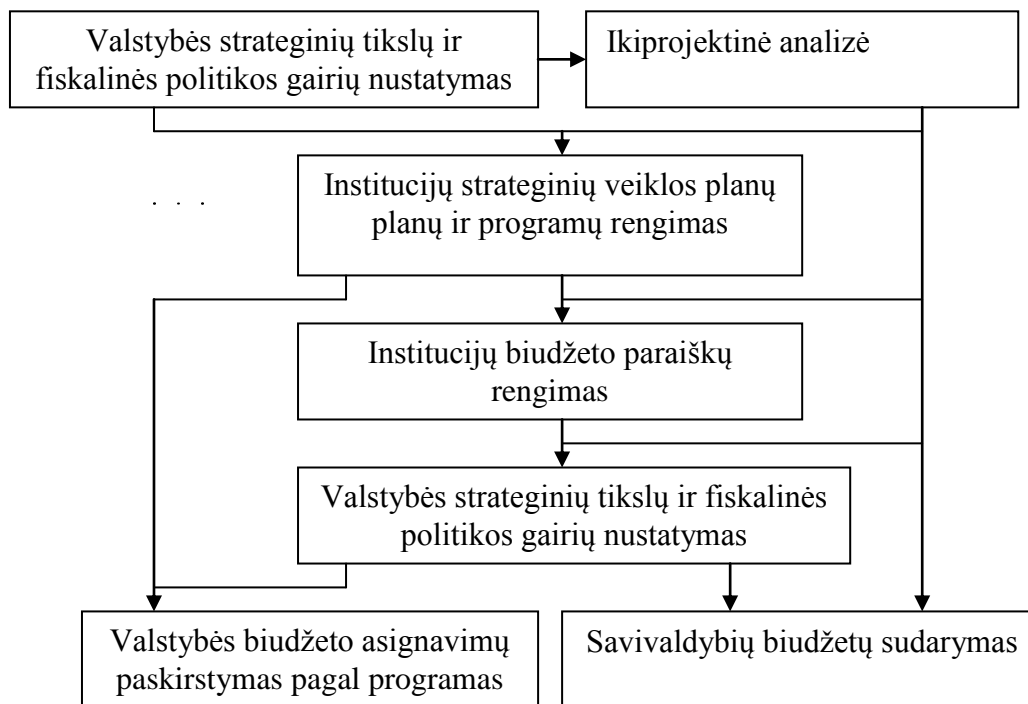
Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, kurioje biudžeto klausimams skirti 121 ir 127-132 straipsniai, apibūdinta biudžeto sistema, nustatyti biudžeto pajamų šaltiniai bei biudžetinių metų pradžia ir pabaiga, nurodyta, kad biudžeto projektą rengia Vyriausybė, o svarsto ir įstatymą priima Seimas. Metodiniams aspektams priskirtina tik vienintelė Konstitucijos nuostata, kad Seimas, didindamas biudžeto išlaidas, privalo nurodyti išlaidų finansavimo šaltinį.

Biudžeto sandaros įstatymas yra pagrindinis šios srities įstatymas. Jame įteisintos svarbiausios nacionalinio biudžeto turinio, pajamų ir išlaidų planavimo bei biudžeto lėšų naudojimo, biudžeto rengimo, tvirtinimo, vykdymo ir kontrolės nuostatos.

Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas reglamentuoja savivaldybių biudžetų pajamų šaltinius ir savivaldybių biudžetams iš valstybės biudžeto skiriamų lėšų apskaičiavimo, apskaičiuotų rodiklių derinimo ir tvirtinimo, taip pat lėšų pervedimo tvarką.

Strateginio planavimo metodika – tai ne mažos apimties teisės aktas, kuriuo, kaip teigiama preambulėje, nustatoma strateginio planavimo sistema ir principai, valdymo srities plėtros strategijos ir institucijos strateginio veiklos plano rengimo tvarka bei tipinė struktūra, stebėsenos ir atsiskaitymo už rezultatus gairės.

Nacionalinio biudžeto sudarymas – tai ilgas, faktiškai visus metus trunkantis procesas, kurio turinys, procedūros ir dalyvių vaidmuo nustatyti teisės aktu, taip garantuojant visų dalyvių atliekamų darbų koordinavimą. Rengiamas trejų metų biudžeto projektas, bet Seimas įstatymu tvirtina tik vienerių biudžetinių metų valstybės biudžetą bei savivaldybių biudžetų finansinius rodiklius. Vyriausybė parengtą valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymo projektą, kaip nurodoma biudžeto sandaros įstatyme, pateikia Seimui ne vėliau kaip prieš 75 kalendorines dienas iki biudžetinių metų pabaigos. Seimas privalo jį patvirtinti įstatymu ne vėliau kaip prieš 14 kalendorinių dienų iki biudžetinių metų pradžios. Turinio, laiko, o ypač rezultatų bendrumo požiūriu artesnes procedūras sujungus į blokus, gauta apibendrinta biudžeto sudarymo schema (žr. 3 pav.).

3 pav. Apibendrinta nacionalinio biudžeto sudarymo tvarka

Šaltinis: BUTKEVIČIUS, 2009, p. 42

Oficialia nacionalinio biudžeto sudarymo pradžia laikytinas kiekvienų metų pradžioje priimamas Vyriausybės nutarimas, kuriuo tvirtinamas kitų metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planas, o Vyriausybės nutarimų lygmeniu biudžeto sudarymas paprastai baigiamas reglamentuoti kiekvienais metais Vyriausybės nutarimu patvirtintus artimiausių biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planą. Technologiniu metodiniu požiūriu biudžeto sudarymo pradinis žingsnis yra valstybės strateginių tikslų (prioritetų) bei fiskalinės politikos gairių fiskalinio plano nustatymas. Nacionalinio biudžeto sudarymo sudarymo procese dalyvauja visos biudžetinės įstaigos.

1.1. Savivaldybių biudžetų vieta LR biudžetinėje sistemoje

Pirmame skyriuje buvo paminėta, kad viena iš nacionalinio biudžeto dalių yra savivaldybių biudžetas, todėl reikėtų paminėti, kas tai yra savivaldybė – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą ir jos sudarytas, jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas (3). Savivaldybės biudžetas - savivaldybės tarybos tvirtinamas savivaldybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams. Savivaldybių funkcijoms atlikti reikia didelių piniginių išteklių, kurių didžioji dalis atsispindi savivaldybių biudžetuose.

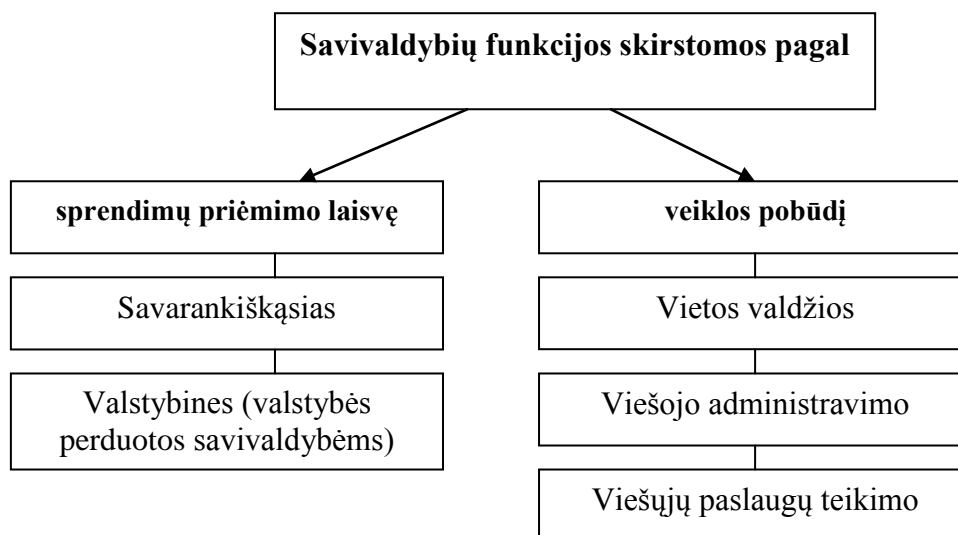
Anot kai kurių autorių (Levišauskaitė, Rūškys, 2003), vietiniams biudžetams (t.y. savivaldybių finansams) tenka svarbus vaidmuo biudžetinių santykių sistemoje. Pastaruoju metu įvairiose valstybėse per vietinius biudžetus perskirstoma vis daugiau valstybės finansų sistemoje sukauptų lėšų, nes didėja vietinių valdžios organų vaidmuo ir jų įtaka valstybės gyvenimui, plečiasi vietinio ūkio apimtis, plečiasi ir tampa sudėtingesnės vietinių valdžios organų funkcijos. Vietiniai biudžetai vis dažniau naudojami ekonominių procesų reguliavimui, daro įtaką gamybinių jėgų pasikeitimui, formuoja teritorinę infrastruktūrą. Labai svarbų vaidmenį vietiniai biudžetai atlieka vykdant socialines bei kitas programas, finansuojant vis didėjančias socialines išlaidas. Šiandieninė savivaldybė yra tarsi centrinės valdžios ūkinis padalinys vietoje, tarsi valdžios holdingo kompanija, kuri nuosavybės teise valdo ir tvarko bene visą miesto ar rajono ūkį.

Pačios savivaldybės nėra savarankiškos, kadangi apie 90 proc. savivaldybių išlaidų yra apspręstos centrinės valdžios deleguotų ir Seimo įstatymu įtvirtintų funkcijų. J. Rimo, R. Stačioko (2002) teigimu, savivaldybių biudžetų formavimo, jų išlaidų ir pajamų išlyginimo klausimai gali būti sprendžiami įvairiai. Daugelyje užsienio šalių vietos valdžios finansinės autonomijos pagrindą sudaro vietiniai mokesčiai ir priedai prie valstybinių mokesčių (didžiausia mokesčio bazė yra ta pati kaip ir valstybinio mokesčio, o vietos valdžia turi teisę prie valstybinio mokesčio tarifo kaip priedą nustatyti tam tikro dydžio savo tarifą). Lietuvoje netikslinga galvoti apie priedus prie valstybinių mokesčių. Tačiau mokestinių įplaukų paskirstymas tarp valstybės ir savivaldybių biudžetų turėtų būti labiau apgalvotas. Būtina siekti kaip galima mažesnės savivaldybių biudžetų priklausomybės nuo kiekvienais metais nustatomų atskaitymų iš dviejų (fizinių asmenų pajamų ir juridinių asmenų pelno) mokesčių normatyvų. Tikslinga šiuos atskaitymų normatyvus nustatyti pastovius ir atskiroms savivaldybių grupėms vienodus (pradžioje bent 3 metus). Tokiu atveju pajamų išlyginimo reguliavimas vyktų tik per dotacijas. Pastovių atskaitymų normatyvų nustatymas gerokai padidintų savų lėšų dalį savivaldybių biudžetų pajamose, sudarytų joms sąlygas strateginiam regiono ekonomikos ir infrastruktūros plėtojimui.

Savivaldybių finansavimo problema nepraranda savo aktualumo ir šiandien. Kaip pagrindinę savivaldybių finansavimo tobulinimo kryptį, tikslinga išskirti savivaldybių finansinių išteklių didinimą. Anot A. Astrausko (2003), Lietuvoje dar nepakankamai nuosekliai laikomasi Europos vietos savivaldos chartijos reikalavimo – užtikrinti savivaldybių funkcijų ir joms reikalingų vykdyti finansinių išteklių adekvatumą. Kaip vieną iš savivaldybių finansavimo tobulinimo krypčių, tikslinga išskirti finansinės drausmės stiprinimą savivaldybėse. Anot R. Budbergytės, vis dėlto dalies savivaldybių vidaus kontrolės sistema dar nėra pajėgi laiku nustatyti ir ištaisyti klaidas, užtikrinti tinkamą finansų valdymą. Kai kuriose savivaldybėse vidaus kontrolės procedūros dar nesukurtos arba veikia neefektyviai. Jos neužtikrina specialių tikslinių dotacijų paskirstymo ir lėšų naudojimo teisėtumo, nenumatyta atsakomybė už tinkamą biudžeto projektų rengimą. Neretai

valstybės biudžeto lėšos naudojamos, neteisingai interpretuojant teisės aktų reikalavimus: Viešųjų pirkimų, Biudžeto sandaros įstatymų nuostatas.

Savivaldybė kaip administracinis vienetas gali vykdyti daugybę funkcijų. Savivaldybės funkcijos – tai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo ir kitų įstatymų savivaldybėms priskirtos viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijos (3). Savivaldybės institucijos – atstovaujamoji institucija, tai yra savivaldybės taryba, ir vykdomoji institucija, tai yra savivaldybės administracijos direktorius, turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teises ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais. Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba yra savivaldybės kontrolės įstaiga, kuri atlieka finansinį ir veiklos auditą savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose bei savivaldybės kontroliuojamose įmonėse, prižiūri, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas savivaldybės turtas bei vykdomas savivaldybės biudžetas.

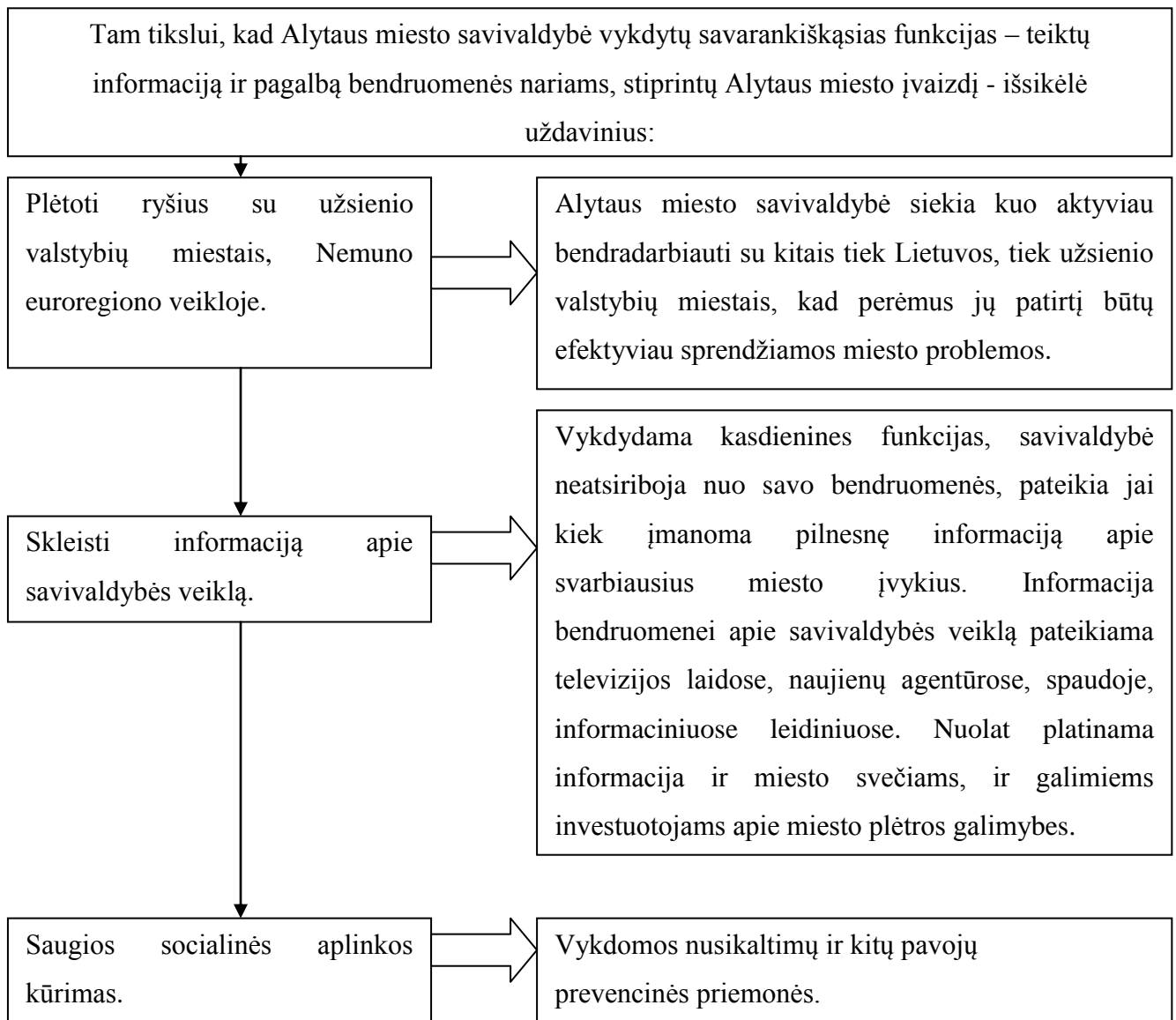
4 pav. Savivaldybių vykdomos funkcijos

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas, 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533, aktuali redakcija nuo 2012.01.01, antras skyrius.

Savivaldybių funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę skirstomos į:

1) **savarankiškąsias**. Šias funkcijas savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą. Įgyvendinant šias funkcijas, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose.

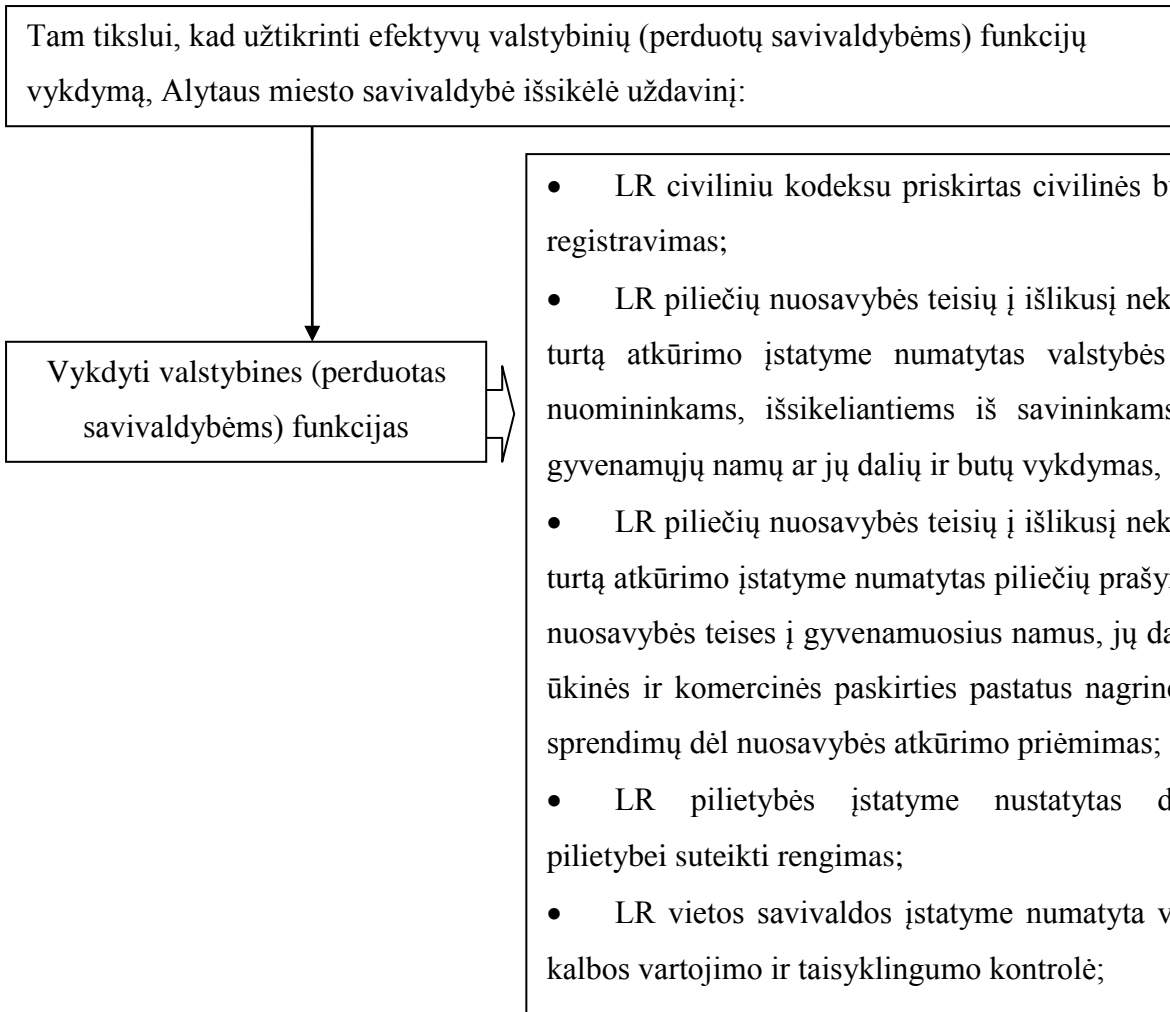

5 pav. Alytaus miesto savivaldybės savarankiškųjų funkcijų realizavimas

Šaltinis: Alytaus miesto savivaldybės 2010-2012 metų strateginis veiklos planas

2) **valstybines (perduotas savivaldybėms)**. Tai valstybės funkcijos, pagal įstatymus perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Savivaldybės, įgyvendindamos šias funkcijas, turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę. Savivaldybių veiklą įgyvendinant šias funkcijas riboja valstybės institucijų ir (arba) pareigūnų sprendimai. Atskirais atvejais valstybinės funkcijos gali būti perduotos savivaldybėms įgyvendinti sutarčių pagrindu. Savivaldybė tokią sutartį gali sudaryti tik tuo atveju, kai savivaldybės taryba pritaria.

6 pav. Alytaus miesto savivaldybės valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų realizavimas

Šaltinis: Alytaus miesto savivaldybės 2010-2012 metų strateginis veiklos planas

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės administracijos direktorius, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybėmis sudarytas sutartis kiti fiziniai bei juridiniai asmenys, pasirenkami viešai.

Savivaldybės gali atlikti kitas vietos savivaldos įstatyme nenumatytas valstybės funkcijas (viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo) pagal su valstybės institucijomis ar įstaigomis sudarytas sutartis. Savivaldybė tokias sutartis gali sudaryti tik tuo atveju, kai savivaldybės taryba pritaria. Sutartys sudaromos ir vykdomos vadovaujantis Civilinio kodekso ir kitų įstatymų nuostatomis. Sutartinės funkcijos paprastai yra trumpalaikės ar sezoninio pobūdžio.

Taip pat bendriems tikslams savivaldybė gali sudaryti jungtinės veiklos sutartis arba bendrų viešųjų pirkimų sutartis su valstybės institucijomis ir kitomis savivaldybėmis.

1.2. Fiskalinės decentralizacijos principas kaip sąryšio tarp valstybės ir savivaldybių biudžetų pagrindas

Finansų sistemos pagrindo savivaldybėse suvokimas neatsiejamas nuo fiskalinės politikos sąvokos (A. Žvirblis, 1998). Fiskalinė politika – tai biudžetinės politikos dalis, susijusi su valstybinio biudžeto pajamų formavimu, remiantis mokesčių sistema. Fiskalinės politikos sąvoka susijusi su fiskalinės decentralizacijos reiškiniu, kuris plėtojasi pasaulyje, stiprėjant demokratiniam procesams. XX a. 8 deš. savivaldybėms visame pasaulyje atiteko apie 15 % visų nacionalinių pajamų ir apie 20 % visų šalies išlaidų, o XX a. pab. šie skaičiai ūgtelėjo atitinkamai iki 19 % ir 25 % ribos (Falleti, 2005).

Vietos savivalda reiškia, jog vietinės valdžios organai neperžengdami įstatymų nustatytos ribos turi teisę ir gebėjimą tvarkyti ir valdyti atitinkamą viešųjų reikalų dalį rūpindamiesi vietos gyventojų interesais ir prisiimdama visišką atsakomybę. Bene svarbiausia valstybės viešojo sektoriaus, kurio sudėtinė dalis yra ir savivaldybės, funkcija – viešųjų gėrybių šalies gyventojams teikimas. Tokiai veiklai reikalingi ir atitinkami finansiniai ištekliai, kurie numatomi nacionaliniame biudžete. Taigi decentralizavimo procesas, pagrįstas nurodytais principais, viešojo sektoriaus ekonomikoje įgauna vadinamosios fiskalinės decentralizacijos, išreiškiančios finansinį savarankiškumą, formą. Fiskalinė decentralizacija suvokiama kaip vietinės valdžios finansinio savarankiškumo didinimas, atblokuojant vietinių ir centrinės valdžios funkcijas viešajame ekonomikos sektoriuje atitinkamai paskirstant ir finansinius išteklius šioms funkcijoms vykdyti. Ekonominis tokios decentralizacijos pagrindimas – viešojo ekonomikos sektoriaus efektyvumo didinimas, decentralizuojant viešojo sektoriaus ekonomines funkcijas. Decentralizacija skatina ekonominį efektyvumą, sudaro palankias sąlygas teikti tokias viešąsias gėrybes, kurios labiausiai atitinka skirtingus vartotojų prioritetus (Baltušnikienė, Astrauskas, 2006). Vietinė valdžia geriau atstovauja rinkėjų pageidavimams, supranta jų norus dalyvauti valdžios sprendimuose (Bird, 1993).

Fiskalinę decentralizaciją skatina ir globalizacija. Ypač svarbus savivaldybių vaidmuo skatinant regione verslumą (Damašienė, 2004). Savivaldybės dalyvauja Lietuvos regioninės politikos įgyvendinimo procesuose: savivaldybių strateginiai plėtros planai (strategijos, strateginės programos) yra viena iš organizacinių regioninės politikos prielaidų, savivaldybių taikomos mokesčių lengvatos – viena iš ekonominių prielaidų (Mačys, 2005, p. 131). Pasak B. Galinienės, I. Dailydienės, rinkos ekonomikos ir decentralizacijos sąlygomis vietinė valdžia turi vykdyti savarankišką ekonominę politiką, orientuotą į vietinės ekonomikos palaikymą ir naujų investicijų pritraukimą. Vietos ekonominės politikos tikslas – efektyvus vietinio ūkio vystymas, biudžetinių ir nebiudžetinių pajamų, būtinų sprendžiant daugybę įvairių socialinių, ekologinių ir kitų uždavinių,

susijusių su vietos gyventojų gyvenimo kokybe, didinimas. R. Stačioko, J. Rimo (2002) teigimu, apie fiskalinę decentralizaciją paprastai sprendžiama iš pajamų dalies šalies nacionaliniame biudžete, atitinkamai tenkančios centrinei vyriausybei ir vietos savivaldybėms. Kuo valstybės biudžete akumuliuojama didesnė nacionalinio biudžeto pajamų dalis negu savivaldybių biudžetuose, tuo fiskalinės decentralizacijos laipsnis mažesnis, t.y. didesnė finansinių išteklių, gautų iš mokesčių dalis akumuliuojama ir perskirstoma centralizuotai. Kaip pastebi R. Stačiokas, Lietuvos savivaldybių biudžetuose sukaupiama apie trečdalį šalies finansinių išteklių. Tiek centralizuotai per biudžetus paskirstomų pajamų dalies, tiek mokesčių naštos rodikliai Lietuvoje yra gana dideli.

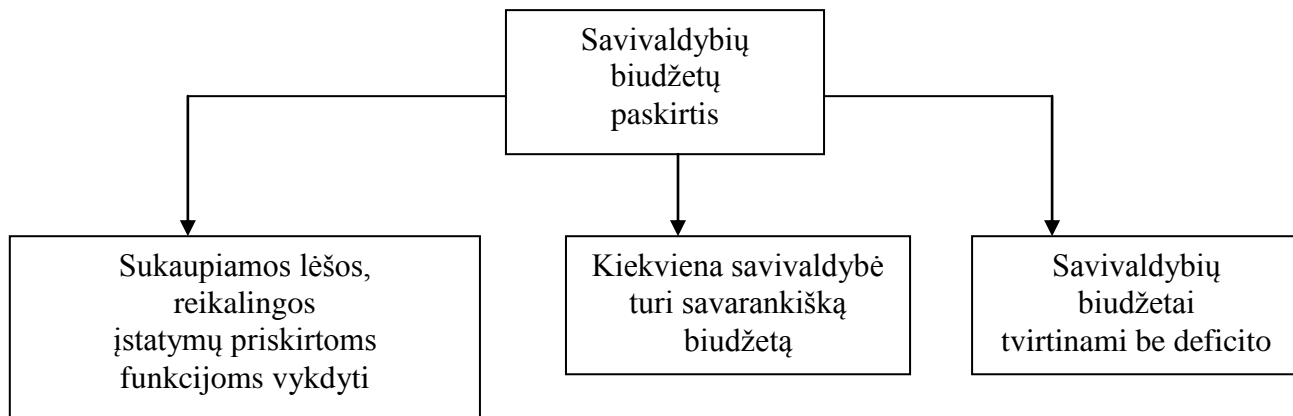
Fiskalinės decentralizacijos problema savivaldybėse tampa labai opi, stiprėjant demokratiniam procesams Lietuvoje. Norėdamos užtikrinti priskirtų funkcijų vykdymą su ribotais finansiniais ištekliais savivaldybės turi stiprinti finansinę drausmę, bandyti savivaldybių obligacijų išleidimą kaip alternatyvų finansavimo šaltinį.

1.3. Savivaldybių biudžetų formavimo ir vykdymo principai

Biudžetinis procesas abstrakčiai yra suprantamas kaip kompetetingų valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla, formuojant ar vykdant valstybės ar savivaldybės biudžetą. Biudžetas – pajamų ir išlaidų sąmata, paprastai metams (Žvirblis, 1998). Pasak R. Stačioko, biudžetas – vienas svarbiausių administravimo, apskaitos ir perspektyvinės kontrolės bei atskaitomybės elementų. Biudžetas – tai ir tikslų, strategijų ir numatomų priemonių finansinė išraiška, ir planinės finansinės sąmatos ir išlaidų grafikai, laukiami programų vykdymo ir joms būtinų išlaidų rezultatai (Bagdžiūnienė, 2006).

Vietos savivaldybių biudžetai – sudedamoji Lietuvos Respublikos valstybinės biudžeto sistemos dalis, kur sukaupiamos lėšos socialinėms, ekonominėms bei kitoms vietinės reikšmės programoms finansuoti ir vietos savivaldybės įstaigoms išlaikyti (Žvirblis, 1998). Savivaldybės vykdo įvairias įstatymų priskirtas funkcijas, todėl joms, kaip ir bet kuriam kitam ūkiniam subjektui, yra reikalingas veiklos finansavimas. Kitaip tariant, savivaldybių vykdomoms socialinėms, ekonominėms bei kitoms vietinės reikšmės programoms finansuoti, taip pat savivaldybių įstaigų išlaikymui yra reikalingos pajamos. Visos savivaldybių veiklai užtikrinti reikalingos pajamos, taip pat planuojamos išlaidos yra fiksuojamos savivaldybių (vietiniuose) biudžetuose. Biudžetų pajamos formuojamos iš vietinės reikšmės mokesčių ir naudojamos vietinės reikšmės visuomeninėms reikmėms tenkinti. Pagal LR Konstitucijos 121 str. savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą, o savivaldybių tarybos turi teisę įstatymo numatytose ribose ir tvarka nustatyti vietines rinkliavas, savo biudžeto sąskaita savivaldybių tarybos gali numatyti mokesčių bei rinkliavų lengvatas. Savivaldybių biudžetų parengimas ir vykdymas yra svarbiausia teritorinių vienetų finansinės veiklos sritis. Savivaldybėse finansinį darbą atlieka finansų skyriai bei tarnybos (Buškevičiūtė,

2006). Pagal LR biudžeto sandaros įstatymą savivaldybės biudžetas yra savivaldybės tarybos patvirtintas savivaldybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams (Buškevičiūtė, 2006). Tuo tarpu savivaldybių biudžetų paskirtis įvardijama trimis požymiais:

7 pav. Savivaldybių biudžetų paskirtis

Šaltinis: Buckiūnienė, O., Meidūnas, V., Puzinauskas P. (2003). *Lietuvos finansų sistema*.

Pats biudžeto projektas, patvirtintas valdžios institucijų teisės aktais, galioja kalendorinius metus ir šis laikotarpis yra vadinamas biudžetinais metais arba biudžetiniu periodu. Lietuvoje biudžetai sudaromi vieneriems metams – nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos (2).

Savivaldybių biudžetų projektus rengia savivaldybių vykdomosios institucijos, remdamosi LR biudžeto sandaros įstatymu, kitais įstatymais, Seimo patvirtintais savivaldybių biudžetų finansiniais rodikliais, Vyriausybės patvirtintomis biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, valstybinės statistikos duomenimis, socialinėmis ir ekonominėmis programomis, taip pat savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojų programomis ir jų sąmatų projektais. Parengti biudžetų projektai teikiami savivaldybių taryboms jų reglamento nustatyta tvarka. Savivaldybių tarybos svarsto biudžetų projektus atsižvelgdamos į savivaldybių vykdomųjų institucijų pranešimus, tarybos komitetų pasiūlymus ir išvadas. Biudžetas tvirtinamas savivaldybės tarybos sprendimu, kuriame nurodoma:

- 1) bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis;
- 2) bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijos padaliniais programoms vykdyti (asignavimai skiriami išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti).

Pagal LR biudžeto sandaros įstatymą savivaldybių tarybos biudžetus patvirtina per 2 mėn. nuo valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo. Jeigu biudžetas laiku nepatvirtinamas, asignavimai metų pradžioje iki biudžetų patvirtinimo kiekvieną mėnesį negali viršyti 1/12 praėjusių metų šių biudžetų asignavimų. Šiuo atveju kiekvieno

asignavimų valdytojo asignavimai kiekvieną mėnesį negali viršyti 1/12 praėjusių metų atitinkamo biudžeto šiam asignavimų valdytojui skirtų lėšų ir skiriamos tik tęstinei veiklai bei įstatymuose nustatytiems įsipareigojimams finansuoti (išskyrus Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo programas, kurioms asignavimai pervedami vadovaujantis sudarytomis sutartimis) bei įsiskolinimams dengti. Patvirtintus biudžetus ir savivaldybių privatizavimo fondo šamatas savivaldybių administracijų direktoriai pateikia Finansų ministerijai. Jeigu savivaldybė nustatytu laiku nepatvirtina biudžeto, lėšos iš valstybės biudžeto atitinkamai savivaldybei iki biudžeto patvirtinimo laikinai nepervedamos.

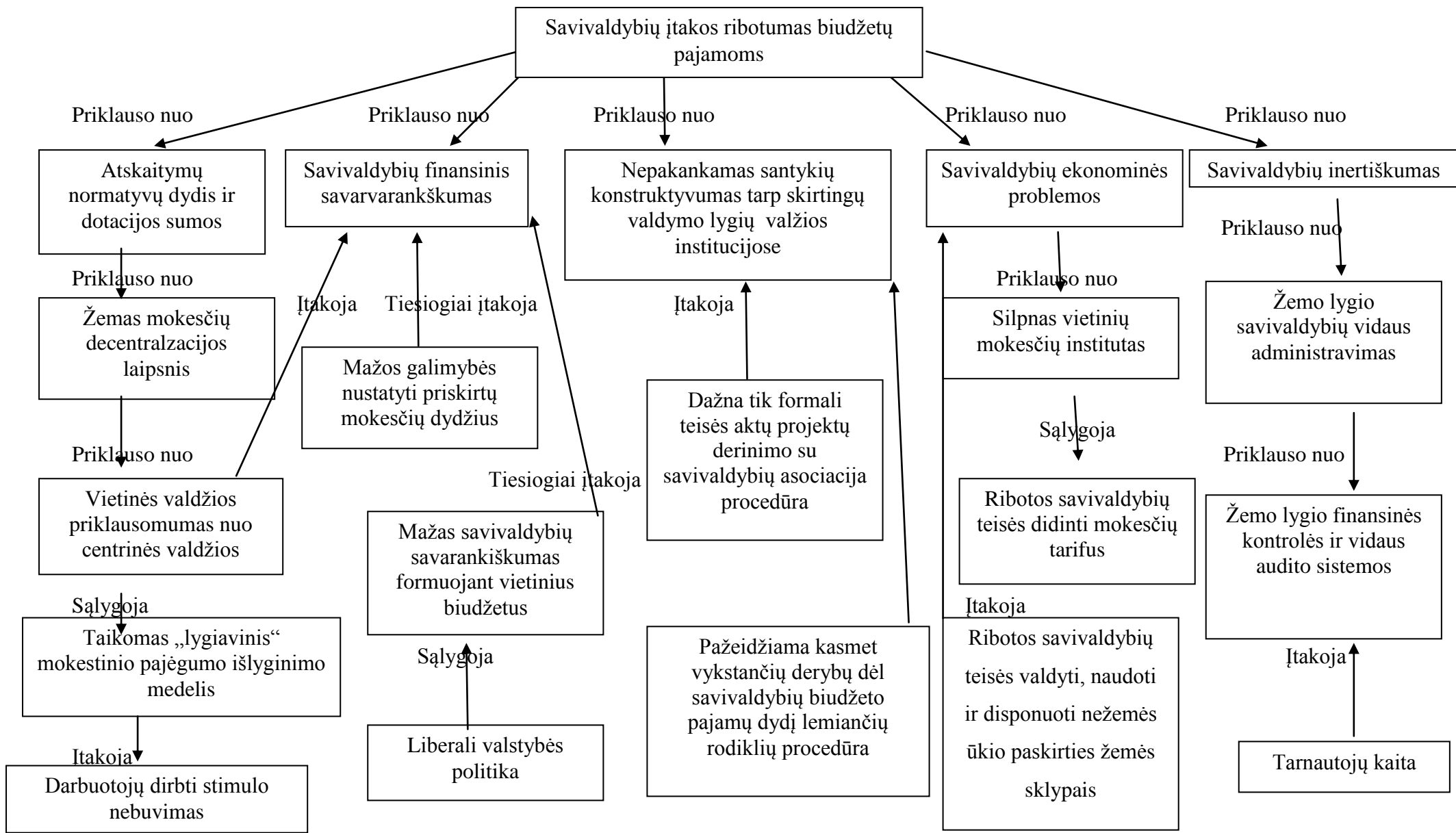
Savivaldybių tarybos biudžetinais metais gali keisti biudžetą, sudaryti papildomą biudžetą ta pačia tvarka. Savivaldybių biudžetų asignavimų pakeitimo ir įsiskolinimų padengimo tvarką nusistato savivaldybių tarybos, vadovaudamosi LR biudžeto sandaros įstatymo nuostatomis. Savivaldybių biudžetų vykdymą organizuoja savivaldybių administracijų direktoriai. Mokesčių ir kitų įmokų į savivaldybių biudžetus apskaičiavimą ir mokėjimą kontroliuoja įstatymų įgaliotos institucijos. Jeigu nevykdomas savivaldybės biudžetas, t. y. gaunama mažiau pajamų, negu buvo numatyta, finansavimas iš savivaldybės biudžeto vykdomas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Jeigu numatoma, kad nustatytas pajamų planas iki metų pabaigos nebus įvykdytas, sprendimus dėl šiuose biudžetuose numatytų programų finansavimo tvarkos savivaldybės administracijos direktoriaus teikimu priima savivaldybės taryba.

O.G.Rakauskienė (Rakauskienė 2006) konstatuoja, kad savivaldybėms priskiriama daugiau funkcijų, tačiau savivaldybių gaunamos pajamos nėra adekvačios šių funkcijų įgyvendinimui skirtoms išlaidoms. Labai ribotas savivaldybių savarankiškumas skirstyti asignavimus norimoms kryptims, o savivaldybių biudžetų išlaidų dalies BVP atžilgiu kasmetinis mažėjimas byloja apie savivaldybių finansinio savarankiškumo silpnėjimą.

G. Davulis, G. Dubinskas ir A.Astrauskas taip pat nagrinėjo vietos savivaldos problemas Lietuvoje, savivaldybių biudžetų problemas. Savo moksliniuose straipsniuose viena didžiausių problemų jie laiko savivaldybių įtakos ribotumą biudžetų pajamoms, kurį lemia savivaldybių finansinis savarankiškumas. Pagrindiniai veiksniai įtakojantys savivaldybių įtakos ribotumą biudžetų pajamoms:

- Atskaitymų normatyvų dydis ir dotacijos sumos.
- Savivaldybių finansinis savarankiškumas.
- Nepakankamas santykių konstruktyvumas tarp skirtingų valdymo lygių valžios institucijose.
- Savivaldybių ekonominės problemos.
- Savivaldybių inertiškumas.

Remiantis *A.Astrausko, G.Davulio ir G.Dubinsko* moksliniais staripsniais galima sudaryti konceptualų modelį ir pavaizduoti grafiškai.

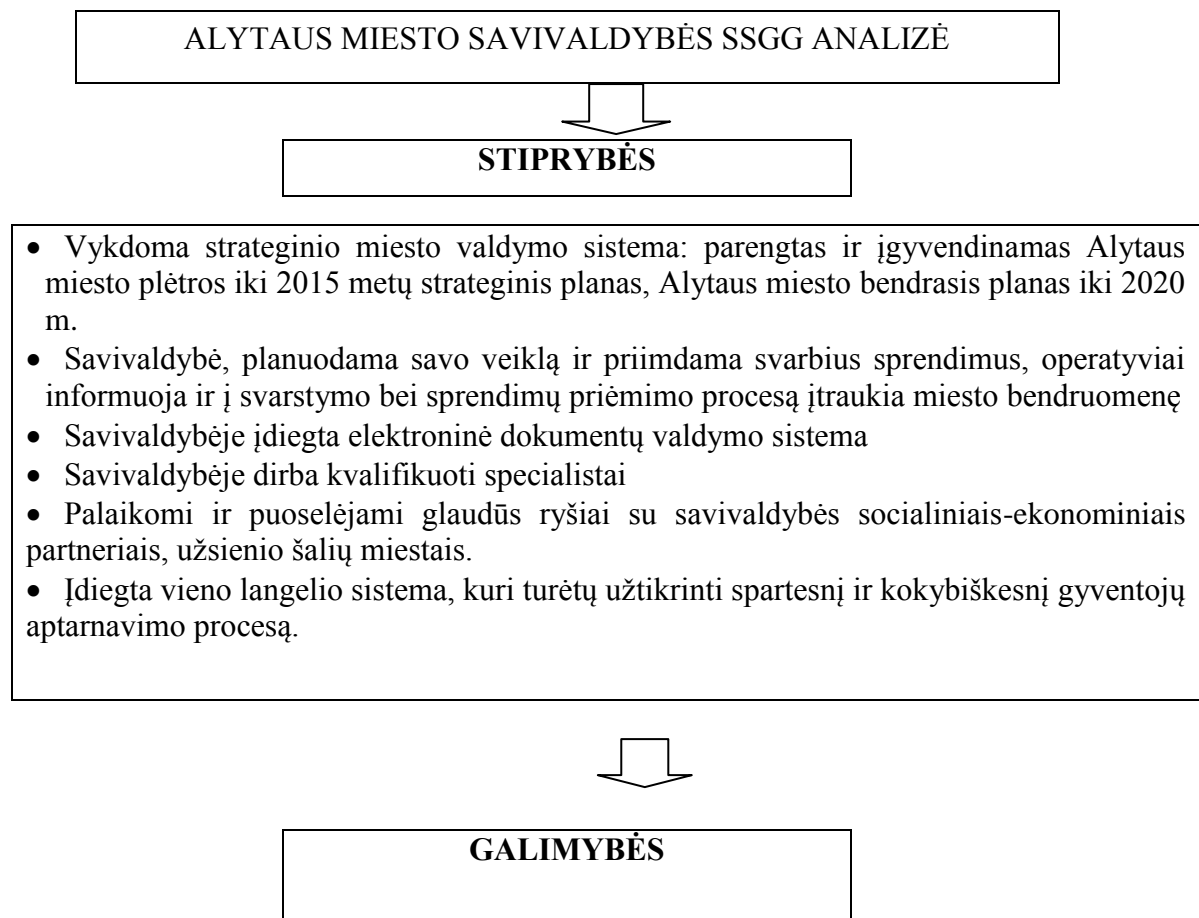

8 pav. Konceptualus modelis “ Savivaldybių įtakos ribotumas biudžetų pajamoms”

Gediminas Dubauskas bei G.Davulis savo moksliniuose straipsniuose pabrėžia, jog kuo didesnis vietinės valdžios finansinis priklausomumas nuo centrinės valdžios, tuo mažesnė vietinės valdžios įtaka formuojant regioninę politiką. *G.Davulis* savo straipsnyje teigia, kad realiai savivaldybės negali savarankiškai planuoti savo biudžeto. Nuolat išlieka atotrūkis tarp realių poreikių ir planuojamų išlaidų. Juk sudarant biudžetus skaičiavimo pagrindas yra einamiesiems metams savivaldybei planuotos išlaidos, kurios buvo apskaičiuotos tokiu pat principu prieš metus.

1.4. Strateginiai planai ir jų ryšys su savivaldybės biudžetu

Rengiant savivaldybės biudžeto projektą, didelę įtaką turi savivaldybės tarybos patvirtinti strateginiai planai. Visų pirma reiktų išsiaiškinti, kas yra strateginis planavimas. Strateginis planavimas – formalizuota sistema, užtikrinanti realizavimą viso strateginio valdymo proceso, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip efektyviausiai panaudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius misijai vykdyti, numatytiems tikslams pasiekti, taip pat veiklos stebėseną ir atsiskaitymas už rezultatus. Strateginio planavimo dokumentas – dokumentas, kuriame pateikiami vienos ar kelių valdymo sričių plėtros strateginiai tikslai, numatomas jų įgyvendinimas ir siektini rezultatai. Strateginis veiklos planas – detalus institucijos, kurios vadovas yra asignavimų valdytojas, veiklos planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į aplinkos ir išteklių analizę, suformuluoti institucijos misija ir strateginiai tikslai, aprašomos institucijos vykdomos programos ir numatomi finansavimo šaltiniai joms įgyvendinti (9). Strateginiai planai rengiami atsižvelgiant į savivaldybės SSGG analizę.

ES struktūrinės paramos įsisavinimas teigiamai paveiks verslo rėmimo, užimtumo skatinimo, darbo vietų kokybės ir darbo santykių plėtrą, inžinerinės infrastruktūros plėtrą.

SILPNYBĖS

- Net ir esant stabiliai ekonominei situacijai ir augant BVP, savivaldybės poreikių finansavimas ribotas.
- Savivaldybėje vis dar vyrauja formalus požiūris į strateginį planavimą – priimant sprendimus labiau remiamasi operatyviais planais, nepakankamai orientuojamasi į rezultatus.
- Nepakankamai skatinami mokslo ir verslo ryšiai, žinių visuomenės kūrimas.
- Nepakankamai naudojamos IT technologijos nuotoliniu būdu teikiamoms paslaugoms teikti.

GRĖSMĖS

- Esamas Alytaus miesto gatvių tinklas reikalauja esminės gatvių, sankryžų plėtros bei rekonstrukcijos.
- Dėl nepakankamų investicijų į viešąją infrastruktūrą mažėja savivaldybės investicinis patrauklumas.
- Nepakankamas verslo įmonių aktyvumas ir nepakankamas investicinis įmonių potencialas.
- Jaunimo ir kvalifikuotos darbo jėgos išvykimas į užsienį, kitus miestus.
- Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus didėjimas sąlygoja didesnę socialinės paramos ir socialinių paslaugų poreikį.
- Bendruomenės iniciatyvos trūkumas.
- Didėjanti konkurencija turizmo versle.

9 pav. Alytaus miesto savivaldybės SSGG analizė

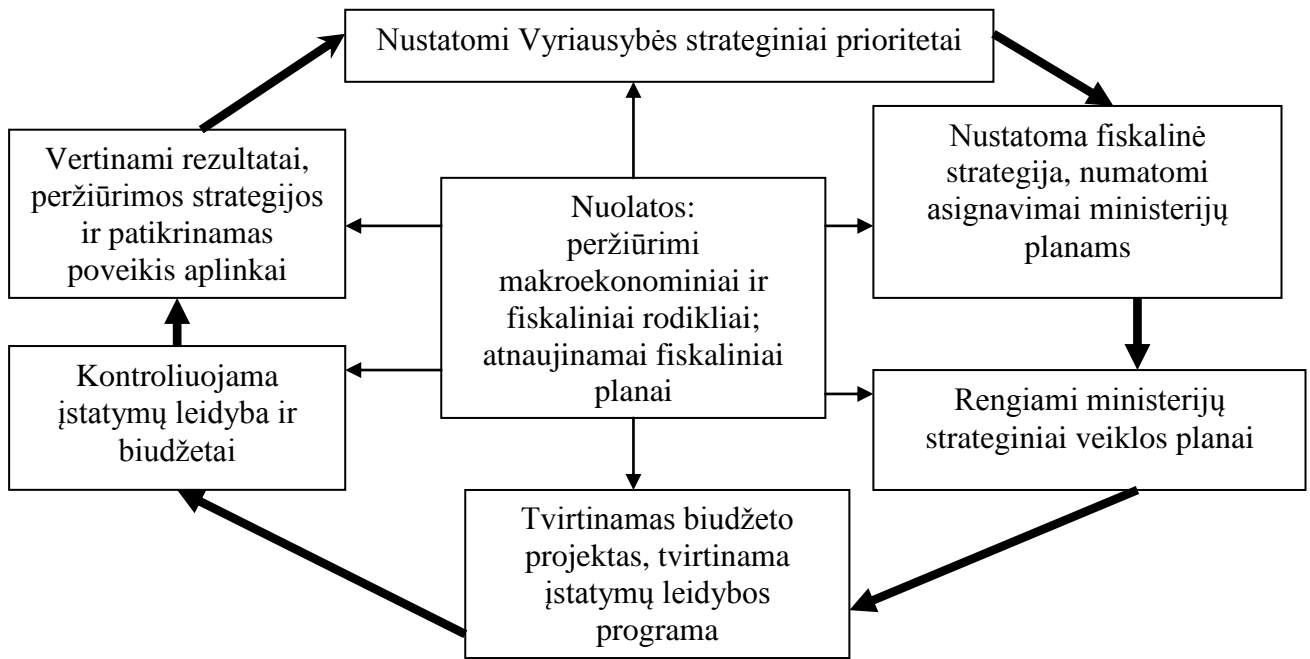
Šaltinis: Alytaus miesto savivaldybės 2010-2012 metų strateginis veiklos planas

Strateginio planavimo sistemą sudaro tarpusavyje susiję pagrindiniai strateginio planavimo dokumentai, kurie skirstomi į:

- ilgos trukmės (apimančius ilgesnį nei 7 metų laikotarpį);

- vidutinės trukmės (apimančius nuo 3 iki 7 metų laikotarpį) ;
- trumpos trukmės (apimančius iki 3 metų laikotarpį).

Alytaus miesto savivaldybės strateginio planavimo poreikis susiformavo siekiant efektyviai įgyvendinti viešojo administravimo, integruotą planavimo ir biudžeto formavimo sistemą.

10 pav. Integruotas planavimas ir biudžeto sudarymas

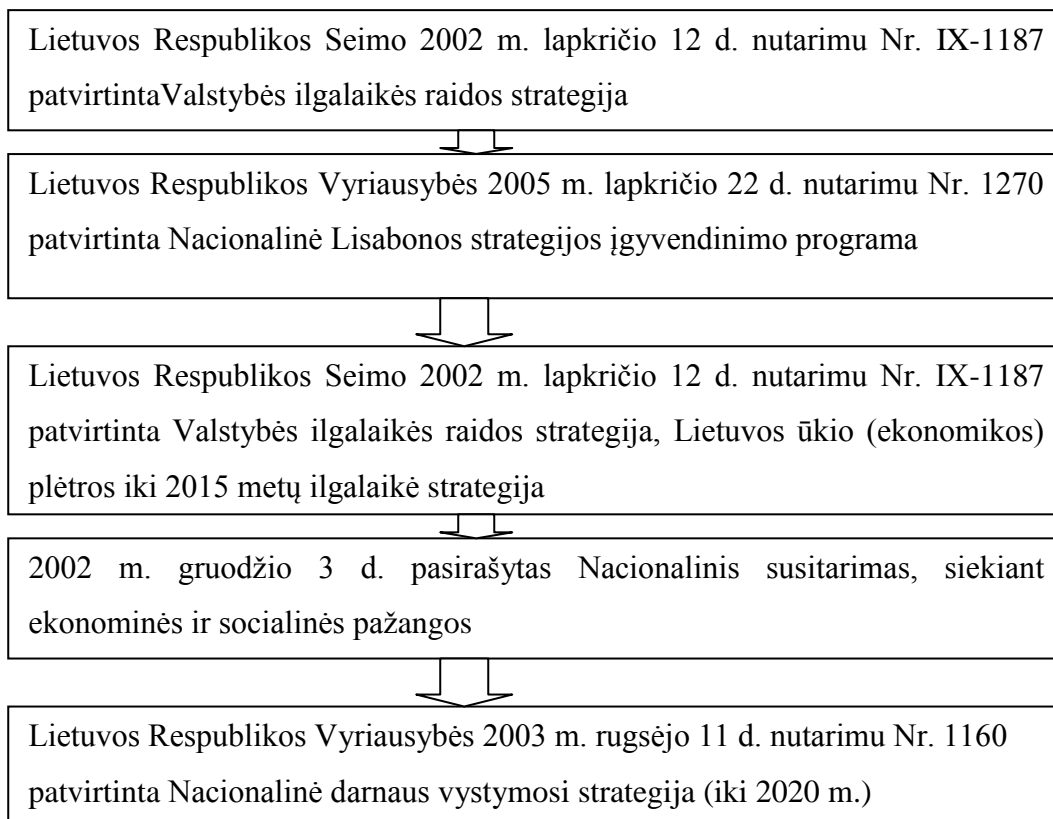
Šaltinis: BUTKEVIČIUS, 2009, P. 55

Šiuo atveju Alytaus miesto savivaldybės strateginio planavimo proceso tikslas – nuolat nagrinėti savivaldybės veiklą esamu momentu, ateities požiūriu ir numatyti strategines permainas, kad savivaldybė sėkmingai įgyvendintų savo strateginius tikslus. Iš 8 paveikslo matyti, kad savivaldybės veiklos planų rengimo procesas susijęs su biudžeto rengimu: Alytaus miesto savivaldybės biudžetas sudaromas taikant strateginio planavimo ir biudžeto sudarymo pagal programas principus. Finansų skyrius kartu su Strateginio planavimo skyriumi, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais prognozuojamais makroekonominiais rodikliais, miesto ekonominiais rodikliais ir įvertindami Alytaus miesto savivaldybės biudžeto ir kitų finansinių resursų galimybes parengia maksimalių savivaldybės biudžeto asignavimų, galimų skirti 3 metams, sumas ir preliminarų asignavimų paskirstymą pagal veiklos programas ir pateikia Strateginio planavimo grupei. Strateginio planavimo skyrius parengia biudžeto projekto rengimo grafiką.

10 paveikslas taip pat atspindi tokius strateginio planavimo bruožus Lietuvoje kaip:

- **Strateginio planavimo dokumentų sistema:** vadovaujantis 2002-12-19 sprendimu Nr. 149 patvirtintu Alytaus miesto plėtros iki 2015 metų strateginiu planu rengiami savivaldybės trejų metų veiklos planai, programos, kiti planavimo dokumentai.
- **Strateginiai planai ir biudžeto programos:** Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005-01-25 sprendimu Nr. T-1 patvirtinta naujos redakcijos Alytaus miesto savivaldybės strateginio veiklos plano rengimo metodika, kuri reglamentuoja Alytaus miesto savivaldybės strateginio planavimo sistemą, strateginio planavimo ir biudžeto pagal programas sudarymo principus.
- **Trijų lygių (produkto, rezultato, efekto) vertinimo kriterijų sistema** - atsiskaitymas už veiklą LRV kanceliarijai ir Finansų ministerijai.
- **Biudžeto programų peržiūros galimybė:** Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2004-12-27 sprendimu Nr. T-234 patvirtinta Alytaus miesto savivaldybės strateginių plėtros ir veiklos planų priežiūros sistema, kuri leidžia stebėti planų įgyvendinimo procesą, reikalui esant jį koreguoti ir papildyti.

Alytaus miesto savivaldybės planavimo procese taikomas ilgalaikės trukmės modelis. Jis apima ekonominę, socialinę ir aplinkos apsaugos plėtrą. Savivaldybė patvirtinusi Alytaus miesto plėtros strateginį planą iki 2015 metų, Alytaus miesto bendrąjį planą, Alytaus regioninio centro kompleksinės plėtros 2008-2013 metų investicinę programą, Alytaus miesto savivaldybės 2009-2011 metų strateginį veiklos planą, Alytaus miesto savivaldybės iki 2015 metų strateginio plano 2008-2013 metų priemonių planą. Tai pagrindiniai dokumentai ruošiant savivaldybės biudžeto projektą ir planuojant miesto plėtrą. Šie strateginiai planai buvo rengiami remiantis ilgalaikiais ir vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais (žr. 9 pav.).

11 pav. Strateginio planavimo dokumentai

Šaltinis: Strateginio planavimo metodika, 2002 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 827, aktuali redakcija nuo 2009.01.18

Siekiant efektyviau išnaudoti turimus finansinius išteklius ir pritraukti ES struktūrinių fondų, programų, kitų finansavimo šaltinių lėšas, patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės 2009-2011 metų strateginis veiklos planas, kuriame strateginio veiklos plano programos atitinka Alytaus miesto savivaldybės patvirtintus ilgalaikius plėtros prioritetus iki 2015 metų. Tame atsispindi strateginio planavimo principas, kad trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentai rengiami siekiant įgyvendinti ilgos ir vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentus t.y. Alytaus miesto savivaldybės 2009-2011 metų strateginis veiklos planas parengtas įgyvendinti prioritetus, nurodytus Alytaus miesto savivaldybės strateginiame plėtros plane iki 2015 metų. Pagrindiniai trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentai yra institucijų strateginiai veiklos planai, kuriuos rengia asignavimų valdytojai.

Rengiant trimetį Alytaus miesto savivaldybės strateginį veiklos planą buvo pasinaudota Švedijos, Didžiosios Britanijos, Lenkijos, Čekijos patirtimi bei konsultantu

parama. Plane yra aiškiai nustatyti veiklos prioritetai ir siekiami rezultatai, o turimi finansiniai ištekliai nukreipiami šioms programoms įgyvendinti :

- miesto įvaizdžio formavimui;
- verslo ir pramonės plėtrai;
- žmogiškųjų išteklių plėtrai;
- infrastruktūros plėtrai;
- aplinkos apsaugos plėtrai.

Siekdama užtikrinti subalansuotą miesto plėtrą, savivaldybė rūpinasi kuriamu miesto įvaizdžiu. Tai padeda pritraukti finansinius ir žmogiškuosius resursus, didina miesto gyventojų aktyvumą, pagyvina ekonominį, kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą. Svarbiausieji įvaizdžio kūrimo veiksniai (12):

- tiesioginis miesto vaizdas;
- tarptautinių ryšių organizavimas;
- informacijos pateikimas;
- reklama.

Remiantis aktyviomis pramonės ir verslo plėtros tradicijomis tolimesnės miesto raidos varomąja jėga turi būti verslo ir pramonės plėtra, jos konkurencinio potencialo stiprinimas. Tai gali būti įgyvendinta šiais būdais :

- keliant darbuotojų kvalifikaciją;
- diegiant naujas technologijas, produktus ir standartus;
- skatinant užsienio prekybą;
- panaudojant tarptautinio įmonių bendradarbiavimo mechanizmą.

Sąvoka „Pažangios visuomenės kūrimas“ suvokiama nurodant daugybę įvairių savybių. Be išsimokslinusių, kultūringų žmonių neįmanoma sukurti pažangios visuomenės. Plano rengėjų nuomone, sąvoką galima apibūdinti šiais bruožais :

- sąlygų sudarymu visų visuomenės sluoksnių švietimui ir žinių plėtrai;
- moksleivių mokymo modernizavimu, papildomo ugdymo plėtojimu;
- aktyvios užimtumo politikos vykdymu, nedarbo prevencijos gerinimu;

Infrastruktūros plėtra ir modernizavimas yra neatsiejamas sėkmingos miesto raidos ekonominis ir socialinis garantas. Fiziniam gyvenimo sąlygų ir aplinkos planavimui būdingas atsižvelgimas į gyventojų sveikatą bei supančios aplinkos jaukumą. Veiksniai, apibūdinantys šį strateginį tikslą :

- gatvių rekonstrukcija ir plėtra;
- sveikatos, socialinių, švietimo objektų atnaujinimas ir plėtra;
- sveikos gyvenamosios aplinkos užtikrinimas;
- aplinkos kokybės gerinimas;

Gerinant aplinkos apsaugos sistemą, savivaldybė išsikėlė tikslus:

- saugoti ir nuolat gerinti Alytaus aplinkos kokybę, modernizuojant ir plėtojant vandens tiekimą ir nuotekų šalinimą;
- mažinti neigiamą aplinkos poveikį visuomenės sveikatai, sudarant sąlygas miesto gyventojams turėti sveiką gyvenamąją aplinką, saugias prekes, paslaugas bei darbo, poilsio ir buitės sąlygas;
- plėtoti atliekų tvarkymo, perdirbimo ir taršos mažinimo sistemą, sukuriant šiuolaikinę atliekų surinkimo, rūšiavimo, perdirbimo ir patikimo saugojimo sistemą.

Siekiant tinkamai pasirengti 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų paramai gauti buvo parengta ir Vidaus reikalų ministerijai pateikta Alytaus regioninio centro kompleksinės plėtros 2008–2013 metų investicinė programa. Šios programos paskirtis – tinkamai valdyti urbanistinės plėtros procesus Alytaus mieste, efektyviai panaudojant Europos Sąjungos struktūrinę paramą.

Apibendrinant ši skyrių galime teigti, kad nacionalinį biudžetą sudaro valstybės biudžetas ir savivaldybių biudžetai. Šiuo metu yra įsteigtos 12 miesto savivaldybių ir 48 rajonų savivaldybės. Tokiu būdu respublikoje iš viso yra 60 savarankiškų biudžetų.

2. ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS IR ASIGNAVIMAI 2007-2011 METAIS

Savivaldybės biudžetas - savivaldybės tarybos tvirtinamas biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams. Biudžetas tvirtinamas be biudžeto deficito tarybos sprendimu, kuriame nurodoma:

- 1) bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis;
- 2) bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijoms padaliniais programoms vykdyti.

Pagal LR sandaros įstatymą asignavimai – biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidos ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma, kurią asignavimų valdytojas biudžetiniais metais turi teisę biudžetiniais metais gauti iš biudžete sukauptų lėšų, pateikęs paraišką Valstybės išdą tvarkančiai institucijai arba savivaldybių administracijai, patvirtintoms programoms finansuoti. Asignavimai paskirstomi į paprastąsias (iš jų darbo užmokesčiui) ir nepaprastąsias išlaidas. Savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojais yra savivaldybių biudžetinių įstaigų ar savivaldybių administracijos padalinių, nurodytų savivaldybės tarybos patvirtintame savivaldybės biudžete, vadovai.

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų vieningą pajamų ir išlaidų klasifikaciją nustato LR Finansų ministerija (Levišauskaitė, 2003). LR biudžeto pajamų grupavimo pagrindą sudaro ekonominė klasifikacija ir pagal pajamų šaltinius. Sudarant valstybės ir savivaldybių biudžetus yra laikomos dvi išlaidų klasifikacijos: funkcinė ir ekonominė. Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamos ir išlaidos gali būti tik piniginės lėšos (Meidūnas, Puzinauskas, 2003).

Savivaldybių finansų struktūrą – savivaldybių biudžetą sudaro pajamos ir asignavimai (Buškevičiūtė, 2006), kurie detalizuojami 1 lentelėje.

1 lentelė

Savivaldybės biudžeto struktūra

Savivaldybės biudžetas		
Pajamos	Asignavimai	
	Pagal funkcinę klasifikaciją	Pagal ekonominę

		klasifikaciją
Mokesčiai	Bendrosios valstybės paslaugos	Darbo užmokestis ir socialinis draudimas
Pajamos iš savivaldybių turo	Gynyba	Prekių ir paslaugų naudojimas
Savivaldybių biudžetinių įstaigų pajamos	Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	Turto išlaidos
Pajamos gautos už išnuomotą arba suteiktą naudotis valstybinę žemę, už parduotus valstybinės žemės sklypus	Ekonomika	Subsidijos
Valstybės biudžeto dotacijos ir kitos pervedamos lėšos	Aplinkos apsauga	Dotacijos
Negražintina finansinė parama	Būstas ir komunalinis ūkis	Socialinės išmokos
Ilgalaikio turto realizavimo lėšos	Sviekatos priežiūra	Kitos išlaidos
Kitos pajamos	Poilsis, kultūra ir religija	Sandoriai su materialiuoju turtu bei finansinių įsipareigojimų vykdymas.
	Švietimas	
	Socialinė apsauga	

Šaltinis: BUŠKEVIČIŪTĖ, E. 2006, p.36

12 pav. Biudžeto pajamos ir asignavimai 2007-2011 m., tūkst. Lt

2007 m. patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės biudžetas - 119774,3 tūkst. Lt pajamų ir 117253,00 tūkst. Lt asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti (pajamos viršija asignavimus 2521 tūkst. Lt). 2008 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto gautos pajamos lyginant su 2007 m. padidėjo 21602 tūkst. Lt arba 18 proc. ir sudarė 141375,9 tūkst. Lt. 2009 m. patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės biudžetas – 143602 tūkst. Lt pajamų, t. y. 2226 tūkst. Lt arba 1,5 proc. daugiau nei 2008 m. ir 143476 tūkst. Lt asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti, t. y. 2698 tūkst. Lt arba 2 proc. daugiau nei 2008 m. (pajamos viršija asignavimus 126 tūkst. Lt). 2010 m. Biudžeto pajamos sudarė 150162,9 tūkst. Lt, t.y. 6560,9 tūkst. Lt arba 4,4 proc. daugiau nei 2009 metais. Patvirtinti biudžeto asignavimai sudaro 150569,6 tūkst. Lt, t.y. 7093,6 tūkst. Lt arba 4,8 proc. viršija 2009 m. asignavimus (tačiau asignavimai viršija pajamas – 406,7 tūkst. Lt). 2011 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžetas taip pat deficitinis. Asignavimai viršija pajamas 7845,7 tūkst. Lt. Per analizuojamą laikotarpį biudžeto pajamos padidėjo 30309,1 tūkst. Lt arba 20,2 proc., o asignavimai išlaidoms ir turtui įsigyti - 40676,1 tūkst. Lt arba 25,8 proc.

Į konkrečių metų savivaldybės biudžeto pajamas įskaitomos įmokos, kurios į Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąsias sąskaitas, muitinės departamento sąskaitas, taip pat Valstybės izdo bei savivaldybės biudžeto sąskaitas, į kurias mokėtojai įmokas perveda tiesiogiai, patenka iki gruodžio 31 dienos įskaitytinai. Biudžetinės pajamos abskriticai suprantamos kaip piniginės lėšos, kurias perskirstant į atitinkamą biudžetą yra naudojamos pagal to biudžeto išlaidų straipsnius.

Anot S.Vidrinskaitės, jeigu savivaldybių biudžetų pajamos ar išlaidos dėl Lietuvos valstybės institucijų priimtų teisės aktų keičiasi, pasikeitusios sumos atitinkamai

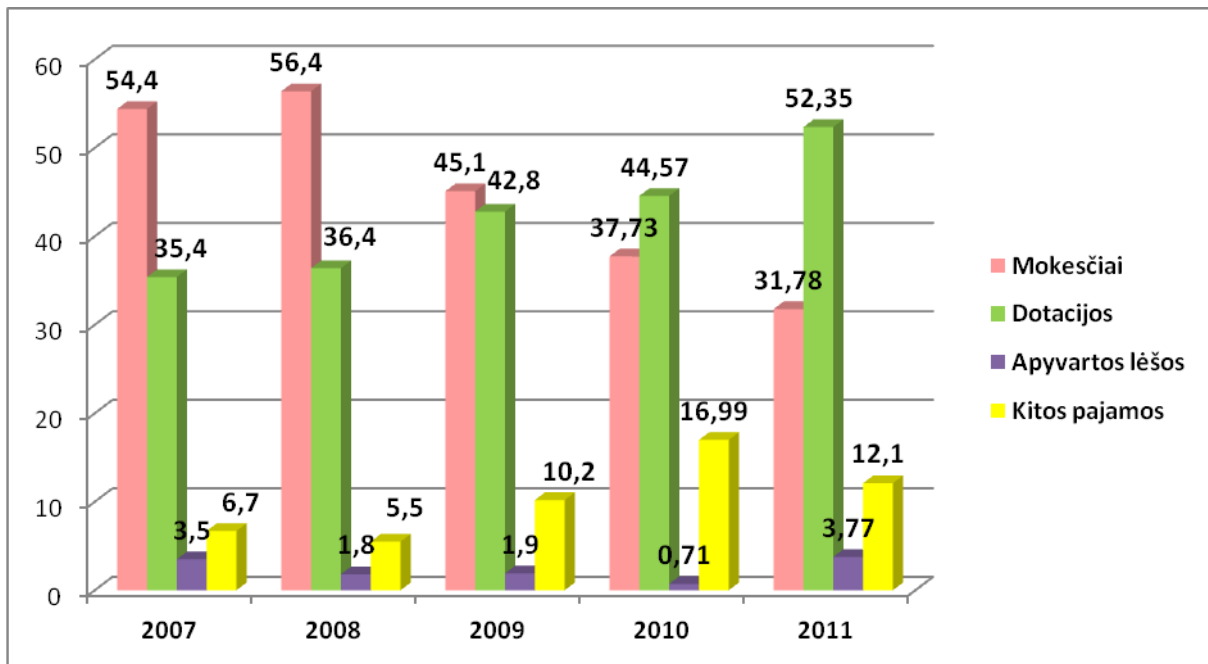
kompensuojamos iš Lietuvos valstybės ar savivaldybių biudžetų. Daugelio pasaulio šalių, taip pat ir Lietuvos, vietos regionai labai skiriasi gaunamomis pajamomis, o išlaidų poreikis gerokai viršija. Objektiviems skirtumams išlyginti paprastai taikoma išlyginamųjų transferų sistema. Tokiu būdu siekiama išlyginti regionų fiskalinio pajėgumo ir fiskaliniu poreikių nelygybę (Butkevičiūtė, 2006).

2.1. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų dinaminė ir struktūrinė analizė

Anot L.Mažylio, savivaldybėse veikia bendro išlaidų padengimo principas, pagal kurį visos biudžete numatytos lėšos turi būti padengtos biudžeto surenkamomis pajamomis. Patvirtintame biudžete nėra tiksliai numatoma, iš kurio būtent pajamų šaltinio bus finansuojamos vienos ar kitos biudžete numatytos išlaidos.

Kai kurie autoriai (Buckiūnienė, Meidūnas, Puzinauskas, 2003) pažymi mokesčių svarbą formuojant savivaldybių biudžetų pajamas. S.Vidrinskaitės teigimu, savivaldybių finansinius išteklius sudaro savarankiškas biudžetas ir nebiudžetinės lėšos. Paprastai savivaldybės pajamas sudaro:

- Gyventojų pajamų mokestis
- Turto mokesčiai
- Prekių ir paslaugų mokesčiai
- Dotacijos
- Specialios tikslinės dotacijos kitoms savivaldybės reikmėms
- Bendrosios dotacijos kompensacija
- Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos
- Kitos pajamos.

13 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra 2007-2011 m., proc.

2007 m. didžiausią lyginamąjį svorį pajamose sudarė mokesčiai, t.y. 54,4 proc. arba 65099,9 tūkst. Lt. Per analizuojamą laikotarpį mokesčiai sumažėjo 12902,5 tūkst. Lt arba 24,7 proc. ir 2011 m. sudarė 52197,4 tūkst. Lt arba 31,78 proc. visų pajamų. Mokesčių mažėjimui įtakos turėjo analizuojamu laikotarpiu nedarbo augimas bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimas.

Dotacijos iš valstybės biudžeto analizuojamu laikotarpiu turėjo tendenciją didėti. Nors 2010 m. ir 2011 m. jau buvo įvykdyti mokesčių planai, tačiau biudžetai buvo deficitiniai, kadangi asignavimai viršydavo pajamas. Dėl tos priežasties dotacijos išlaidoms ir negautoms pajamoms kompensuoti per analizuojamą laikotarpį padidėjo 43605,9 tūkst. Lt arba 49,3 proc. ir 2011 m. siekė 85951,6 tūkst. Lt, t.y. sudarė 52,35 proc. visų pajamų.

Apyvartos lėšos naudojamos biudžeto lėšų stygiui dengti, gali būti laikinai naudojamos savivaldybės biudžeto kasos operacijoms, kai nepakanka savivaldybės biudžete (atitinkamu laikotarpiu) gautų pajamų arba kai neįvykdomas atitinkamo laikotarpio savivaldybės biudžeto pajamų planas. 2007 m. apyvartos lėšos sudarė 4169,2 tūkst. Lt arba 3,5 proc. visų pajamų. Per analizuojamą laikotarpį jos padidėjo 2027,7 tūkst. Lt arba 51,6 proc. ir 2011 m. sudarė 6169,9 tūkst. Lt arba 3,77 proc. visų pajamų.

Kitos pajamos per ataskaitinį laikotarpį padidėjo 136 tūkst. Lt arba 2,4 proc. ir 2011 m. sudarė 5674,4 tūkst. Lt arba 12,1 proc. visų pajamų. Šių pajamų didėjimą įtakojo

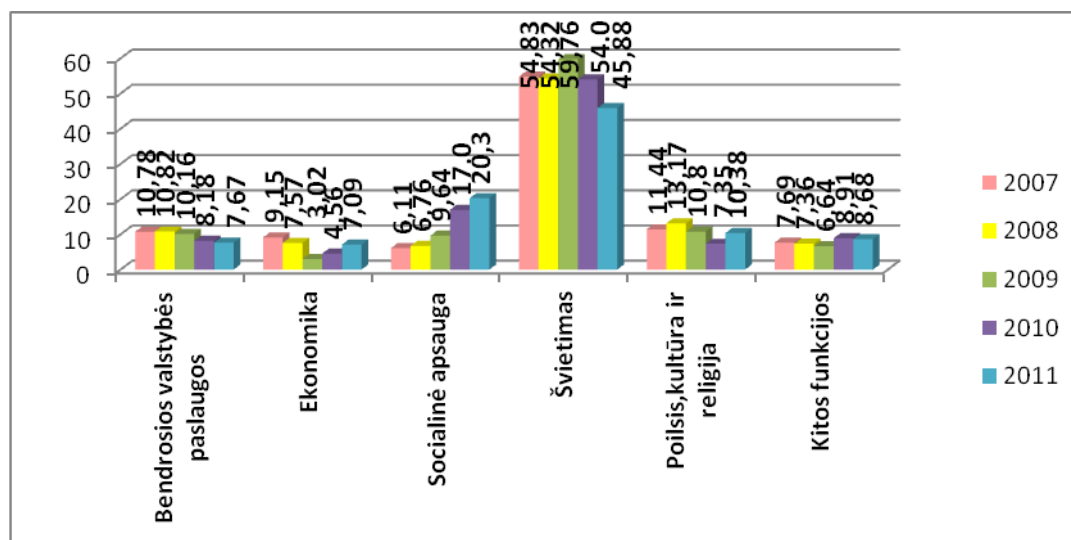
sėkmingi mokesčio už valstybinę žemę, valstybinius gamtos išteklius, patalpų nuomą, baudų ir konfiskacijų planų vykdymai.

2.2. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidų dinaminė ir struktūrinė analizė

Savivaldybių biudžetų asignavimai naudojami Vietos savivaldos įstatymui ir kitiems įstatymams įgyvendinti vykdant savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojų patvirtintas programas. Savivaldybių biudžetų asignavimai, gauti iš valstybės biudžeto ir privalomi naudoti pagal tikslinę paskirtį, yra skirti (Levišauskaitė, Rūškys, 2003): savivaldybės įstatymų deleguotoms valstybės funkcijoms vykdyti, savivaldybių tarybų patvirtintoms programoms vykdyti.

Savivaldybių išlaidas lemia jų atliekamos funkcijos. Anot A.Astrausko, funkcijų paskirstymas vienai ar kitai funkcijų grupei priklauso nuo to, ar funkcijoms atlikti asignavimai skirti iš valstybės biudžeto, ar iš savivaldybės biudžeto; ar funkcijoms vykdyti skirtos lėšos turi tikslinę paskirtį ar ne.

Savivaldybių biudžetų išlaidos skiriamos atitinkamo vieneto socialinės sferos bei infrastruktūros palaikymo ir plėtros poreikiams tenkinti. Pasak Buckiūnienės, tai susiję su tos teritorijos gyventojų socialinių, buitinių ir komunalinių poreikių tenkinimu.

14 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai pagal funkcinę klasifikaciją 2007-2011 m., proc.

Daugiausia asignavimų 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybė skyrė švietimo funkcijai vykdyti. 2007 m. šiai funkcijai vykdyti savivaldybė skyrė 64288,0 tūkst. Lt arba 54,83 proc. visų asignavimų. Tačiau per analizuojamą laikotarpį asignavimai švietimui išaugo 11852,8 tūkst. Lt arba 15,65 proc. ir 2011 m. sudarė 76140,8 tūkst. Lt arba 45,88 proc. visų asignavimų. Nors per analizuojamą laikotarpį asignavimai išaugo, tačiau lyginamasis svoris visuose asignavimuose sumažėjo 8,95 procentio punkto.

Poilsio, kultūros ir religijos funkcijai vykdyti 2007 m. buvo skirta 13410,2 tūkst. Lt, kurie sudarė 11,44 proc. asignavimų. Per analizuojamą laikotarpį asignavimų suma išaugo 2748,6 tūkst. Lt arba 17 proc. ir 2011 m. sudarė 16158,8 tūkst. Lt arba 10,38 proc. visų asignavimų. Viešoji įstaiga Alytaus kultūros ir komunikacijos centras kasmet suorganizuoja vis daugiau muzikos koncertų, tautodailės parodų, spektaklių. Įstaiga dalyvavo įgyvendinant viešųjų darbų organizavimo programą. Bendradarbiaudama su Alytaus darbo birža 2011 m. įdarbino 24 bedarbius ir suteikė jiems laikino užimtumo galimybes. Įmonės tvarkė įstaigos aplinką, atliko smulkius remonto darbus.

Socialinei apsaugai skiriamų asignavimų suma per analizuojamą laikotarpį padidėjo 23665,3 tūkst. Lt, o lyginamasis svoris visuose asignavimuose padidėjo 14,19 proc. punkto ir 2011 m. asignavimai šiai funkcijai vykdyti sudarė 20,3 proc. arba 30833,4 tūkst. Lt visų asignavimų. Tokį asignavimų padidėjimą įtakėjo padidėjusi bedarbystė. To pasekoje socialines pašalpas 2011 m. gavo 5058 nepasiturinčios šeimos, t. y. 2,4 kartų šeimų daugiau negu su 2010 metais. Šių pašalpų gavėjų skaičiaus padidėjimo priežastis – sumažėjusios šeimų pajamos, padidėjusi bedarbystė. Išimties tvarka buvo mokamos socialinės pašalpos 37 šeimoms. 2011 m. išduota daugiau kaip 16700 pažymų apie bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamas ir taikomus normatyvus būsto šildymo išlaidų, geriamo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijoms apskaičiuoti.

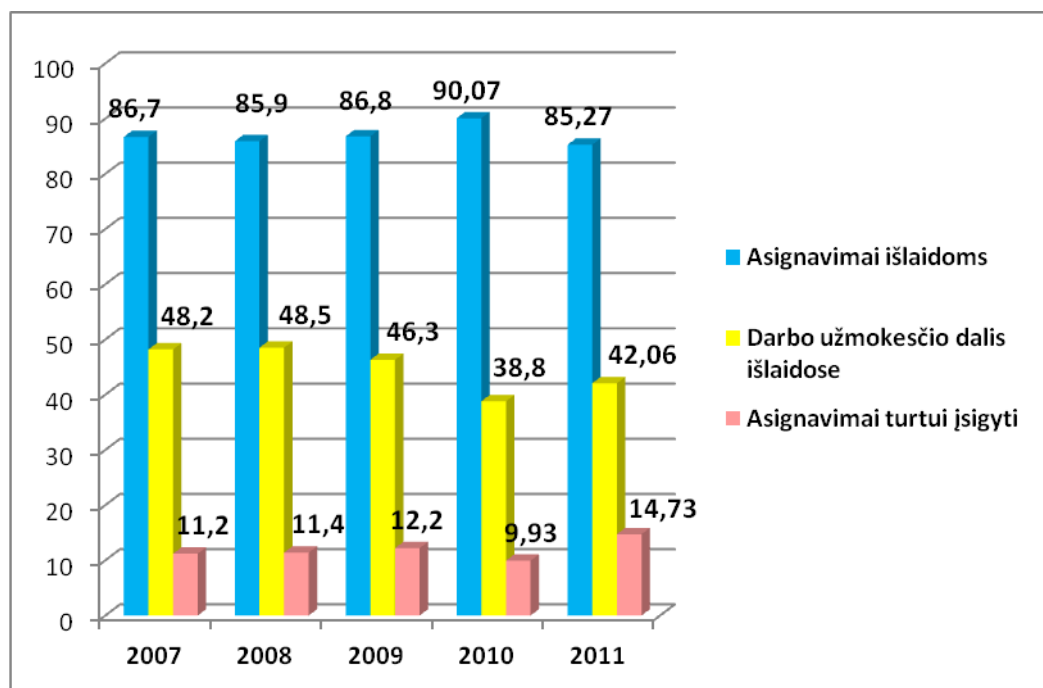
Bendrosioms valstybės paslaugoms skiriama asignavimų suma per analizuojamą laikotarpį sumažėjo 862,2 tūkst. Lt arba 9,3 proc. ir 2011 m. sudarė 11778,2 tūkst. Lt arba 8,18 proc. asignavimų.

Per analizuojamą laikotarpį padidėjo asignavimai ekonomikos funkcijai vykdyti. 2007 m. buvo skirta 10728,6 tūkst. Lt arba 9,15 proc. asignavimų, o 2011 m. – 11714,6 tūkst. Lt arba 7,09 proc. asignavimų, t.y 986 tūkst. Lt arba 9,19 proc. daugiau. Spręsdama nedarbo problemą Alytaus miesto savivaldybė parengė ir kartu su Alytaus teritorine darbo birža įgyvendino viešųjų darbų programą, kuriai 2011 m. buvo skirta 564,7 tūkst. litų asignavimų. Viešuosius darbus dirbo 650 Alytaus teritorinėje darbo biržoje registruotų bedarbių. Po

viešųjų darbų (įstaigose) įmonėse 70 asmenų įdarbinti nuolatini. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas smulkiems verslininkams išsaugoti darbo vietas, 2011 m. išduoti ir pratęsti leidimai prekiauti ir teikti paslaugas 65 kioskuose. Esant sudėtingai ekonominei situacijai, skatinant smulkų ir vidutinį verslą, naujų darbo vietų atsiradimą Alytaus miesto savivaldybės taryba veiklai, vykdomai pagal verslo liudijimą, 2011 m. buvo nustatę minimalius fiksuoto dydžio pajamų mokesčius.

Kitas funkcijas sudaro gynybos, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos, sveikatos priežiūros, aplinkos apsaugos, būsto ir komunalinio ūkio funkcijos ir kitoms savivaldybėms perduotos moksleivių krepšelio lėšos. Per analizuojamą laikotarpį asignavimai kitoms funkcijoms vykdyti padidėjo vos 0,99 procentinio punkto ir 2011 m. sudarė 8,68 proc. visų asignavimų.

Plačiau nagrinėjant Alytaus miesto savivaldybės 2007-2011 m. asignavimus, bus pateikiama išlaidų analizė pagal ekonominę klasifikaciją.

15 pav. Asignavimai pagal ekonominę klasifikaciją 2007-2011 m., proc.

2007 m. asignavimai išlaidoms sudarė 103825,6 tūkst. Lt arba 86,7 proc. visų asignavimų, iš kurių 49995,2 tūkst. Lt arba 48,2 proc. sudarė darbo užmokesčio išlaidos. Asignavimai turtui įsigyti sudarė 13427,3 tūkst. Lt arba 11,2 proc. asignavimų. Nuo 2007 m. iki 2011 m. asignavimai išlaidoms padidėjo 36194,2 tūkst. Lt arba 25,84 proc. ir 2011 m.

sudarė 140019,8 tūkst. Lt arba 85,27 proc. Išlaidos darbo užmokesčiui padidėjo 8908,9 tūkst. Lt arba 15,12 proc. ir 2011 m. sudarė 58904,1 tūkst. Lt arba 42,06 proc. visų išlaidų. Asignavimai turtui įsigyti per analizuojamą laikotarpį padidėjo 10755,1 tūkst. Lt arba 44,47 proc. ir 2011 m. sudarė 24182,4 tūkst. Lt arba 14,73 proc. asignavimų.

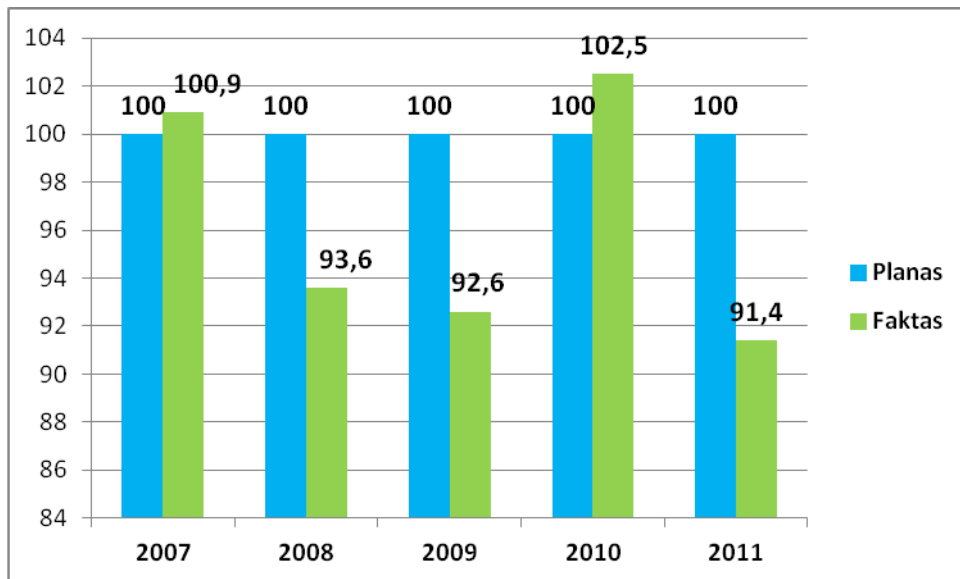
3. ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO 2007-2011 METŲ ANALIZĖ

Alytaus miesto savivaldybės biudžeto vykdymą organizuoja savivaldybės administracijos direktorius. Biudžeto įvykdymo ataskaitą rengia savivaldybės administracija, remdamasi savivaldybės biudžeto apskaitos duomenimis – į savivaldybės biudžetą gautų pajamų ir savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų panaudotų asignavimų bei asignavimų valdytojų pateiktomis biudžeto programų sąmatų įvykdymo ataskaitomis [2].

Paskutinę biudžetinių metų darbo dieną asignavimų valdytojai nepanaudotus biudžeto asignavimus perveda į savivaldybės biudžeto sąskaitą. Savivaldybės biudžete metų pabaigoje likusios nepanaudotos tikslinės paskirties lėšos, taip pat lėšos, kurios per metus buvo paskirtos savivaldybės biudžetui pagal atskirus įstatymus arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais grąžinamos į valstybės biudžetą – pervedamos iš savivaldybės biudžeto sąskaitos į valstybės biudžetą ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos [7].

3.1. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų plano ir įvykdymo analizė

Jeigu nevykdomi savivaldybių biudžetai, t.y. gaunama mažiau pajamų, negu buvo numatyta, finansavimas iš savivaldybės biudžeto vykdomas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Tuomet asignavimų valdytojams pervedamos biudžeto asignavimų sumos specialioms programoms finansuoti mažinamos faktiškai negautomis biudžetinių įstaigų pajamų įmokomis į biudžetą [2].

16 pav. Biudžeto pajamų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.

Alytaus miesto 2007 metų biudžeto pajamų planas sudarė 118719,2 tūkst. Lt. Gauta 119774,3 tūkst. Lt, tai yra pajamų planas įvykdytas 100,9 procentų (biudžetas gavo 1055,1 tūkst. Lt daugiau negu planuota). Didžiausią lyginamąjį kiekį pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos.

Alytaus miesto 2008 metų savivaldybės biudžeto pajamų planas sudarė 151045,5 tūkst. Lt. Gauta 141375,9 tūkst. Lt, tai yra pajamų planas įvykdytas 93,6 procentų (biudžetas negavo 9669,6 tūkst. Lt planuotų pajamų). Didžiausią lyginamąjį kiekį pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos (planuota gauti 84916 tūkst. litų, faktiškos įplaukos sudaro 74808,3 tūkst. litų). Negauta 10107,7 tūkst. litų šio mokesčio dėl to, kad dirbančiųjų skaičius mieste lyginant su praeitais metais sumažėjo 1089 žmonėmis arba 3,9 procento. Ieškančiųjų darbo procentas nuo darbingų asmenų skaičiaus lyginant su praeitais metais padidėjo 1,8 procento. Pagrindinė priežastis – darbuotojus atleido bankrutuojanti AB „Alytaus tekstilė“.

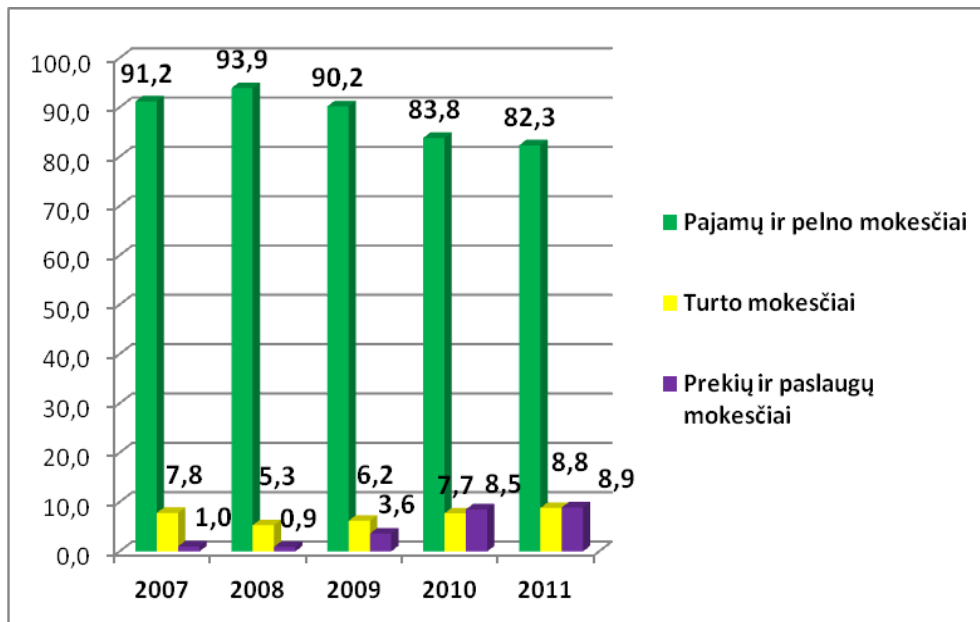
Alytaus miesto 2009 metų savivaldybės biudžeto pajamų planas sudarė 155006,1 tūkst. Lt. Gauta 143602 tūkst. Lt, tai yra pajamų planas įvykdytas 92,6 procentų (biudžetas negavo 11404,1 tūkst. litų planuotų pajamų). Mokesčiai biudžeto pajamose sudarė 45,1 procento. 2009 metais minėtų mokesčių planas neįvykdytas, į savivaldybės biudžetą negauta 11562,7 tūkst. litų planuotų pajamų. Didžiausią lyginamąjį kiekį šiose pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos. 2009 metais iš Valstybinės mokesčių inspekcijos buvo planuota gauti 55296 tūkst. litų gyventojų pajamų mokesčio. Gauta

48406,5 tūkst. litų (biudžetas negavo 6889,5 tūkst. litų). Pagrindinė priežastis – nedarbo augimas bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimas.

Alytaus miesto 2010 m. savivaldybės biudžeto pajamų planas sudarė 146445,4 tūkst. litų. Gauta 150162,9 tūkst. litų, tai yra pajamų planas įvykdytas 102,5 procentų (biudžetas gavo 3717,5 tūkst. litų viršplaninių pajamų). Mokesčiai biudžeto pajamose sudarė 40,6 procento. 2010 m. minėtų mokesčių planas įvykdytas ir viršytas, į savivaldybės biudžetą gauta 5449,2 tūkst. litų viršplaninių pajamų.

Alytaus miesto 2011 m. savivaldybės biudžeto mokesčių, dotacijų ir kitų pajamų planas sudaro 164202,2 tūkst. Litų, o gauta 150083,4 tūkst. litų, tai yra pajamų planas įvykdytas 91,40 proc. Mokesčiai biudžeto pajamose sudaro 36,7 proc. 2011 m. minėtų mokesčių planas viršytas 2597,3 tūkst. litų (planas 52418,8 tūkst. litų, faktiškai gauta 55016,1 tūkst. litų). Didžiausią lyginamąjį skaičių šiose pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos.

Tolesnės analizės tikslas – skirti dėmesį kiekvienų metų pajamų struktūros planų vykdymui. Remiantis tuo bus galima įvardinti pagrindines priežastis lėmusias biudžeto pajamų plano vykdymą ar nevykdymą.

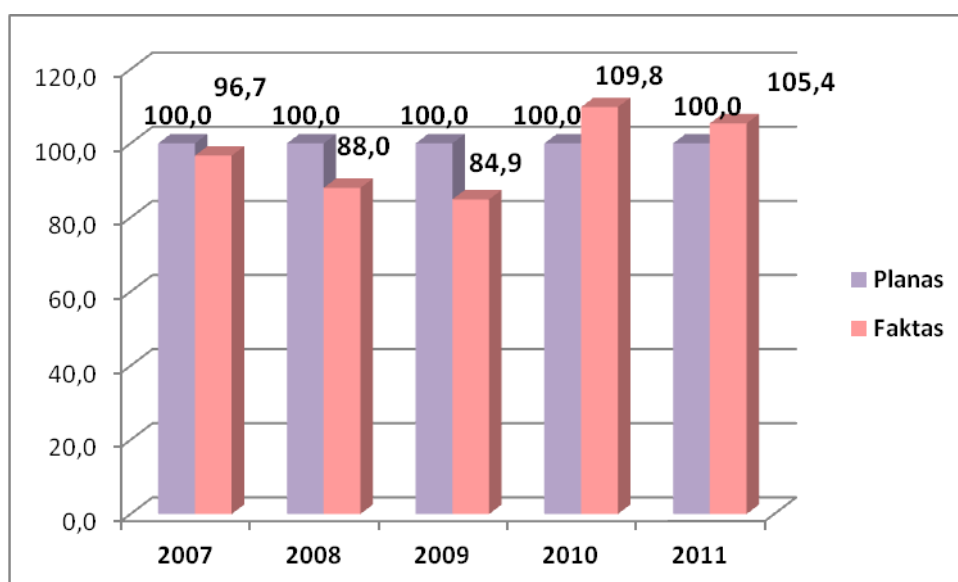
17 pav. Alytaus miesto savivaldybės mokesčių struktūra 2007-2011 m., proc.

2007 m. didžiausią lyginamąjį svorį mokesčiuose sudarė pajamų ir pelno mokesčiai, t.y. 91,2 proc. arba 59364,5 tūkst. Lt. Per analizuojamą laikotarpį pajamų ir pelno

mokestis sumažėjo 14142,2 tūkst. Lt arba 23,8 proc. ir 2011 m. sudarė 45222,3tūkst. Lt arba 82,3 proc. visų mokesčių. Šio mokesčio sumažėjimui įtakos turėjo analizuojamu laikotarpiu išaugęs bedarbių skaičius mieste.

2007 m. turto mokesčiai sudarė 5084,1 tūkst. Lt arba 7,8 proc. mokesčių. Per analizuojamą laikotarpį turto mokesčių suma sumažėjo 84,4 tūkst. Lt arba 13,8 proc. ir 2011 m. sudarė 4999,7 tūkst. Lt arba 8,8 proc. mokesčių. Šio mokesčio sumažėjimą įtakėjo sumažėjęs žemės mokesčio surinkimas į savivaldybės biudžetą, valstybinių rinkliavų plano nevykdymas, bei fizinių asmenų mokesčio plano nevykdymas.

2007 m. prekių ir paslaugų mokesčiai sudarė 651,3 tūkst. Lt arba 1,0 proc. mokesčių. Per analizuojamą laikotarpį šių mokesčių suma padidėjo 4142,8 tūkst. Lt arba 636,08 proc. ir 2011 m. sudarė 4794,1 tūkst. Lt 8,9 proc. mokesčių. Tokį didelį šių mokesčių padidėjimą įtakėjo valstybinių ir vietinių rinkliavų padidėjimas.

18 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto mokesčių plano vykdymas 2007-2011 m.,
proc.

2007 m. Alytaus miesto savivaldybė planavo surinkti 67351,0 tūkst. litų mokesčių, tačiau surinko 2251,1 tūkst. litų mažiau negu planavo, t.y. 65099,9 tūkst. litų. Mokesčių planas įvykdytas 96,7 proc. Pajamų ir pelno mokestis įvykdytas 95,1 proc.

2008 m. planuota iš mokesčių gauti 90554,4 tūkst. litų, tačiau gauta 79685,9 tūkst. litų. Į savivaldybės biudžetą negauta 10868,6 tūkst. litų pajamų iš mokesčių. Mokesčių planas įvydytas tik 88,0 proc. Didžiausią lyginamąjį kiekį pajamose sudaro gyventojų

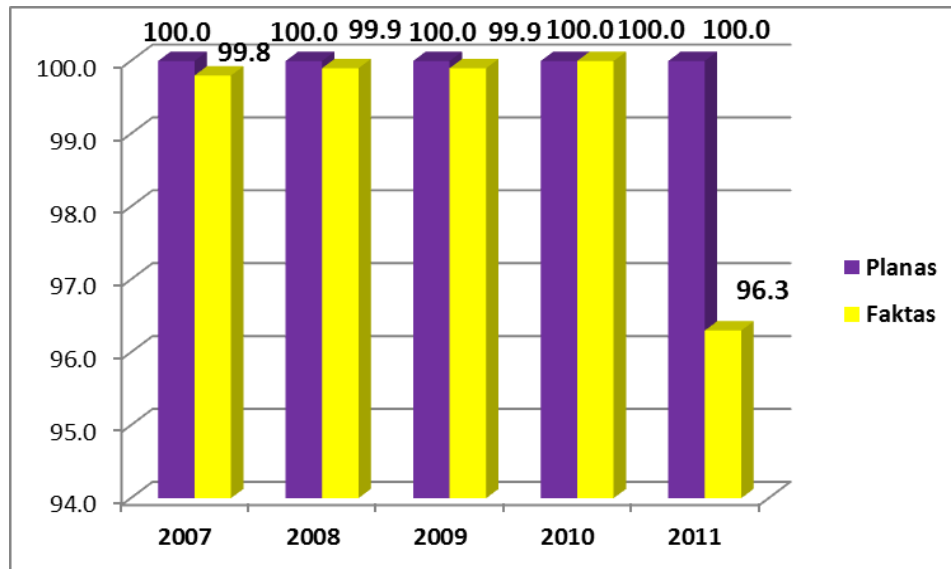
pajamų mokesčio įplaukos (planuota gauti 84916 tūkst. litų, faktiškos įplaukos sudaro 74808,3 tūkst. litų). Negauta 10107,7 tūkst. litų šio mokesčio dėl to, kad dirbančiųjų skaičius mieste lyginant su praeitais metais sumažėjo 1089 žmonėmis arba 3,9 procento. Gyventojų pajamų mokesčio išlaidų struktūrų skirtumams išlyginti 2008 metais planas 13329 tūkst. litų. Gauta 831 tūkst. litų mažiau, kadangi tai priklausė nuo visų savivaldybių rodiklių. Gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 184 tūkst. litų. Turto mokesčio ir materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamų 2008 metais gauta 224,8 tūkst. litų daugiau nei planuota. Praėjusiais metais gauta 142,4 tūkst. litų daugiau, negu buvo planuota nuomos mokesčio už valstybinę žemę. Pajamų iš baudų ir konfiskacijos planas sudarė 800 tūkst. litų. Per metus šio mokesčio gauta 305,4 tūkst. litų daugiau.

2009 m. mokesčių planas įvykdytas tik 84,9 proc., kadangi savivaldybė nesurinko 11562,7 tūkst. litų pajamų mokesčio. Gauta 48406,5 tūkst. litų (biudžetas negavo 6889,5 tūkst. litų). Pagrindinė priežastis – nedarbo augimas bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimas. Iš valstybės išdo gyventojų pajamų mokesčio išlaidų struktūrų skirtumams išlyginti Alytaus miesto savivaldybei 2009 metais planuota 13273 tūkst. litų. Per metus gauta 3409 tūkst. litų mažiau, kadangi tai priklausė nuo visų savivaldybių rodiklių. Per metus savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 154 tūkst. litų gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti. 2009 metais turto mokesčių gauta 1101,3 tūkst. litų mažiau nei planuota. Žemės mokesčio planas viršytas 14,3 tūkst. litų, tačiau liko neįvykdytas 1167 tūkst. litų nekilnojamojo turto mokesčio planas. Buvo planuota, kad juridiniai asmenys sumokės 4640 tūkst. litų, gauta 3393,6 tūkst. litų. Dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimais suteiktų mokesčių lengvatų savivaldybės biudžetas 2009 metais negavo 29,3 tūkst. litų nekilnojamojo turto mokesčio.

2010 m. mokesčių planas įvykdytas 109,8 proc. Biudžetas gavo 5449,2 tūkst. litų daugiau pajamų iš mokesčių nei planuota, kadangi viso surinkta 60699,2 tūkst. litų. Didžiausią lyginamąjį kiekį šiose pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos. 2010 m. turto mokesčių gauta 1063,9 tūkst. litų daugiau nei planuota. 2010 m. kitų pajamų planuota 6941,2 tūkst. litų, faktiškai gauta 5022,4 tūkst. litų, t. y. 1918,8 tūkst. litų mažiau. Materialaus ir nematerialaus turto pajamų nebuvo planuota, faktiškai gauta 216 tūkst. litų.

2011 m. mokesčių planas įvykdytas 105,4 tūkst. litų, kadangi gauta 2818,7 tūkst. litų daugiau nei planuota, t.y. 55016,1 tūkst. litų. Didžiausią lyginamąjį skaičių šiose pajamose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos. 2011 m. turto mokesčių gauta 4999,7

tūkst. litų, t. y. 159,2 tūkst. litų daugiau nei planuota. 2011 m. kitų pajamų planuota 6031,1 tūkst. litų, faktiškai gauta 5773,5 tūkst. litų, t. y. 257,6 tūkst. litų mažiau. Pajamų realizavus materialų ir nematerialų turtą planuota gauti 66,4 tūkst. litų. Faktiškai gauta 269,2 tūkst. litų, planas viršytas 202,8 tūkst. litų.

19 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto dotacijų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. gautų dotacijų suma padidėjo 22846,7 tūkst. Lt arba 53,8 proc. Per analizuojamą laikotarpį tikslinės valstybės biudžeto dotacijos lyginamasis svoris visų dotacijų apimtyje labai išaugo, tai reiškia, jog savivaldybės finansinis savarankiškumas vis labiau ribojamas.

2007 metais savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 42345,7 tūkst. Lt dotacijų, t.y. 84,3 tūkst. Lt mažiau nei buvo planuota. Iš jų 38645,7 tūkst. Lt einamiesiems tikslams ir 3700 tūkst. Lt valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti. Dotacijų planas įvykdytas 99,8 proc. - savivaldybė negavo 84,3 tūkst. Lt dotacijų. Savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 32355,6 tūkst. Lt ir iš kitų respublikos savivaldybių 101,4 tūkst. Lt mokinio krepšeliui finansuoti. 2007 metais ikimokyklinėms įstaigoms finansuoti panaudota 563,1 tūkst. Lt, bendro lavinimo mokykloms 23099,2 tūkst. Lt, pradinėms mokykloms bei darželiams-mokykloms 2455,6 tūkst. Lt, pagrindinei mokyklai bei gimnazijoms 6060,6 tūkst. Lt, pedagoginei psichologinei tarnybai 226,3 tūkst. litų. Iš viso per metus panaudota 32404,8 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų. Išvykus mokiniams iš Alytaus miesto į kitas respublikos mokyklas, kitoms savivaldybėms buvo pervesta 52,1 tūkst. Lt

mokinio krepšelio lėšų. 2008 metų pradžioje valstybės biudžetui buvo gražinta 6376,52 Lt 2007 metais nepanaudotų mokinio krepšelio lėšų. Pagal atskirus Vyriausybės nutarimus panaudota 538,8 tūkst. Lt, iš jų minimaliai mėnesio algai didinti 423 tūkst. Lt, paramai šeimoms (kuro pabrangimui) 89 tūkst. Lt, piliečių nuosavybei į išlikusius gyvenamus namus, butus ir kompensacijoms mokėti 1,4 tūkst. Lt, užsienyje žuvusių Alytaus miesto piliečių palaikams parvežti 11 tūkst. Lt, išmokoms Černobylio AE avarijos padarinių likvidavimo dalyviams 14,4 tūkst. Lt.

2008 metais savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 52713,0 tūkst. Lt dotacijų (planas įvykdytas 99,9 proc.), iš jų 44634,3 tūkst. Lt einamiesiems tikslams ir 6829,0 tūkst. Lt valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti. Savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 37736 tūkst. Lt ir iš kitų respublikos savivaldybių 53,1 tūkst. Lt mokinio krepšeliui finansuoti. 2008 metais ikimokyklinėms įstaigoms finansuoti panaudota 560 tūkst. Lt, bendro lavinimo mokykloms – 26559,1 tūkst. Lt, pradinėms mokykloms bei darželiams-mokykloms – 2895,5 tūkst. Lt, pagrindinei mokyklai bei gimnazijoms – 7477,2 tūkst. Lt, pedagoginei psichologinei tarnybai – 247,3 tūkst. Lt. Iš viso per metus švietimui panaudota 37739,1 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų. Išvykus mokiniams iš Alytaus miesto į kitas respublikos mokyklas, kitoms savivaldybėms buvo pervesta 50 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų. 2009 metų pradžioje valstybės biudžetui buvo gražinta 213,52 Lt 2008 metais nepanaudotų mokinio krepšelio lėšų. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti iš valstybės biudžeto gauta 6829 tūkst. Lt. Visa ši speciali tikslinė dotacija buvo panaudota, iš jų miesto teatro statybai – 3000 tūkst. Lt, VŠĮ Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastatui rekonstruoti – 1329 tūkst. Lt, miesto stadionui rekonstruoti – 2000 tūkst. Lt, daugiafunkcio sporto ir pramogų kompleksui išplėsti – 500 tūkst. Lt. Pagal atskirus Vyriausybės nutarimus gauta ir panaudota 1241,7 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui padidinti – 403,2 tūkst. Lt, paramai šeimoms (dėl kuro pabrangimo) – 579 tūkst. Lt, piliečių nuosavybei į išlikusius gyvenamus namus, butus ir kompensacijoms mokėti – 235,3 tūkst. Lt, užsienyje žuvusių Alytaus miesto piliečių palaikams parvežti – 19,9 tūkst. Lt, išmokoms Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo dalyviams – 4,3 tūkst. Lt.

2009 metais savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 65460,6 tūkst. Lt dotacijų (planas įvykdytas 99,9 proc.), iš jų 55665,8 tūkst. Lt einamiesiems tikslams ir 5100 tūkst. Lt valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti. Moksleivių krepšelio lėšų planas 2009 metams sudarė 47912,2 tūkst. Lt. Faktiškai panaudota 3,4 tūkst. Lt mažiau. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti dotacijų planas 7665,3 tūkst.

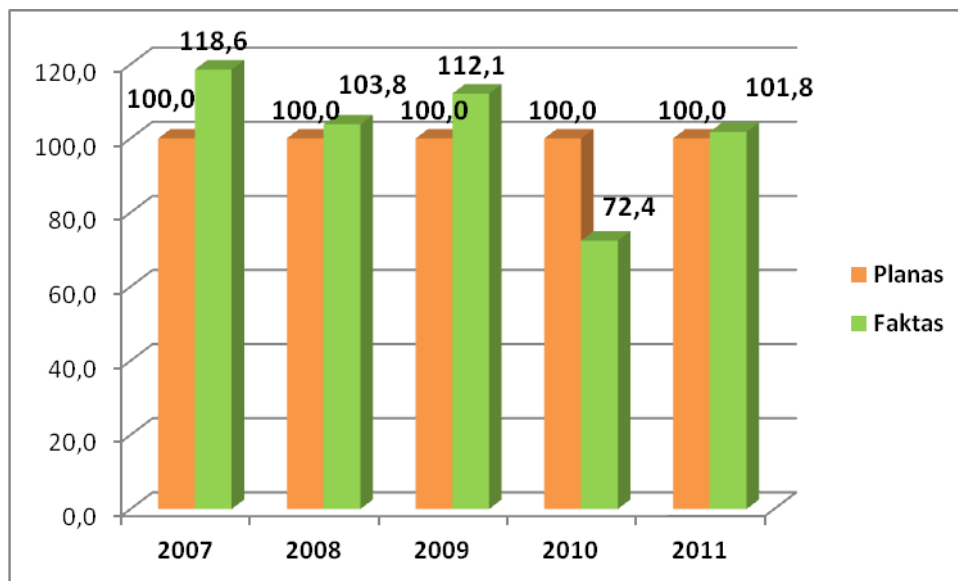
Lt. Faktiškai išlaidų buvo gauta 8,3 tūkst. Lt mažiau. Pagal atskirus Vyriausybės nutarimus 2009 metais savivaldybė gavo 3991,8 tūkst. Lt tikslinės paskirties lėšų. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti iš valstybės biudžeto gauta 5100 tūkst. Lt. Ši speciali tikslinė dotacija buvo panaudota 100 proc., iš jų miesto teatro statybai 2200 tūkst. Lt, VšĮ Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastatui rekonstruoti 400 tūkst. Lt, daugiafunkcio sporto ir pramogų komplekso statybai – 2500 tūkst. Lt. Savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 47908,8 tūkst. Lt ir iš kitų respublikos savivaldybių 104,6 tūkst. Lt mokinio krepšeliui finansuoti. 2009 metais ikimokyklinėms įstaigoms finansuoti panaudota 1128,3 tūkst. Lt, bendrojo lavinimo įstaigoms – 3308,1 tūkst. Lt, vaikams, mokiniams ir suaugusiems ugdyti – 23713,7 tūkst. Lt, pagrindinėms mokykloms ir gimnazijoms – 17742 tūkst. Lt, metodiniams kabinetams (Pedagoginei psichologinei tarnybai) – 343,7 tūkst. Lt, centralizuotoms priemonėms – 41,5 tūkst. Lt. Iš viso per metus panaudota 46277,3 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų. Išvykus mokiniams iš Alytaus miesto į kitas respublikos mokyklas, kitoms savivaldybėms buvo pervesta 52,8 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų.

2010 m. dotacijų planas įvykdytas 100,0 proc., buvo gauta 65276,7 tūkst. litų dotacijų. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti dotacijų planas 12382,3 tūkst. litų. Faktiškai išlaidų buvo padaryta 4,4 tūkst. litų mažiau. Pagal atskirus Vyriausybės nutarimus 2010 m. savivaldybė gavo 17940,4 tūkst. litų tikslinės paskirties lėšų, panaudota 17930,1 tūkst. litų, iš jų 2009 m. negautoms pajamoms kompensuoti – 8073,1 tūkst. litų, socialinėms išmokoms – 9257,7 tūkst. litų, socialinei paramai mokiniams – 571,2 tūkst. litų, užsienyje žuvusių Alytaus miesto piliečių palaikams parvežti – 28,1 tūkst. litų. Nepanaudojo ir grąžino į valstybės biudžetą 10,3 tūkst. litų. Moksleivių krepšelio lėšų planas 2010 m. sudarė 44223,4 tūkst. litų. Faktiškai panaudota 44209,2 tūkst. litų. Išvykus mokiniams iš Alytaus miesto į kitas respublikos mokyklas, kitoms savivaldybėms buvo pervesta 82,6 tūkst. litų mokinio krepšelio lėšų, iš kitų respublikos savivaldybių gauta 71,6 tūkst. litų mokinio krepšeliui finansuoti. 2011 m. pradžioje valstybės biudžetui buvo grąžinta 14,2 tūkst. litų 2010 m. nepanaudotų mokinio krepšelio lėšų.

2011 m. Alytaus miesto savivaldybė gavo 82793,3 tūkst. litų dotacijų. Planas įvykdytas 96,3 proc. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti dotacijų planas 26293,3 tūkst. litų. 2012 m. pradžioje valstybės biudžetui buvo grąžinta 45,9 tūkst. litų 2011 m. nepanaudotų lėšų. Mokinio krepšelio lėšų 2011 m. planas sudarė 46198,0 tūkst. litų. Savivaldybė iš valstybės biudžeto gavo 46198,0 tūkst. litų ir iš kitų savivaldybių 34,4 tūkst. litų mokinio krepšeliui finansuoti. Išvykus mokiniams iš Alytaus miesto į kitas respublikos

mokyklas, kitoms savivaldybėms buvo pervesta 54,1 tūkst. litų mokinio krepšelio lėšų. 2012 m. pradžioje valstybės biudžetui buvo grąžinta 12,53 litų 2011 m. nepanaudotų mokinio krepšelio lėšų. 2011 m. specialios tikslinės dotacijos perduotoms iš apskričių įstaigoms išlaikyti planas 2334,0 tūkst. litų, panaudota 2332,6 tūkst. litų. Pagal atskirus Vyriausybės nutarimus 2011 m. savivaldybė gavo 72,9 tūkst. litų. Kompensacijų, suteikus finansinę paramą užsienyje mirusių (žuvusių) piliečių palaikams parvežti į Lietuvos Respubliką, gauta 31,7 tūkst. litų. Vienkartinės kompensacijų patyrus žalą likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarinius padarinius gauta 41,2 tūkst. litų.

20 pav. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto kitų pajamų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. gautos pajamos iš kitų pajamų padidėjo 238,1 tūkst. Lt arba 4,3 proc. tai įtakojo palūkanos gautos už kapitalo naudojimą ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę plano įvykdymas.

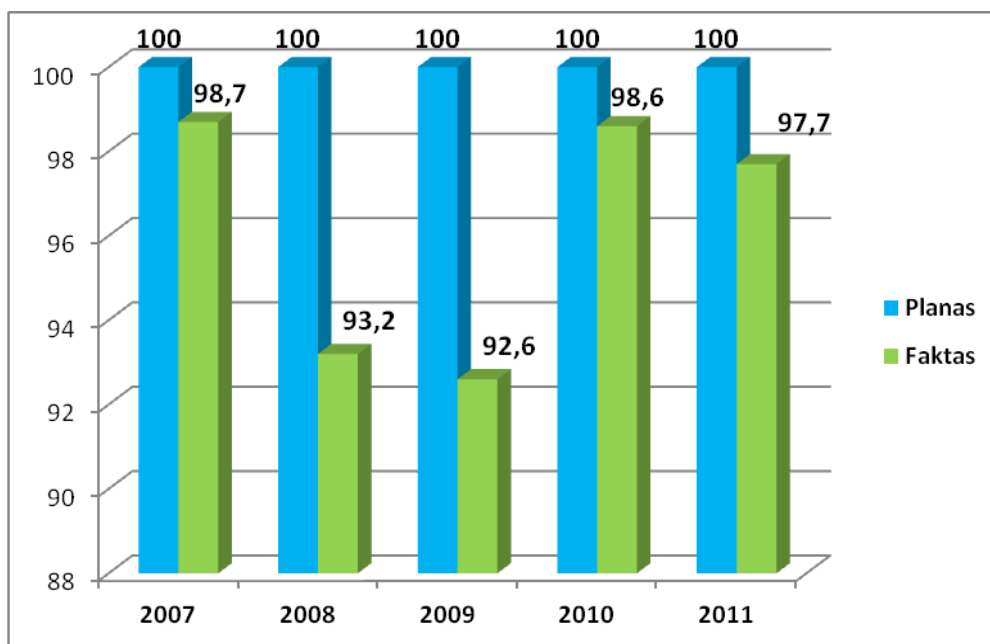
2007 m. iš kitų pajamų planuota gauti 4667,6 tūkst. Lt, o gauta 5535,4 tūkst. Lt. Kitų pajamų planas įvykdytas 118,6 proc., t.y. gauta 867,8 tūkst. Lt daugiau nei planuota. Tam turėjo įtakos tai, kad nuomos mokesčio už valstybinę žemę gauta 547,5 tūkst. Lt (to priežastis buvo nepriemokų 2007 metais išieškojimas), o pajamų iš baudų ir konfiskacijų 228,8 tūkst. Lt daugiau nei buvo planuota. 2008 m. iš kitų pajamų planuota surinkti 5138,2 tūkst. Lt, o faktiškai gauta 195,5 tūkst. Lt daugiau, t.y. 5333,7 tūkst. Lt. Kitų pajamų planas

įvykdytas 103,8 proc. Plano įvykdymą lėmė tai, kad į savivaldybės biudžetą buvo gauta 160,3 tūkst. Lt daugiau už atsitiktines paslaugas ir surinkta 305,4 tūkst. Lt baudų daugiau nei planuota. 2009 m. kitų pajamų planas buvo įvykdytas 112,1 proc., t.y. gauta 1105,2 tūkst. Lt daugiau nei planuota. 2009 metais 172,1 tūkst. Lt daugiau gauta negu buvo planuota nuomos mokesčio už valstybinę žemę. Pagrindinė viršijimo priežastis ta, kad 127,3 tūkst. Lt buvo išieškota iš 2008 metų skolininkų. Dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimais suteiktų mokesčių lengvatų 2009 metais savivaldybė negavo 12,1 tūkst. Lt valstybinės žemės nuomos mokesčio. Pajamų iš baudų ir konfiskacijos planas sudarė 890 tūkst. Lt. Per metus gauta 39,8 tūkst. Lt daugiau. 2010 metais kitų pajamų planas įvykdytas tik 72,36 proc. Į biudžetą nesurinkta 1918,8 tūkst. litų, negu kad buvo planuota. 2011 m. kitų pajamų planuota 5674,4 tūkst. litų, faktiškai gauta 5773,5 tūkst. litų, t. y. planas įvykdytas 101,75 proc. tai įtakojo pajamas gautos iš turto, bei ilgalaikė paskola.

3.2. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidų plano ir įvykdymo analizė

Asignavimų valdytojais skirtus biudžeto asignavimus naudoja veiklos planui įgyvendinti ir atsiskaito atitinkamoms valstybinėms (perduotas savivaldybei) funkcijoms kuriojančioms valstybinėms institucijoms ir įstaigoms už šių funkcijų atlikimą šių institucijų nustatyta tvarka, Švietimo ir mokslo ministerijai – už priskirtosios (ribotai savarankiškos) funkcijos – vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo organizavimo dalies (mokinio krepšelį) atlikimą šios ministerijos nustatyta tvarka.

Jeigu nevykdomas savivaldybės biudžeto pajamų planas, patvirtintos programos finansuojamos pagal prioritetus bei prisilaikant šio eiliškumo: pirmenybę teikiant darbo užmokesčiui, soc. draudimo įmokoms, mitybai. Ši nuostata netaikoma tikslinių dotacijų lėšoms ir specialiosioms programoms finansuoti, jeigu asignavimų valdytojais gautas pajamas įmokėjo [7].

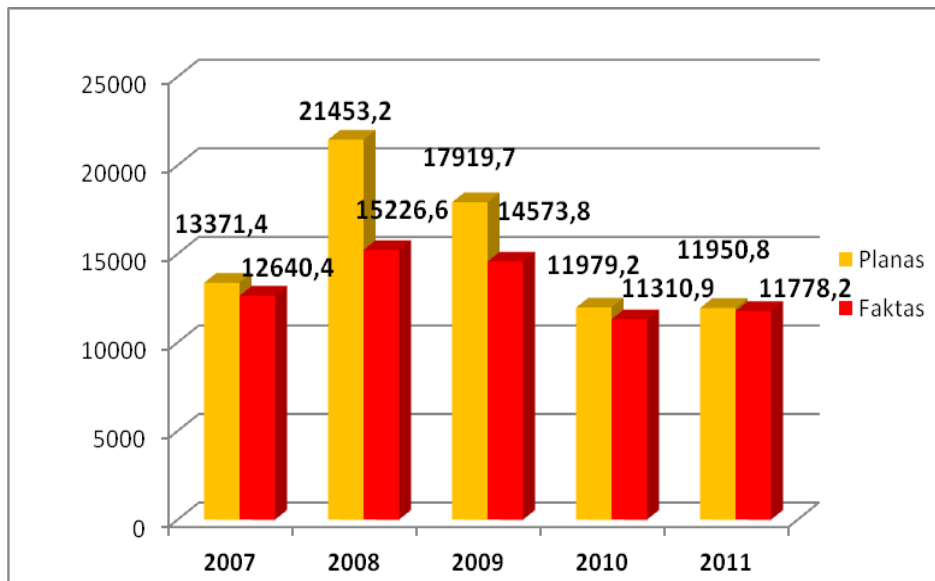

21 pav. Biudžeto išlaidų plano vykdymas 2007-2011 m., proc.

2007 metų biudžeto išlaidų planas, įskaitant mokinio krepšelio lėšas, perduotas kitoms savivaldybėms, sudaro 118719,2 tūkst. Lt. Išlaidoms finansuoti panaudota 117251,9 tūkst. Lt – tai sudaro 98,7 proc. planuotų išlaidų. 2008 metų išlaidų planas, įskaitant mokinio krepšelio lėšas, perduotas kitoms savivaldybėms – 151045,5 tūkst. Lt. Išlaidoms finansuoti panaudota 140778 tūkst. Lt – tai sudaro 93,2 proc. planuotų išlaidų. 2009 metų išlaidų planas – 155006,1 tūkst. Lt. Faktiškai patirta išlaidų 143476,4 tūkst. Lt – tai sudaro 92,6 proc. planuotų išlaidų. 2010 metų išlaidų planas - 146445,4 tūkst. Lt. Išlaidoms finansuoti panaudota - 144372,7 tūkst.Lt – tai sudaro 98,6 proc. planuotų išlaidų. 2011 metų biudžeto išlaidų planas sudaro 161676,8 tūkst. Lt. Faktiškai panaudota 157929,1 tūkst. Lt arba 97,7 proc. planuotų išlaidų

Jeigu savivaldybės biudžetas nevykdomas, t.y. gaunama mažiau pajamų, negu buvo numatyta, finansavimas iš savivaldybės biudžeto vykdomas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Savivaldybės biudžeto gautos viršplaninės pajamos taip pat skirstomos Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu. Biudžetiniais metais savivaldybės taryba biudžetą gali tikslinti [2].

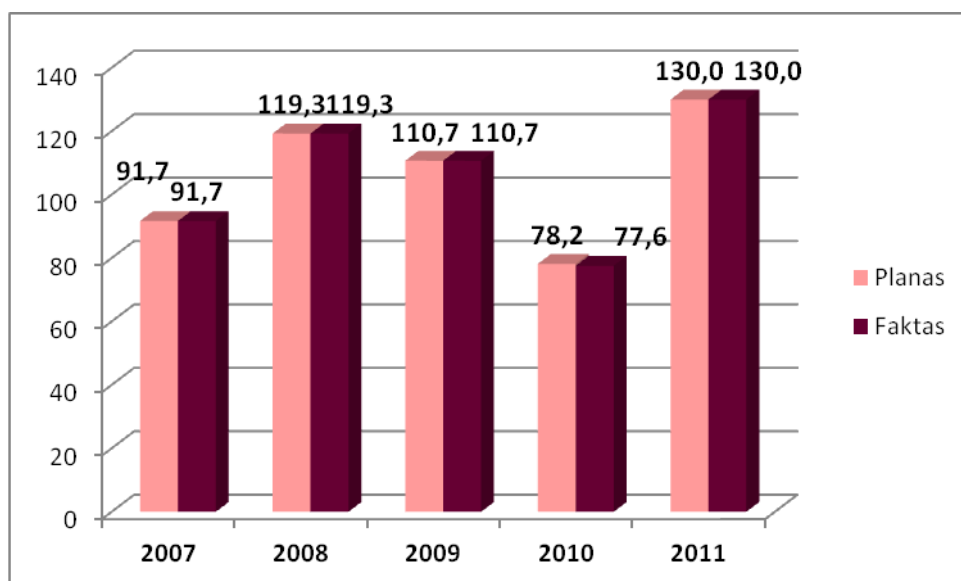
Tolesnės analizės tikslas – skirti dėmesį kiekvienų metų išlaidų vykdymui pagal valstybės funkcijas. Remiantis tuo bus galima įvardinti pagrindines priežastis lėmusias biudžeto išlaidų plano vykdymą ar nevykdymą.

22 pav. Bendrųjų valstybės paslaugų plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

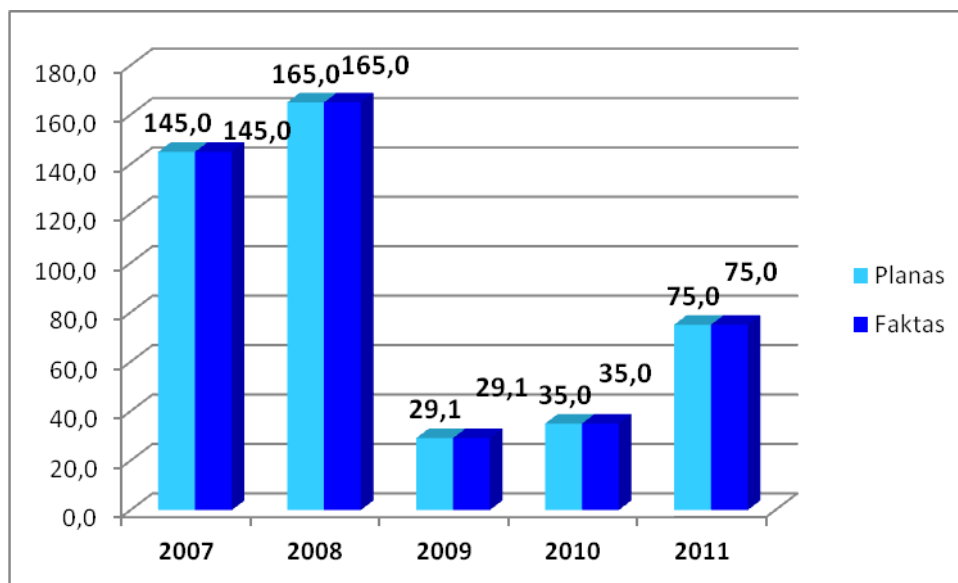
Ataskaitiniu laikotarpiu planinės išlaidos viršijo faktines. Per ataskaitinį laikotarpį planinės išlaidos sumažėjo 1420,6 tūkst. Lt arba 4,8 proc. ir 2011 m. sudarė 11778,2 tūkst. Lt. 2007-2011 m. faktinės išlaidos sumažėjo 862,2 tūkst. Lt arba 6,8 proc. ir 2011 m. sudarė 11778,2 tūkst. Lt.

Miesto savivaldybė per ataskaitinį laikotarpį gavo ilgalaikių paskolų investiciniams projektams finansuoti. Šių paskolų lėšomis atlikta gatvių rekonstrukcijos darbai, švietimo įstaigų remonto ir rekonstrukcijos darbai, daugiafunkcinio pramogų ir sporto komplekso statybos darbai, Alytaus miesto stadiono ir apylinkės teritorijos sutvarkymo darbai.

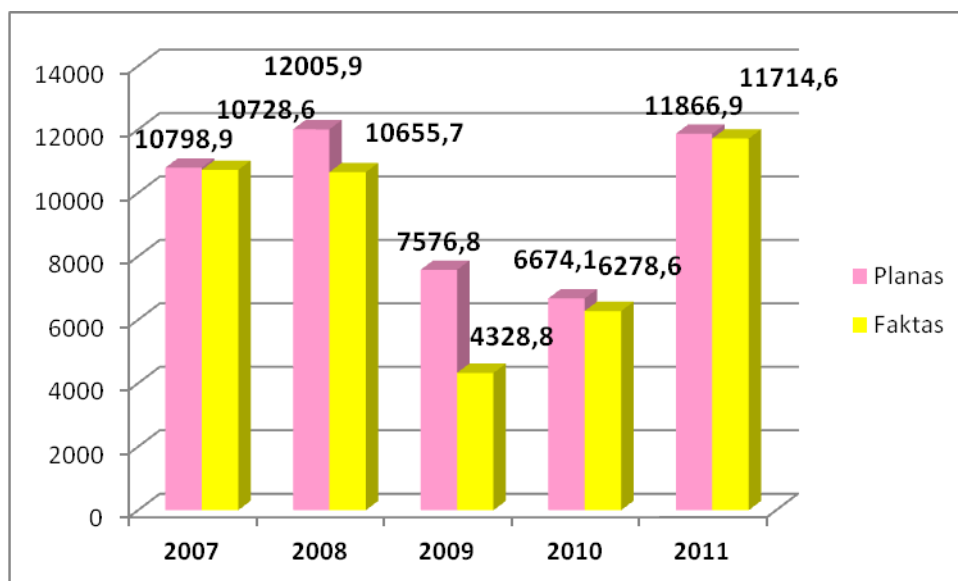
23 pav. Gynybos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

2007-2011 m. laikotarpiu gynybos funkcijai vykdyti Alytaus miesto savivaldybės skyrė 100 proc. finansavimą. Planinės ir faktinės išlaidos šiai funkcijai vykdyti nuo 2007 m. iki 2011 m. padidėjo 38,3 tūkst. Lt arba 29,4 proc. Nuo 2009 m. sumažėjusias išlaidas gynybos funkcijai įtakėjo 2008 metais Karo prievolės įstatymas, kuris sustabdė šaukimą į privalomąją pradinę karo tarnybą. 2011 m. asignavimai šiai funkcijai padidėjo beveik dvigubai lyginant su 2010 m., kadangi nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. Karo prievolės įstatymas atverė galimybę sustabdytą šaukimą į karo tarnybą pakeisti į savanorišką trijų mėnesių trukmės bazinius kursus.

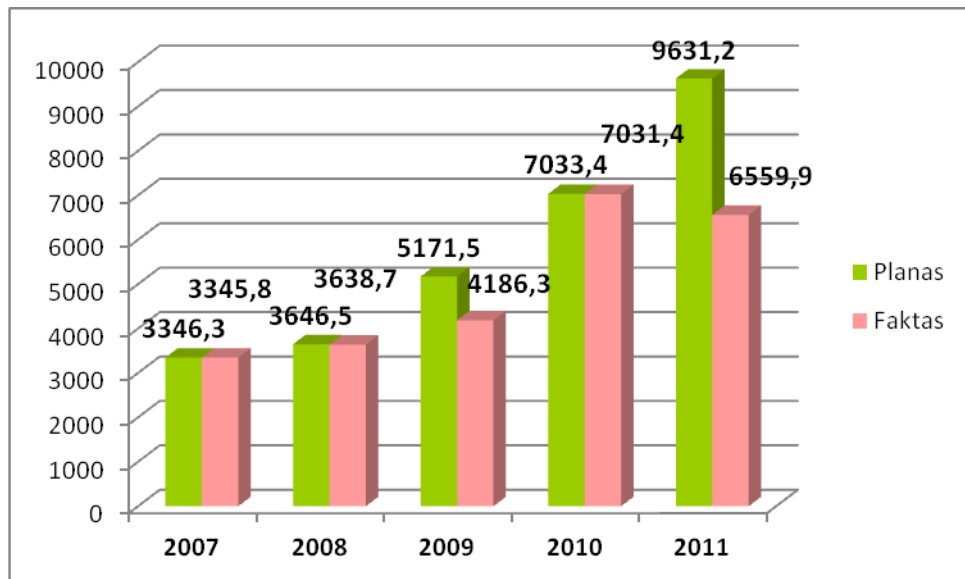
24 pav. Viešosios tvarkos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

Analizuojamu laikotarpiu viešosios tvarkos funkcijos planas buvo vykdomas 100 proc. Nuo 2007 m. iki 2011 m. išlaidos viešajai tvarkai palaikyti sumažėjo 70 tūkst. Lt arba 51 proc. 2008 m. viešosios tvarkos palaikymo programai užtikrinti buvo skiriama 165 tūkst. Lt, tačiau 2009 m. nevykdant biudžeto pajamų plano, buvo smarkiai sumažintos šios programos išlaidos, t.y. lyginant su 2008 m. jos sumažėjo 135,9 tūkst. Lt arba 82,36 proc. ir 2009 m. sudarė tik 29,1 tūkst. Lt.

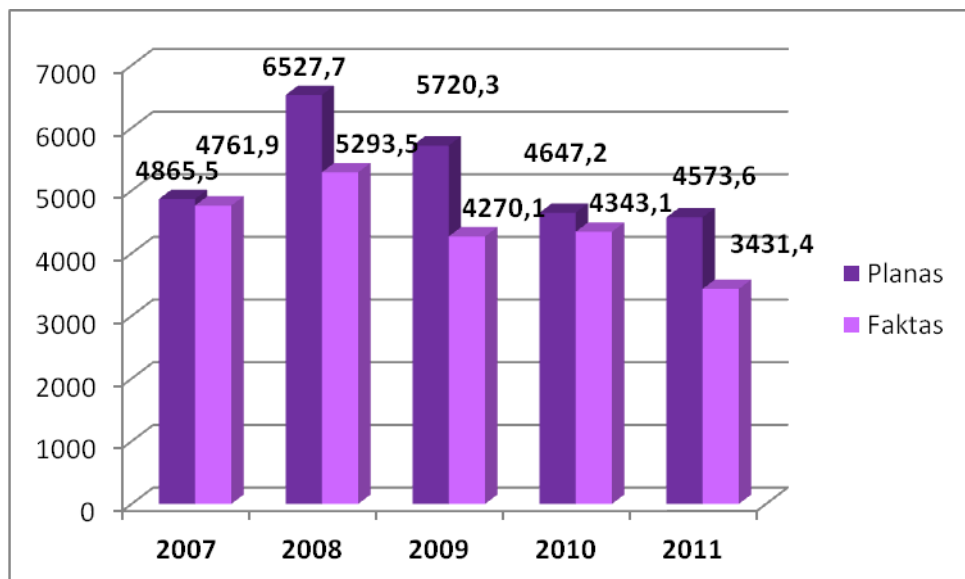
25 pav. Ekonomikos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

Analizuojamu laikotarpiu faktinės išlaidos ekonomikai neviršijo planinių ir padidėjo 986 tūkst. Lt arba 7,8 proc. ir 2011 m. sudarė 11714,6 tūkst. Lt. 2009 m. pastebimas daugiau nei 50 proc. išlaidų sumažėjimas, skiriamų ekonomikos funkcijai vykdyti nei pastaraisiais metais. Dėl nesurenkamų į biudžetą lėšų buvo mažinamas finansavimas ekonomikos sektoriui. Faktinės išlaidos ekonomikai sumažėjo 2571,1 tūkst. Lt arba 37,26 proc. ir 2009 m. išlaidų planas įvykdytas 57,1 proc., t.y. per analizuojamą laikotarpį smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo programai asignavimai sumažinti 99,7 tūkst. Lt, kelių transporto sistemų kontrolei ir priežiūrai – 116,7 tūkst. Lt, kelių transporto sistemų plėtros programai 2994,2 tūkst. Lt. Mieste didėjant bedarbystei finansavimas padidintas darbo rinkos politikos rengimo ir įgyvendinimo programoms.

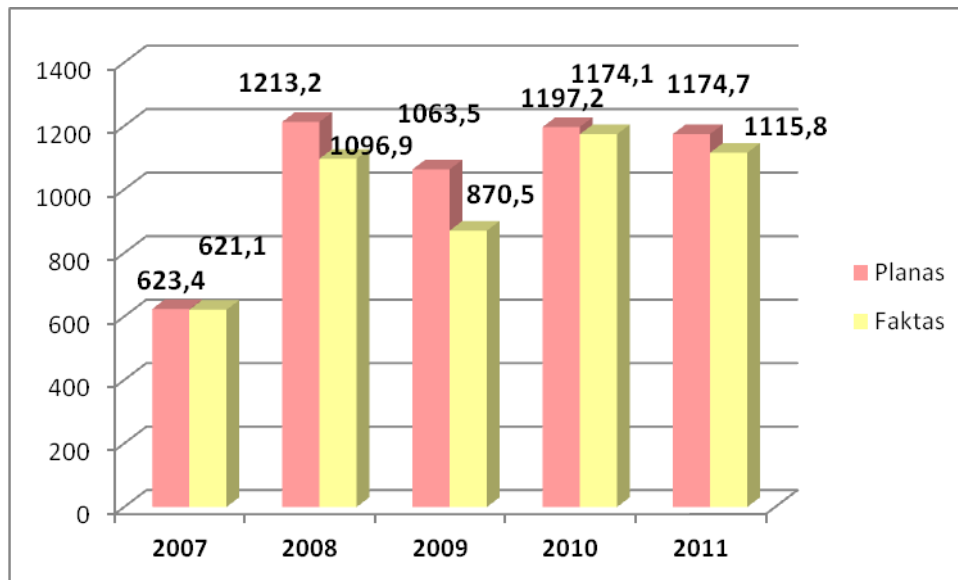
26 pav. Aplinkos apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

2007-2011 metais faktinės išlaidos aplinkos apsaugai išaugo 3213,6 tūkst. Lt arba 19,6 proc. ir 2011 m. sudarė 6559,9 tūkst. Lt asignavimų. Nuo 2009 m. atsirado komunalinių atliekų tvarkymo specialiaji programa, kuriai buvo skirta 1571 tūkst. Lt arba 37,53 proc. asignavimų. Pagal finansavimą daugiausia asignavimų skiria želdynų ir želdinių apsaugos tvarkymo, būklės stebėsenos, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo programai, savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiajai programai bei aplinkos monitoringo, prevencinės aplinkos atkūrimo programai.

27 pav. Būsto ir komunalinio ūkio funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

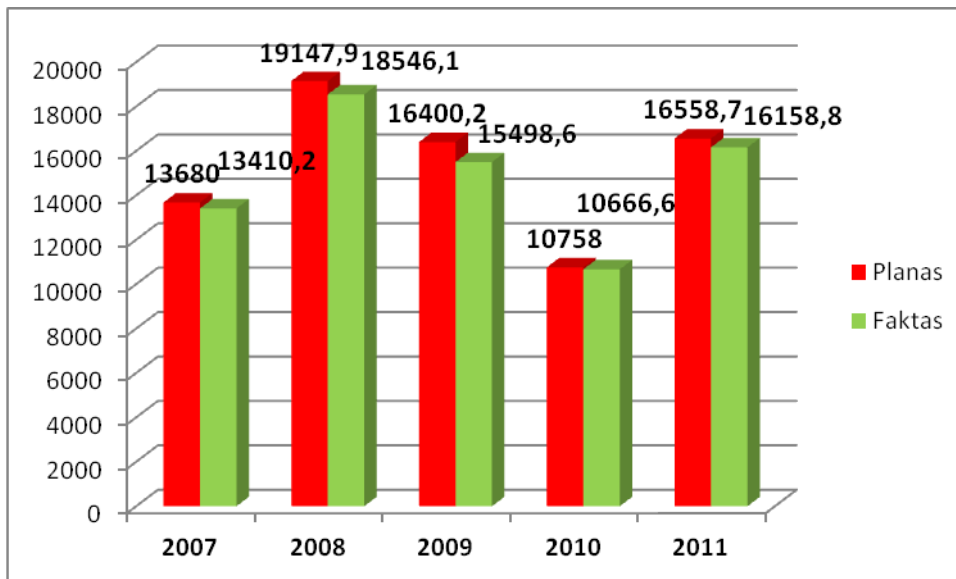
Nagrinėjant 2007-2011 m. faktinius ir planinius asignavimus būstui ir komunaliniam ūkiui, pastebima tendencija jiems mažėti. Per analizuojamą laikotarpį faktiniai asignavimai šiai funkcijai sumažėjo 1330,4 tūkst. Lt arba 27,9 proc. ir 2011 m. sudarė 3431,4 tūkst. Lt. Daugiausia asignavimų savivaldybė skiria sanitarijai, gatvių apšvietimui, komunalinio ūkio programoms, gatvių einamajam remontui, bei gatvių apšvietimui.

28 pav. Sveikatos apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

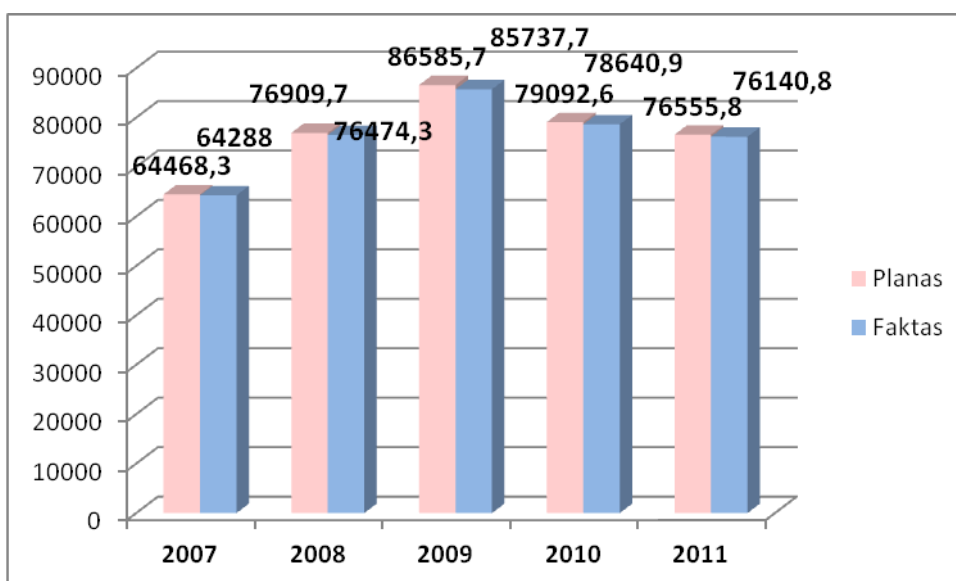
Per ataskaitinį laikotarpį faktiniai asignavimai sveikatos apsaugai padidėjo 494,7 tūkst. Lt arba 44,3 proc. ir 2011 m. sudarė 1115,8 tūkst. Lt. Asignavimų padidėjimą įtakojo Alytaus miesto savivaldybėje teikiamų pirminės ir antrinės asmens sveikatos priežiūros įmonių pagausėjimas. Taip pat buvo vykdomos kelios valstybinės gyventojų sveikatinimo programos, skatinančios gyventojus nemokamai pasitikrinti dėl pavojingiausių ligų, sąlygojančių didelį gyventojų mirtingumą.

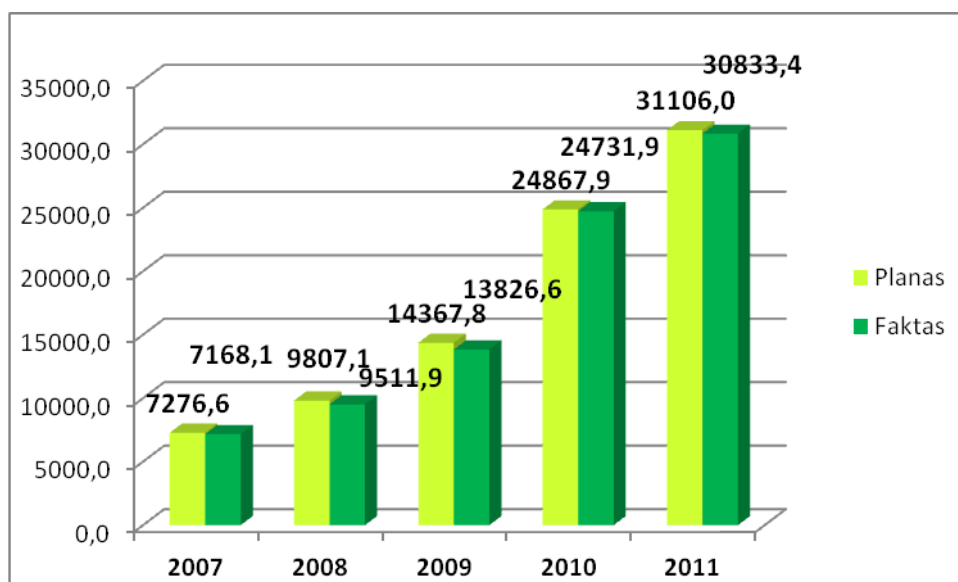
29 pav. Poilsio, kultūros ir religijos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst. Lt

2007-2011 m. šiai funkcijai faktiniai asignavimai padidėjo 2748,6 tūkst.Lt arba 20,4 proc. ir 2011 m. sudarė 16158,8 tūkst. Lt asignavimų. Savivaldybės tikslas sukurti palankias sąlygas, užtikrinančias Alytaus miesto bendruomenei galimybes plėtoti įvairią kultūros veiklą, ir uždavinius skleisti profesionalųjį meną, užtikrinti bendruomenės poreikius atitinkančią kultūros įstaigų veiklą, ugdyti bendruomeniškumą, skatinti įvairių žmonių grupių kultūrinę edukaciją. Taip pat siekiama sudaryti ir palaikyti esamas sąlygas, kad alytiškiai pagal savo poreikius galėtų dalyvauti kultūrinėje veikloje: gerinama kultūros infrastruktūra, skatinama profesionalaus meno plėtra, remiama mėgėjų meno veikla.

30 pav. Švietimo funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m, tūkst.Lt

2007-2011 m. faktiniai asignavimai švietimo funkcijai padidėjo 12006,0 tūkst.Lt arba 18,4 proc. ir 2011 m. sudarė 76140,8 tūkst.Lt. Analizuojamu laikotarpiu daugiausiai asignavimų buvo skiriama mokykloms, lopšeliams-darželiams, pedagoginei psichologinei tarnybai, jaunimo centro programai, vaikų ir mokinių veiklos programos bei švietimo centralizuotų priemonių programai.

31 pav. Socialinės apsaugos funkcijos plano vykdymas 2007-2011 m., tūkst.Lt

Analizuojamu laikotarpiu asignavimai socialinei apsaugai faktiškai padidėjo 23665,3 tūkst. Lt arba 23 proc. ir 2011 m. sudarė 30833,4 tūkst. Lt. Pagrindiniai lėšų finansavimo šaltiniai savivaldybės biudžeto lėšos, lėšos savivaldybei perduotoms funkcijoms vykdyti, specialiųjų programų lėšos.

Per šiuos metus išaugo išmokų skaičius socialinės rizikos šeimų vaikams, teikiamų vienkartinė išmokų našlaičiams būtui įsigyti, pagal vykdomą Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims programą maisto produktais aprūpinta vis daugiau šeimų. Taip pat pasirengiant naujiems mokslo metams mažas pajamas gaunančioms šeimoms, turinčioms mokyklinio amžiaus vaikus, buvo išmokėta parama būtiniausiems mokykliniams reikmenims įsigyti, padaugėjo mokinių gaunančių nemokamą maitinimą skaičius.

Bendrosios ir specialios socialinės paslaugos mieste yra teikiamos keturiose viešosiose įstaigose ir dviejose biudžetinėse įstaigose: Alytaus nakvynės namuose, VšĮ Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centre, VšĮ „Mūsų atgaiva“ (teikia dienos

socialinės globos paslaugas sutrikusio intelekto asmenims), Alytaus neįgaliųjų užimtumo dienos centre, Alytaus moterų krizių centre, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus skyriuje, Alytaus miesto socialinių paslaugų centre.

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO Palyginimas su VILNIAUS IR KAUNO MIESTŲ SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETAIS

4.1. 2007-2012 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Kauno miesto savivaldybės biudžetu

Kaunas – antrasis pagal dydį Lietuvos miestas, svarbus pramonės, transporto, mokslo ir kultūros centras. Savivaldybė yra viena iš aštuonių, sudarančių Kauno apskritį. Gera geografinė padėtis, puikūs magistraliniai keliai (Vilnius-Kaunas, automagistralė Kaunas-Klaipėda, transporto koridorius Via Baltica, sudarantis palankias susisiekimo sąlygas su vakarų, bei rytų Europa, Skandinavijos šalimis), vystoma vandens transporto, Kauno oro uosto infrastruktūra, projektuojamas Europinės vėžės geležinkelis, viešieji logistikos centrai, daugiaryšio transporto terminalas, didėjanti per regioną einančių tarptautinių transporto koridorių reikšmė – visa tai formuoja Kauną kaip stambų šalies transporto ir logistikos centrą.

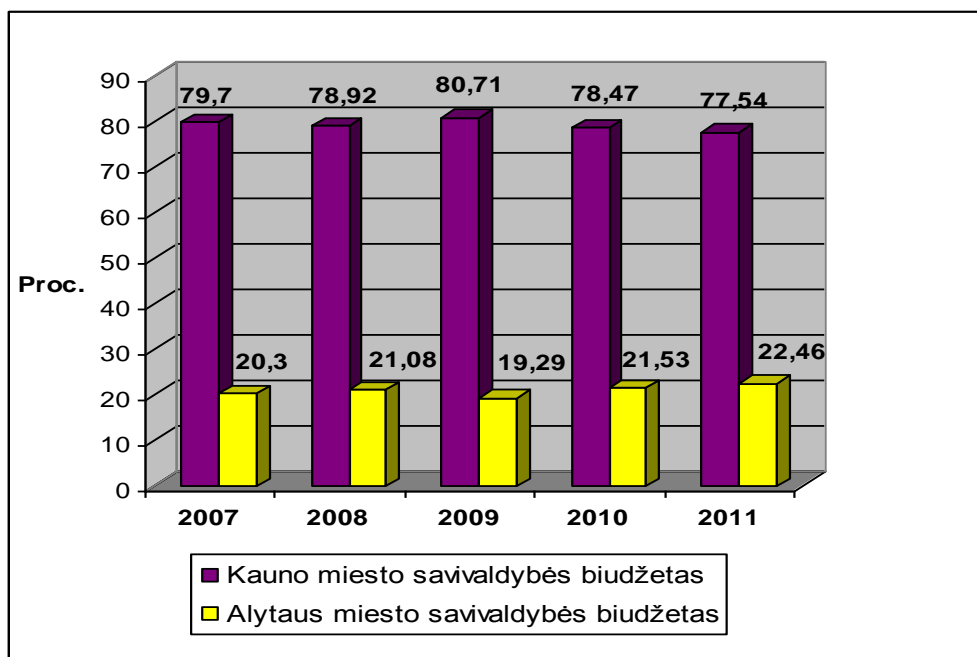
Miesto savivaldos įkūrimas yra Kauno, kaip miesto, istorijos pradžia. Tarp dabartinės Lietuvos miestų Kaunas buvo antrasis po Vilniaus gavęs Magdeburgo teises. Pirmieji laisvi ir demokratiški savivaldybių rinkimai po ilgos pertraukos Lietuvoje įvyko 1990 m. kovo 24 d. Tą kart išrinkta Kauno miesto savivaldybės atstovaujamoji institucija iš pradžių buvo vadinama Kauno miesto Liaudies deputatų taryba (išrinkta 100 deputatų), nuo 1990 m. balandžio mėn. Kauno miesto taryba, nuo 1994 m. liepos mėn. Kauno miesto savivaldybės taryba. Pirmuoju metu 1990 m. gegužės 15 d. paskirtas Vidmantas Adomonis.

Kauno miesto savivaldybės misija – plėtoti ir skatinti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą, vadovaujantis vietos savivaldos principais užtikrinti viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijų vykdymą tenkinant miesto bendruomenės viešuosius poreikius ir interesus.

Statistikos departamento duomenimis nuo 1997 iki 2012 metų Kauno mieste gyventojų mažėjo, o 2012 m. sausio 1 d. Kauno mieste gyveno 330619 gyventojų. Dėl palankiai susiklosčiusių miestui istorinių sąlygų Kaunas, lyginant su Vilniaus ir Klaipėdos miestais, pagal tautinę sudėtį yra pats lietuviškiausias – net 92,9 proc. gyventojų yra lietuviai. Taip pat remiantis Statistikos departamento duomenimis nuo 1995 metų Kauno apskrities BVP nuolat didėjo, tam turėjo įtakos ūkio sektorių plėtra, didėjančios investicijos, šalies finansų sistemos reforma. Ekonominės krizės įtakoje 2009 m., palyginus su 2008 m., BVP 19,6 proc. sumažėjo, per 2010 m. 3,9 proc. išaugo.

Siekiant efektyvesnio finansinių išteklių valdymo, Kauno miesto savivaldybės biudžetas sudaromas vieneriems kalendoriniams metams, remiantis programiniu principu, diegiami strateginio veiklos planavimo ir į veiklos rezultatus nukreipti veiklos principai.

Atliekant Alytaus ir Kauno miestų biudžetų lyginamąją analizę, bus lyginami patvirtintų biudžetų duomenys. Šiuo atveju patvirtintos biudžetų pajamos yra lygios asignavimams. Tik biudžetinių metų eigoje, biudžetas yra koreguojamas, pvz.: dėl nesurenkamų pajamų.

32 pav. Alytaus ir Kauno miestų biudžetų pajamų palyginimas

2007-2011 m. pastebimas ryškus Alytaus ir Kauno miestų biudžetų kontrastas. Analizuojamu laikotarpiu Kauno savivaldybės biudžetas vidutiniškai 58,14 proc. punkto didesnis nei Alytaus.

Tobulinant strateginį planavimą pradėta diegti strateginio valdymo sistema, orientuota į veiklos rezultatus. Tai naujo Alytaus miesto savivaldybės veiklos planavimo, pradėto 2002 metais, rezultatas. Strateginio valdymo, orientuoto į rezultatus, tikslas – organizuoti visos savivaldybės darbą taip, kad būtų įgyvendinti ilgalaikiai plėtros iki 2015 metų tikslai. Strateginiame plėtros plane artimiausiems keliems metams politikai išskyrė tokius miesto plėtros prioritetus – verslo, darnios aplinkos ir žmogiškųjų išteklių plėtrą. Vidutiniškai 67 proc. lėšų kasmet panaudojama žmogiškiesiems ištekliams ugdyti. Šiam prioritetui įgyvendinti buvo vykdomos 8 programos: savivaldybės funkcijų įgyvendinimas, bendrosios kultūros ugdymo ir etnokultūros puoselėjimas, švietimo kokybės ir mokymosi

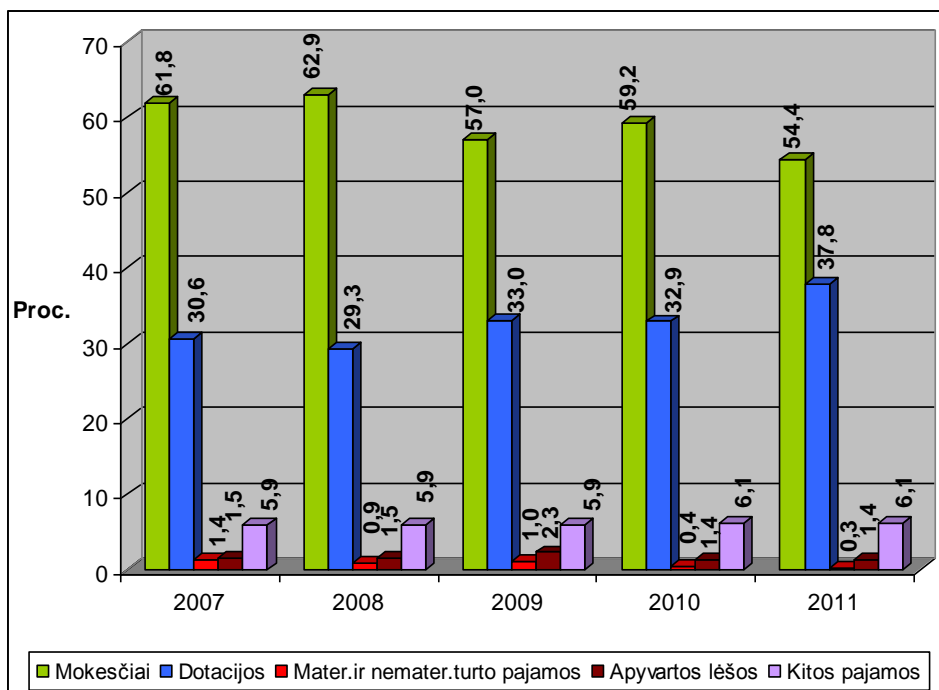
aplinkos užtikrinimas, kūno kultūros ir sporto plėtra, socialinės paramos sistemos įgyvendinimas, jaunimo veiklos programa, visuomenės sveikatos priežiūros programa, viešųjų darbų organizavimo programa. Daugiausiai asignavimų gaunanti žmogiškųjų išteklių plėtros prioriteto programa yra švietimo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa. Jai kasmet skiriama daugiau kaip 30 proc. šiam prioritetui skiriamų asignavimų. Antra pagal gaunamus asignavimus yra savivaldybės funkcijų įgyvendinimas. Mažiausiai asignavimų skiriama jaunimo veiklos programai vykdyti, t.y. apie 140 tūkst. Lt į metus.

Vidutiniškai 33 proc. lėšų kasmet panaudojama darniai aplinkos plėtrai. Šiam prioritetui įgyvendinti vykdomos 4 programos: savivaldybės infrastruktūros objektų priežiūros programa, savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programa, būsto plėtros programa, turizmo plėtros skatinimo programa. Daugiausia, t.y. daugiau kaip 30 proc. šio prioriteto asignavimų skiriama savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programai. Mažiausiai lėšų buvo panaudota verslo plėtros prioritetui įgyvendinti. Kasmet šiam prioritetui skiriama apie 100 tūkst. Lt

Alytaus miesto savivaldybės strateginiams tikslams pasiekti lėšos buvo gautos iš keleto finansavimo šaltinių. Vidutiniškai kasmet apie 58 proc. lėšų sudaro savivaldybės biudžeto lėšos. Virš 10 proc. lėšų gaunama iš valstybės biudžeto, daugiau kaip 15 proc. skiriama iš ES fondų. Likusios lėšos gaunamos iš tokių finansavimo šaltinių kaip: Valstybės investicijų programos, Kelių priežiūros ir plėtros programos bei paskolų.

Kauno miesto 2005–2015 metų strateginio plano tikslas – remiantis išskirtais privalumais ir trūkumais nustatyti savivaldybės vaidmenį šalies ir tarptautiniame kontekste, suformuluoti plėtros perspektyvas, siekiant nukreipti viešąsias ir privačias investicijas į didžiausią naudą duodančias priemones savivaldybėje ir už jos ribų. Viena iš esminių prižasčių, lemiančių strateginio plano poreikį – efektyvus turimų išteklių arba planuojamų gauti lėšų panaudojimas. Kauno miesto savivaldybė išskiria 4 prioritetus. Pirmas prioritetas yra konkurencinės ekonominės aplinkos užtikrinimas. Įvykdyti šiam prioritetui skiriamos 2 programos: miesto plėtros ir verslo skatinimo programa bei miesto įvaizdžio kūrimo ir turizmo programa. Antrasis prioritetas yra darnios ir veržlios visuomenės kūrimas, kurią įvykdyti padeda penkios programos: socialinių paslaugų ir kitos paramos teikimo programa, švietimo ir ugdymo programa, kultūros programa, sporto programa bei sveikatos apsaugos programa. Trečiasis prioritetas yra miesto aplinkos kokybės gerinimas, kurį įgyvendinti padeda 5 programos: teritorijų planavimo programa, miesto aplinkos tvarkymo programa, statinių projektų rengimo ir įgyvendinimo programa, miesto susisiekinimo ir inžinerinės

infrastruktūros projektų rengimo ir įgyvendinimo programa, bei aplinkos apsaugos programa. Paskutinis prioritetas yra miesto valdymo kokybės gerinimas, kurio siekiama per tris programas: informacinių sistemų diegimo ir tobulinimo programą, savivaldybės veiklos programą, valstybinių funkcijų vykdymo programą. Pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra savivaldybės lėšos (apie 80 proc.), Valstybės biudžeto lėšos (apie 14 proc.), Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų fondų paramos lėšos (tik apie 1 proc.), skolintos lėšos (sudaro apie 4 procentus) ir kitos lėšos. Daugiausiai asignavimų kasmet Kauno miesto savivaldybė skiria švietimo ir ugdymo programai vykdyti (virš 20 proc. visų asignavimų), savivaldybės veiklos programai (virš 10 proc. visų asignavimų), statinių projektų rengimo ir įgyvendinimo programai (iki 10 proc. visų asignavimų). Mažiausiai asignavimų yra skiriama informacinių sistemų diegimo ir tobulinimo programai, kuriai kasmet vidutiniškai atitenka tik iki 0,5 proc. visų asignavimų.

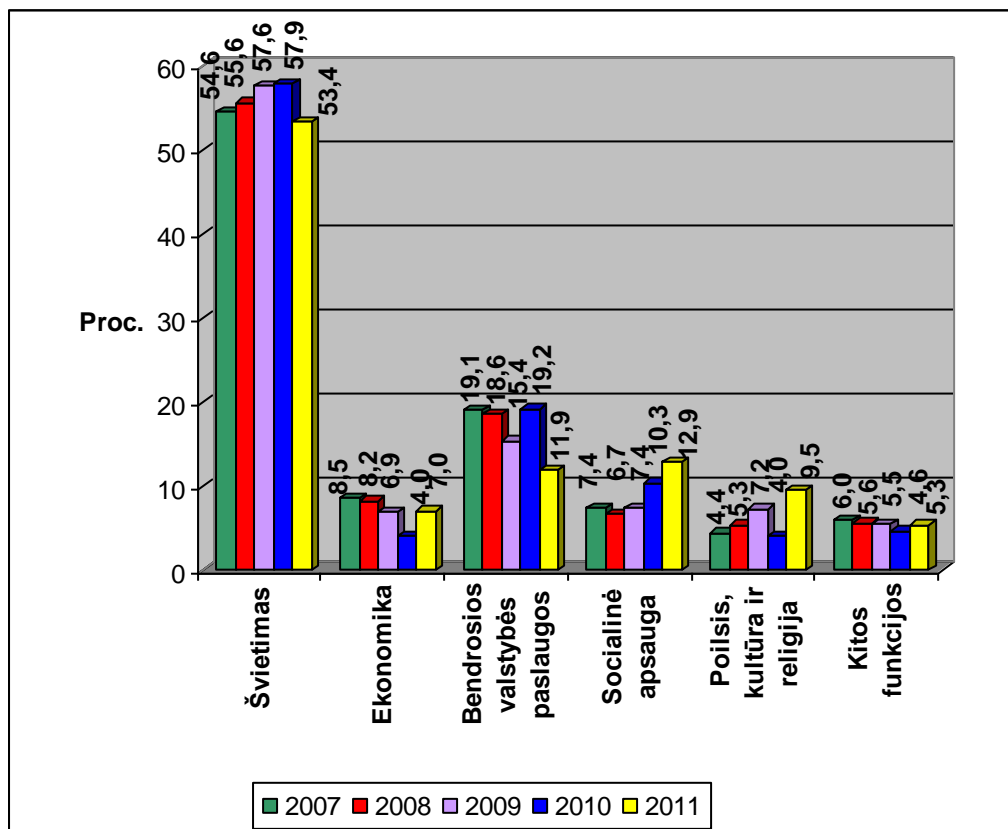

33 pav. Kauno miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra, 2007-2011 m., proc.

Kauno miesto savivaldybės biudžeto kaip ir Alytaus miesto savivaldybės pajamose didžiausias lyginamasis svoris tenka mokesčiams. 2007 metais mokesčiai Kauno biudžeto pajamose sudarė 61,8 proc. Analizuojamu laikotarpiu mokesčiai turėjo tendenciją mažėti. Nuo 2007 m. iki 2011 m. mokesčiai sumažėjo 7,4 procentinio punkto ir 2011 m. sudarė 54,4 proc. pajamų. Per analizuojamą laikotarpį nors ir išaugo turto bei nekilnojamo

turto mokečio surenkamumas, tačiau apie 10 proc. sumažėjo gyventojų pajamų mokesčio, kuris turi didžiausią lyginamąjį svorį mokesčiuose, surenkamumas. Tuo tarpu Alytaus miesto savivaldybės biudžeto mokesčiai 2007 m. sudarė 54,4 proc. pajamų, o per analizuojamą laikotarpį sumažėjo 24,7 procentinio punkto ir 2011 m. sudarė 31,78 proc. pajamų. Mokesčių mažėjimui įtakos turėjo analizuojamam laikotarpiui nedarbo augimas bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimas.

Dotacijos iš valstybės biudžeto analizuojamam laikotarpiui turėjo tendenciją didėti tiek Kauno, tiek Alytaus miestų savivaldybių biudžetų pajamose. Dotacijos išlaidoms ir negautoms pajamoms kompensuoti per analizuojamą laikotarpį Kauno miesto savivaldybės biudžeto pajamose padidėjo 7,2 proc. punkto ir 2011 m. sudarė 37,8 proc. pajamų. Tuo tarpu dotacijos Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamose padidėjo 17 proc. punkto, kad kompensuoti gyventojų pajamų mokesčio nesurinkimą, ir 2011 m. sudarė net 52,4 proc. pajamų.

34 pav. Kauno miesto savivaldybės biudžeto asignavimų paskirstymas pagal valstybės funkcijas 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. Kauno miesto savivaldybė daugiausiai asignavimų skyrė švietimo funkcijai vykdyti. 2007 m. asignavimai šiai funkcijai sudarė 54,6 proc. asignavimų, o per analizuojamą laikotarpį sumažėjo tik 1,2 procentinio punkto ir 2011 m. sudarė 53,4 proc. asignavimų. Po švietimo, daugiausiai asignavimų Kauno miesto savivaldybė skyrė bendrųjų paslaugų vykdymui. Per analizuojamą laikotarpį asignavimai šiai funkcijai vykdyti taip pat mažėjo 7,2 proc. punkto ir 2011 m. sudarė 11,9 proc. asignavimų.

Tuo tarpu Alytaus miesto savivaldybė taip pat daugiausiai asignavimų skiria švietimui. Per analizuojamą laikotarpį asignavimai sumažėjo 9 proc. punktais ir 2011 m. sudarė 45,8 proc. asignavimų. Antra vieta, pagal asignavimus Alytaus miesto savivaldybės biudžete svyruoja tarp poilsio, kultūros ir religijos, bei bendrųjų valstybės paslaugų funkcijų. Poilsio, kultūros ir religijos funkcijos asignavimai 2007-2011 m. sumažėjo tik 1,1 proc. punkto ir 2011 m. sudarė net 10,3 proc. asignavimų. Tuo tarpu asignavimai skiriami bendrosioms valstybės paslaugoms per tą patį laikotarpį sumažėjo 3,1 proc. punkto ir 2011 m. sudarė 7,7 proc. asignavimų.

Mažiausiai asignavimų abi savivaldybės kasmet skiria gynybos bei viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos funkcijoms vykdyti.

4.2. 2007-2012 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Vilniaus miesto savivaldybės biudžetu

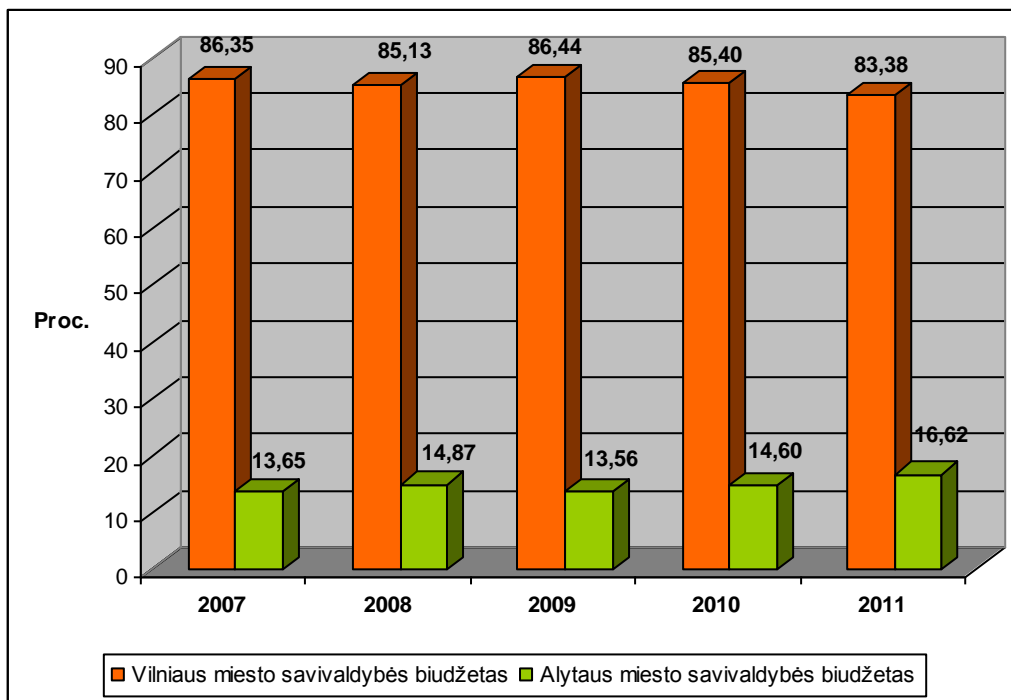
Vilnius – Lietuvos sostinė ir didžiausias šalies miestas, Vilniaus apskrities, rajono ir miesto savivaldybės centras. Vilnius yra arkivyskupijos centras, nuo 1579 m. – universitetinis miestas. Sostinėje veikia aukščiausios valdžios institucijos – Prezidentūra, Seimas, Vyriausybė, ministerijos, Aukščiausiasis ir Konstitucinis teismai, užsienio valstybių ambasados ir atstovybės, diplomatinės misijos, tarptautinių organizacijų atstovybės. Vilniuje gyvena daugiau kaip pusė milijono Lietuvos gyventojų.

Dabartinis Vilnius – sparčiausiai auganti ir modernėjanti Baltijos šalių sostinė, pretenduojanti būti patraukliausiu verslo, politinių ir kultūrinių susitikimų bei renginių centru aplinkinių šalių regione. Mieste puikiai išplėtotą paslaugų ir pramogų infrastruktūra – gausu įvairiausio lygio nakvynės, maitinimo ir laisvalaikio praleidimo vietų. Vilniuje susibūrę dauguma šalies meno ir kultūros įstaigų, kolektyvų, menininkų. Vilniaus miesto veiklą kuriant geros kaimynystės bei pilietinę bendruomenę UNESCO įvertino Taikos Miesto apdovanojimu ir pripažino Vilnių 2000-2001 m. taikos miestu Europos ir Šiaurės Amerikos

regione. 2009 m. Vilnius, pirmasis iš naujų ES šalių miestų, kartu su Austrijos miestu Lincu taps Europos kultūros sostinėmis.

Vilnius - pagrįstai laikomas šalies ekonominiu, finansiniu ir komerciniu centru. Miestas su metropoline zona sukuria daugiau kaip 30% viso šalies bendrojo vidaus produkto (BVP). Vilnius vaidina svarbų vaidmenį pritraukiant užsienio verslo atstovų dėmesį: apie 60% visų užsienio investicijų į šalį ateina per Vilnių. 2011 m. tiesioginių užsienio investicijų teko Vilniui – 22,853 mln. litų (60 proc. visų tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje). TUI vienam Lietuvos gyventojui 2011 m. pabaigoje sudarė vidutiniškai 12,7 tūkst. litų. Daugiausia TUI vidutiniškai vienam gyventojui teko Vilniaus m. savivaldybėje – 42,8 tūkst. Lt.

Šiame skyrelyje bus lyginamas Lietuvos sostinės - Vilniaus biudžetas ir Dzūkijos sostinės – Alytaus biudžetas.

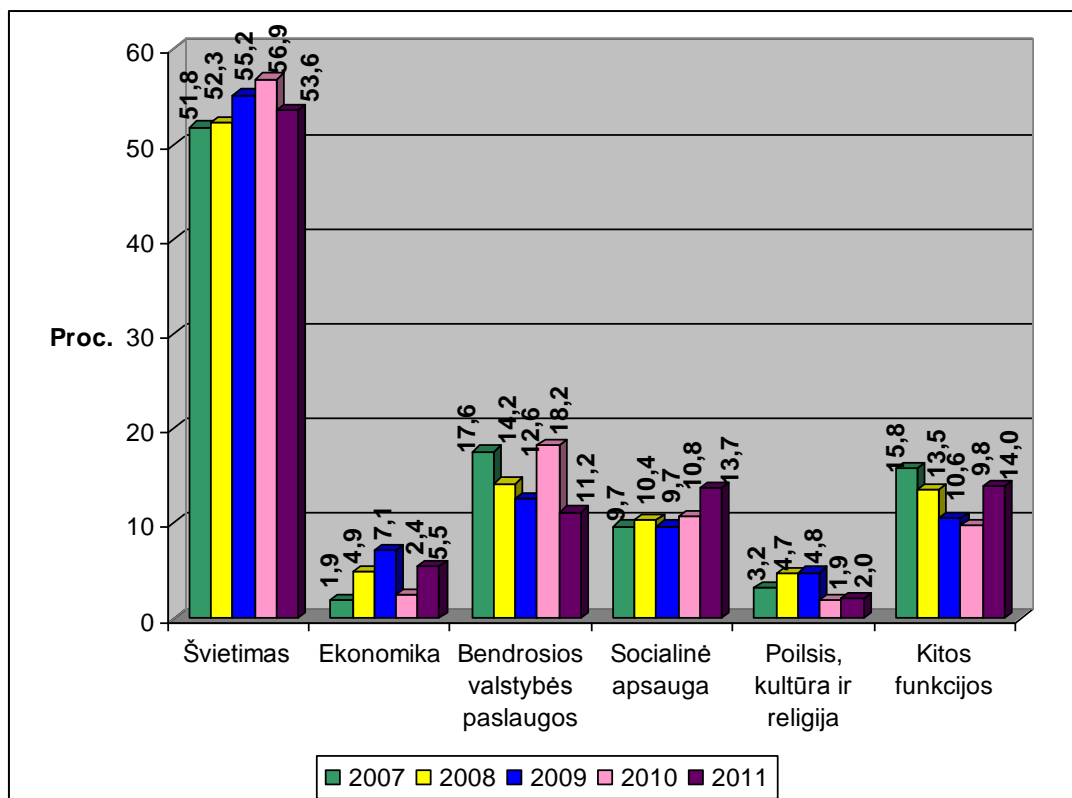
35 pav. Vilniaus ir Alytaus miestų savivaldybių biudžetų palyginimas 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. Vilniaus miesto savivaldybės biudžetas vidutiniškai buvo 70,68 proc. punkto didesnis nei Alytaus. 2007 m. patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės biudžetas buvo 869939,3 tūkst. Lt. Per analizuojamą laikotarpį biudžetas padidėjo 37,92 proc. arba 329863,4 tūkst. Lt ir 2011 m. sudarė 1199802,7 tūkst. Lt.

Vilniaus miesto savivaldybės pajamos paskirstomos 16 programų: Vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų ugdymui, Socialinės apsaugos plėtojimui, skurdo bei socialinės

atskirties mažinimui, Sveikatos apsaugai, Vaikų ir jaunimo socializacijai, Būsto plėtrai, Kūno kultūros ir sporto plėtojimui, Informacinės visuomenės plėtrai, Sąlygų verslo plėtrai sudarymui ir patrauklios investicijoms aplinkos formavimui, Kultūros veiklos plėtrai ir jos vaidmens bendruomenės gyvenime stiprinimui, Senamiesčio atgaivinimui, Aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugai, Turizmo plėtrai, Urbanistinės plėtros strategijos formavimui, Miesto infrastruktūros objektų priežiūrai ir modernizavimui, Miesto infrastruktūros objektų plėtrai, Savivaldybės veiklos pagrindinių funkcijų vykdymo strategijos formavimui ir įgyvendinimui.

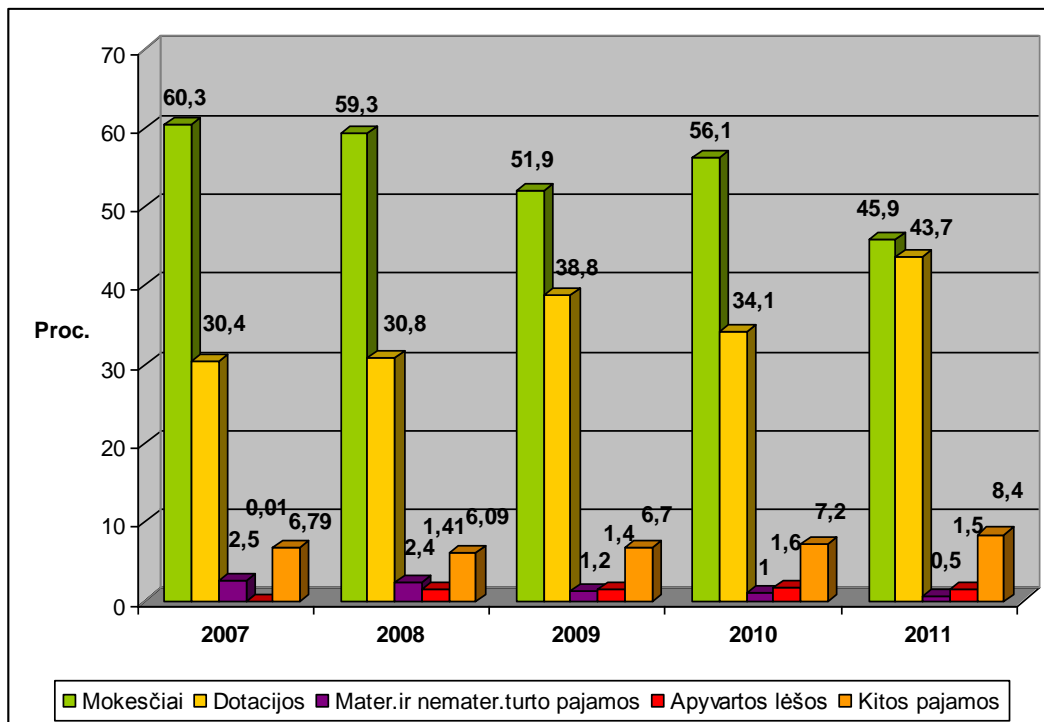
Daugiausia asignavimų kismet skiriama jauno žmogaus ugdymo programai vykdyti. Šia programa sukuriama veiksminga ir darni, atsakingu valdymu, tikslingu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįsta švietimo sistema. 2007 m. šiai programai vykdyti skirta 435202,6 tūkst. Lt arba 50,03 proc. asignavimų. Per analizuojamą laikotarpį šiai programai vykdyti asignavimai padidėjo keliais procentiniais punktais ir 2011 m. siekė 625306,1 tūkst. Lt arba 52,12 proc. asignavimų. Savivaldybės veiklos pagrindinių funkcijų vykdymo strategijos formavimo ir įgyvendinimo programos asignavimai 2007 m. sudarė 104152,7 tūkst. Lt arba 11,97 proc. asignavimų. Per analizuojamą laikotarpį asignavimai šiai programai padidėjo 37970,8 tūkst. Lt ir 2011 m. sudarė 142123,5 tūkst. Lt arba 11,84 proc. Pagrindiniai šios programos prioritetai yra Vilniaus tarptautinio konkurencingumo didinimas, naujosios ekonomikos plėtra, pažangios visuomenės kūrimas, susisiekimo ir transporto infrastruktūros plėtra. Mažiausiai asignavimų skiriama vaikų ir jaunimo socializacijos programai vykdyti, kurios pagrindinis prioritetas - pažangios visuomenės kūrimas. 2007 m. skirta tik 1600 tūkst. Lt arba 0,18 proc. 2011 m. asignavimai šiai programai sudarė dar mažiau, t.y. tik 400 tūkst. Lt. Panašiai asignavimų kasmet skiriama būsto plėtros programai vykdyti.

36 pav. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimų paskirstymas pagal valstybės funkcijas 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. Vilniaus miesto savivaldybė kaip ir Alytaus daugiausiai asignavimų skyrė švietimo funkcijai vykdyti. Švietimas – prioritetinga valstybės remiama Lietuvos Respublikos raidos sritis. Švietimas įtakoja miesto kultūrinę, socialinę ir ekonominę pažangą. Vidutiniškai analizuojamu laikotarpiu Vilniaus miesto savivaldybė švietimo funkcijai vykdyti skirdavo 53,96 proc. asignavimų. Kai tuo tarpu Alytaus miesto savivaldybė skyrė 55,82 proc. asignavimų analizuojamu laikotarpiu. Asignavimai panaudoti: finansuoti ir prižiūrėti pavaldžias bendrojo lavinimo įstaigas, vykdančias pagrindinio ir vidurinio mokymo programas, mokinių muzikos, dailės, meno ugdymo organizavimui, prižiūrėti ir finansuoti pavaldžias ikimokyklinio ugdymo ir pradinio mokymo įstaigas, finansuoti įstaigas sprendžiant ūkines ir finansines problemas, išlaikyti ir pagerinti mokyklų pedagoginio, vadovaujamojo ir kitokio ugdymo procese dalyvaujančio personalo kokybinę sudėtį, įstaigų teikiamų paslaugų kokybę ir kita. Bendrosioms valstybės funkcijoms Vilniaus miesto savivaldybė vidutiniškai 2007-2011 m. skyrė 14,76 proc. asignavimų. Tuo tarpu Alytaus miesto savivaldybė šiai funkcijai per šį laikotarpį vidutiniškai skyrė 9,55 proc. asignavimų. Socialinei apsaugai Vilniaus savivaldybė analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai skyrė 10,8

proc. asignavimų. Asignavimai buvo naudojami: organizuoti bei teikti socialines paslaugas įvairioms miesto gyventojų socialinėms grupėms, plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą bei prisidėti prie pilietinės visuomenės formavimo, palaikant bendruomenės iniciatyvas, vykdant Lietuvos Respublikos teisės aktus apskaičiuoti ir išmokėti kompensacijas ir kita.

37 pav. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų struktūra, 2007-2011 m., proc.

2007-2011 m. Vilniaus miesto savivaldybė kaip ir Alytaus daugiausia pajamų gaudavo iš mokesčių. Per analizuojamą laikotarpį pajamų iš mokesčių surinkimas Alytaus savivaldybėje sumažėjo 22,6 proc. punkto. Vilniaus miesto savivaldybės mokesčių surinkimas per šį laikotarpį lyginant su 2007 m. sumažėjo 14,4 proc. punkto ir 2011 m. mokesčiai sudarė 45,9 proc. pajamų. Tam įtakos turėjo per analizuojamą laikotarpį 96427 tūkst. Lt sumažėjęs gyventojų pajamų mokesčio surinkimas.

Negautoms pajamoms kompensuoti tiek Vilniaus miesto savivaldybei tiek Alytaus miesto savivaldybei dotacijų sumos išaugo. 2007-2011 m. gautų dotacijų suma Alytaus miesto savivaldybėje padidėjo 22846,7 tūkst. Lt arba 53,8 proc. Vilniaus miesto savivaldybės gautos dotacijos iš valstybės biudžeto išaugo 13,3 proc. punkto ir 2011 m. sudarė 43,7 proc. pajamų. Tam turėjo įtakos speciali tikslinė dotacija skirta socialinėms išmokoms bei kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti, kadangi šiai dotacijai 2011 m. buvo

skirta net 48009,2 tūkst. Lt daugiau nei 2007 m. Dotacija mokinio krepšeliui finansuoti per analizuojamą laikotarpį padidėjo 122006 tūkst. Lt ir 2011 m. sudarė 334286 tūkst. Lt Per analizuojamą laikotarpį tikslinės valstybės biudžeto dotacijos lyginamasis svoris visų dotacijų apimtyje labai išaugo, tai reiškia, jog savivaldybės finansinis savarankiškumas vis labiau ribojamas.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

1. Nacionalinis biudžetas – valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduota visuma. Nacionalinį biudžetą sudaro valstybės biudžetas ir savivaldybių biudžetai. Šiuo metu yra įsteigtos 12 miesto savivaldybių ir 48 rajonų savivaldybės. Tokiu būdu respublikoje iš viso yra 60 savarankiškų biudžetų. Biudžeto mastas ir struktūra iš esmės priklauso nuo valstybės socialinės ekonominės politikos, nes jis rodo ne tik tam tikrą valstybės politinę orientaciją, bet ir yra vienas iš reikšmingiausių veiksnių vienokiam ar kitokiam politiniam kryptingumui gilinti. Respublikos valstybės biudžete ir savarankiškuose vietos savivaldybių biudžetuose sukaupiama nacionalinių pajamų dalis, kuri skiriama švietimo, mokslo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos ir rūpybos, gamtos apsaugos programoms įgyvendinti, ūkiui plėtoti, valstybinės valdžios ir valdymo įstaigoms išlaikyti, krašto apsaugai ir kitoms Lietuvos Respublikos įstatymų numatytoms programoms įgyvendinti. Asignavimai naudojami valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti.
2. 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamose didžiausią lyginamąjį svorį sudaro mokestinės pajamos ir dotacijos. Per analizuojamą laikotarpį mokesčiai sumažėjo 12902,5 tūkst. Lt arba 24,7 proc. ir 2011 m. sudarė 52197,4 tūkst. Lt arba 31,78 proc. visų pajamų. Mokesčių mažėjimui įtakos turėjo analizuojamu laikotarpiu nedarbo augimas bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimas. 2007-2011 m. gautų dotacijų suma padidėjo 22846,7 tūkst. Lt arba 53,8 proc. Per analizuojamą laikotarpį tikslinės valstybės biudžeto dotacijos lyginamasis svoris visų dotacijų apimtyje labai išaugo, tai reiškia, jog savivaldybės finansinis savarankiškumas vis labiau ribojamas. Daugiausia asignavimų 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybė skyrė švietimo funkcijai vykdyti. Per analizuojamą laikotarpį asignavimai švietimui išaugo 11852,8 tūkst. Lt arba 15,65 proc. ir 2011 m. sudarė 76140,8 tūkst. Lt arba 45,88 proc. visų asignavimų. Analizuojamu laikotarpiu daugiausiai asignavimų buvo skiriama mokykloms, lopšeliams-darželiams, pedagoginei psichologinei tarnybai, jaunimo centro programai, vaikų ir mokinių veiklos programos bei švietimo centralizuotų priemonių programai.
3. 2007 metų biudžeto pajamų planas įvykdytas 100,9 procentų (biudžetas gavo 1055,1 tūkst. Lt daugiau negu planuota). 2008 m. pajamų planas įvykdytas 93,6 procentų (biudžetas negavo 9669,6 tūkst. Lt planuotų pajamų). 2009 metų savivaldybės

biudžeto pajamų planas įvykdytas 92,6 procentų (biudžetas negavo 11404,1 tūkst. Lt planuotų pajamų). Visa to priežastimi tapo mokesčių planų nevykdymas. Didžiausią lyginamąjį kiekį mokesčiuose sudaro gyventojų pajamų mokesčio įplaukos, kurių planas dėl nedarbo augimo (darbuotojus atleido bankrutuojanti AB „Alytaus tekstilė“, AB „Snaigė“) bei vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio mažėjimo nebuvo įvykdytas. Alytaus miesto 2010 m. savivaldybės biudžeto pajamų planas sudarė 146445,4 tūkst. litų. Gauta 150162,9 tūkst. litų, tai yra pajamų planas įvykdytas 102,5 procentų (biudžetas gavo 3717,5 tūkst. litų viršplaninių pajamų). Alytaus miesto 2011 m. savivaldybės biudžeto mokesčių, dotacijų ir kitų pajamų planas sudaro 164202,2 tūkst. litų, o gauta 150083,4 tūkst. litų, tai yra pajamų planas įvykdytas 91,40 proc. Nuo 2008 m. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidų planai nebuvo įvykdyti – miesto savivaldybė planavo patirti daugiau išlaidų, tačiau patyrė mažiau. Apie 3 proc. planinių asignavimų 2008-2011 m. buvo nepanaudota.

4. Palyginus Kauno ir Vilniaus savivaldybių 2007-2011 metų biudžetus su Alytaus miesto savivaldybės biudžetu, galima teigti, Kauno savivaldybės biudžetas vidutiniškai 58,14 proc. punkto, o Vilniaus miesto savivaldybės biudžetas 70,68 proc. punkto didesnis nei Alytaus. Kauno, Vilniaus ir Alytaus miestų savivaldybių biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui, kadangi švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis. Mažiausiai Kauno savivaldybėje biudžeto asignavimų pagal programas skiriama „Jaunimo veiklos programai“, Vilniaus savivaldybės – programai „Vaikų ir jaunimo socializacija“, o Alytaus savivaldybės – programai „Aplinkos apsauga“. Išlaidų pasiskirstyme pagal valstybės funkcijas Kauno, Vilniaus ir Alytaus miestų savivaldybių biudžetuose daugiausia asignavimų 2007-2011 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui, o mažiausiai – gynybos funkcijai.

Atlikus Alytaus miesto savivaldybės biudžeto 2007-2011 m. vykdymo analizę galima pateikti siūlymus. Pagrindiniai Alytaus miesto savivaldybės finansinio savarankiškumo plėtojimo veiksniai galėtų būti:

- Vietinių mokesčių instituto įteisinimas, vietinės rinkliavos
- Dalies tikslinių dotacijų pakeitimas bendrosiomis, atitinkamai paskirstant savivaldybės funkcijas.
- Mažinti bedarbystę, kurti naujas darbo vietas, sudaryti palankias sąlygas vystytis smulkiam verslui

- Savivaldybei tapti konkurencingesne, naudotis ES struktūrinių fondų teikiamomis galimybėmis
- Savivaldybės skolinimosi galimybių plėtojimas, tai būtų papildoma galimybė vykdyti ir aprūpinti lėšomis būtinus savivaldybei investicinius projektus.

Norint sumažinti išlaidas švietimo funkcijai reiktų:

- Spartinti švietimo bendrojo lavinimo įstaigų pertvarką. Kadangi daug lėšų yra skiriama švietimo įstaigų apšildinimui - vienas iš būdų mažinti išlaidas yra pastatų renovacija. Tuomet pailgėtų pastato eksploatavimo laikas, sumažėtų priežiūros išlaidos, būtų taupoma šilumos energija ir savivaldybės biudžeto lėšos, pagerėtų pedagogų ir kitų darbuotojų darbo sąlygos.
- Taip pat reiktų optimizuoti paslaugas teikiančių darbuotojų skaičių švietimo įstaigose, nemažinant paslaugų gavėjų skaičiaus ir išlaikant paslaugų kokybę.
- Maksimaliai panaudoti mokinio krepšelio lėšas neformaliai ugdymui finansuoti.
- Peržiūrėti ikimokyklinių specializuotų įstaigų tikslumą ir optimizuoti jų tinklą.

Norint dar labiau sumažinti išlaidų planus reiktų imtis tam tikrų veiksmų:

- Nustatyti trumpalaikių ir ilgalaikių priemonių, mažinančių biudžeto išlaidas sąrašus.
- Mažinti lėšas investicijoms apie 50 % nepradėtiems projektams; projektams, kurie gali būti finansuojami iš kitų finansavimo šaltinių, paskolų, ES lėšų, ministerijų programų lėšomis.
- Mažinti savivaldybės administracijos veiklos išlaidas: reprezentacines, mokymo, komandiruočių, konsultacijų, auditų ir kt. ne pirmo būtinumo.
- Mažinti savivaldybės dalyvavimo tarptautinėse ir kitose organizacijose išlaidas.
- Peržiūrėti visas administracijos vykdomas programas, mažinant finansavimą ne pirmo būtinumo priemonėms, kurių atsiskaitymą galima perkelti į vėlesnį laikotarpį, mažo efektyvumo priemonėms.
- Peržiūrėti kultūros įstaigų tinklą, mažas kultūrinės įstaigas sujungiant.
- Mažinti sporto klubų, kultūros kolektyvų rėmimo išlaidas.

LITERATŪRA

1. ASTRAUSKAS, A., *Vietos savivalda ir vietos savivaldos problemos Lietuvoje*, Lietuvos teisės universitetas, ISSN 1648-2603, „Viešojo politika ir administravimas“, 2002. Nr.3
2. ASTRAUSKAS, A. (2003). *Vietos savivaldos samprata ir savivaldybės institucinė struktūra. I dalis*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
3. BAGDŽIŪNIENĖ, V. (2006). *Biudžetai ir jų vykdymo kontrolė. Teorija ir praktika*. Vilnius: Conto litera.
4. BALTUŠNIKIENĖ, J., ASTRAUSKAS, A. (2006). Viešojo valdymo institucijų funkcijų ir decentralizavimo aspektų analizė. *Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, p.30-38
5. BUCKIŪNINĖ, O., MEIDŪNAS, V., PUZINAUSKAS, P. (2003). *Lietuvos finansų sistema*. Vilnius: Teisės informacijos centras.
6. BUTKEVIČIUS, A., BIVAINIS, J. (2009). *Nacionalinio biudžeto išlaidų planavimas*. Vilnius.
7. BIRD, R.M. (1993). Threading the fiscal labyrinth: some issues in fiscal decentralization. *National tax journal*, Jun 93, Vol. 46, Issue 2, P. 207-227.
8. BROWN, C.V., Jackson, P.H. (1990). *Public sector economics*. Oxford: Blackwell.
9. Buškevičiūtė, E. (2006). *Viešieji finansai. Vadovėlis*. Kaunas: Technologija.
10. DAMAŠIENĖ, V. (2004). *Regiono pramonės plėtros ir užimtumo valdymas*. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
11. DAVULIS, G., *Vietinių mokesčių koncepcija Lietuvoje*, Mykolo Romerio universitetas, ISSN 1648-2603, „Viešojo politika ir administravimas“, 2006. Nr. 15
12. DUBAUSKAS, G., *Savivaldybių biudžetų problemos ir socialiniai aspektai*, Generolo Jono Žemaičio Lietuvo karo akademija, mokslinių straipsnių rinkinys „Personalo vadybos teorijos ir praktikos aktualijos“, 2006.
13. FALLETI, T. (2005). A sequential theory of decentralization: Latin American cases in comparative perspective. *American political science review*, Vol. 99, No. 3, p. 327-346.
14. GALINIENĖ, DAILYDIENĖ, I. (1999). Savivaldybių įtaka skatinant ūkinę veiklą regione. *Regionų ekonomika ir plėtra. Tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Morkūnas ir Ko, p. 28-30.

15. LEVIŠAUSKAITĖ, K., RŪŠKYS, G. (2003). *Valstybės finansai*. Kaunas :Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
16. MAČYS, G. (2005). *Regionų ekonomika, politika ir valdymas Lietuvoje: vadovėlis*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras.
17. MAŽYLIS, L., JASUDAVIČIŪTĖ, I. (2005). *Lietuvos savivaldybių nekilnojamo turto valdymas*.
18. MEIDŪNAS, V., PUZINAUSKAS, P. (2003). *Finansai*. Vilnius: Teisės informacijos centras.
19. NARAŠKEVIČIŪTĖ, V., LAKŠTUTIENĖ, A. (2005). *Valstybės finansai*. Kaunas: Technologija.
20. RAKAUSKIENĖ O.G. (2006). *Valstybės ekonominė politika (fiskalinė, užsienio prekybos, ir socialinė politika)*. Vilnius. Monografija: Mykolo Romerio leidybos centras.
21. RIMAS, J. (1999). *Fiskalinės decentralizacijos plėtojimas: jos įtaka regioninei plėtrai. Regionų ekonomika ir plėtra. Tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Morkūnas ir Ko.
22. STAČIOKAS, R., RIMAS, J. (2002). *Lietuvos savivaldybių raida ir veiklos finansavimas. Monografija*. Kaunas: Technologija.
23. ŽVIRBLIS, A. (1998). *Mokėsčių žinynas*. Vilnius: Žuma.
24. Lietuvos Respublikos Konstitucija. Valst.žinios, 1992, Nr. 33-1014.
25. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas. Valst. žinios, 1990, Nr. 24-596, aktuali redakcija nuo 2012.06.30
26. Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas. Valst. žinios, Žin., 1994, Nr. 55-1049, aktuali redakcija nuo 2010.12.11
27. Lietuvos Respublikos Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas. Valst. žinios, 1997, Nr. 69-1743, aktuali redakcija nuo 2010.12.11.
28. Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. Valst. Žinios 2010, Nr. XI-1210
29. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 15 d. nutarimas Nr. 751 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

30. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 gruodžio 29 d. Nr. 1 K-413 įsakymas „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“.
31. Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2011 m. rugsėjo 30 d. Nr. DV – 680 įsakymas „Dėl Alytaus miesto savivaldybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių tvirtinimo“
32. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimas Nr. 470 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo įgyvendinimo ir Vidaus audito tarnybos pavyzdinių nuostatų patvirtinimo“.
33. Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 30 d. Nr. T-230 sprendimas „Dėl Alytaus miesto savivaldybės administracijos veiklos nuostatų tvirtinimo“.
34. Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2002 m. gruodžio 19 d. Nr. 149 sprendimas „Dėl Alytaus miesto plėtros iki 2015 metų strateginio plano tvirtinimo“.
35. Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 28 d. Nr. T-120 sprendimas „Dėl Alytaus miesto savivaldybės 2009-2011 metų strateginio veiklos plano tvirtinimo“.
36. Europos vietos savivaldos chartija. Valstybės žinios, 1999, Nr. 82-2418.
37. **Alytaus miesto savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus ir administracijos veiklos ataskaitos.** <http://www.alytus.lt/veiklos-ataskaitos>. [žiūrėta 2013 01 10]
38. **Alytaus miesto savivaldybės planavimo dokumentai.** <http://www.alytus.lt/planavimo-dokumentai>. [žiūrėta 2012 11 18]
39. **Alytaus miesto savivaldybės biudžeto vykdymų ataskaitų rinkiniai.** <http://www.alytus.lt/biudzeto-vykdymo-ataskaitu-rinkiniai>. [žiūrėta 2013 01 12].
40. **Vilniaus miesto savivaldybės biudžetas.** <http://www.vilnius.lt/index.php?2844117786>. [žiūrėta 2013 02 13].
41. **Kauno miesto savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai.** <http://www.kaunas.lt/index.php?1869509462>. [žiūrėta 2013 02 15].
42. **Kauno miesto savivaldybės biudžeto finansinių ataskaitų rinkiniai.** <http://www.kaunas.lt/index.php?2059007046>. [žiūrėta 2013 02 15].

Beinaravičiūtė R. LR savivaldybių biudžetų sudarymo praktika ir vykdymo tendencijos (Alytaus miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 103 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe analizuojama 2007-2013 metų Alytaus miesto savivaldybės biudžeto vykdymas. Pirmoje darbo dalyje apžvelgiama nacionalinio biudžeto struktūra, pateikiama intergruoto planavimo ir biudžeto sudarymo schema, nacionalinio biudžeto sudarymo daugiapakopė teisinio reglamentavimo struktūra, savivaldybės vykdomų funkcijų klasifikacija, vietos savivaldos samprata. Teoriniu aspektu aptariamas fiskalinės decentralizacijos principas kaip ryšys tarp valstyvės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pagrindas, savivaldybių savarankiškumo ir įtakos ribotumo biudžeto pajamoms klausimas, bei sudaromas konceptualus modelis.

Antroje darbo dalyje apibrėžiama kas yra savivaldybių biudžetų išlaidos ir savivaldybių pajamos, pateikiama pajamų sudėtis bei asignavimai pagal ekonominę ir funkcinę klasifikaciją. Atliekama Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų dinaminė ir struktūros analizė.

Trečioje darbo dalyje atliekama Alytaus miesto savivaldybės 2007-2013 metų biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė, nurodoma priežastys ir pasekmės.

Ketvirtoje darbo dalyje palyginami Alytaus, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetai.

Baigiamojo darbo pabaigoje pateikiamos išvados, paremtos atlikto tyrimo rezultatais.

Pagrindiniai žodžiai: biudžetas, savivaldybė, pajamos, išlaidos

Beinaravičiūtė R. LR savivaldybių biudžetų sudarymo praktika ir vykdymo tendencijos (Alytaus miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 103 p.

ANOTATION

In this master's work it is analysed 2007-2013 years budget revenue and expenditure plans implementation of municipality of Alytus city. In the first part of work, it is looked at structure of National budget, submitted the integral planning and and the drawing up principles of National and municipality budget, it is showed a classification of municipality functions, adduced in the conception of local government. It is adduced in theoretical aspect the principle of fiscal decentralization as an important connection between state budget and municipality budget, reviewed a question of municipality autonomy and limitation of influence to affect municipality incomes, developed a constructive model.

In the second part of work, it is defined what is the budgetary expenditure of municipalities and revenue. Also reviewed what composes the income of municipalities and reviewed expenditure partition of government functions. It is analysed the structure and dynamic of budget income and expenditure of municipality of the city of Alytus 2007-2011 years.

In the third part of work, it is fulfilled the analysis of budget revenue and expenditure plans implementation of Alytus city municipality 2007-2011 years. It is indicated the reasons and consequences.

In the fourth part, three budgets are compared with: the Kaunas, Vilnius and the Alytus city budgets. In the final part there are given conclusions based on the results of accomplished research.

The main words: budge, municipality, revenue, expenditure

Beinaravičiūtė R. LR savivaldybių biudžetų sudarymo praktika ir vykdymo tendencijos (Alytaus miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 103 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojama 2007-2011 metų Alytaus savivaldybės biudžeto vykdymas. Ši savivaldybių biudžetų vykdymo tema aktuali, kadangi savivaldybės per mažai dėmesio skiria finansinei analizei, kuri parodo, ar efektyviai planuojamas biudžetas, ar tobulinamas savivaldybių pajamų surinkimas, ar tikslingai naudojamos skirtos lėšos. Išsami savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų analizė teikia daug informacijos apie įmonės pajamų bei išlaidų struktūrą ir dinamiką. Problema – Alytaus miesto savivaldybės biudžeto vykdymas. Magistrinio darbo objektas – 2007-2011 m. Alytaus miesto savivaldybės finansinės ataskaitos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto 2007-2011 metų vykdymą. Šiam tikslui pasiekti buvo išskirti tokie uždaviniai: apžvelgti Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros ypatumus; išanalizuoti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų struktūrą 2007-2011 metais; išnagrinėti Alytaus miesto savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymą 2007-2011 metais; palyginti Alytaus, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių 2007-2011 m. biudžetus.

Rengiant magistro darbą buvo naudojami mokslinio tyrimo metodai: mokslinės teorinės literatūros ir teisės aktų analizė, statistinių duomenų analizė, palyginamoji analizė, grafinis duomenų sisteminimas, aprašomosios statistikos metodai, lyginamoji analizė.

Magistro darbe teoriniu aspektu pateikiama vietos savivaldos samprata, apžvelgiama biudžetinės sandaros ypatumai. Aiškinama kas yra biudžeto pajamos ir išlaidos, bei pateikiama jų klasifikacija. Apžvelgiamas savivaldybių strateginių planų ryšys su biudžetu, bei nacionalinio biudžeto struktūra. Darbe apžvelgiami Alytaus savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas, biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas bei savivaldybės biudžeto vykdymas 2007-2011 m. Taip pat tiriama Alytaus miesto savivaldybės 2007-2011 metų biudžeto pajamų struktūra, asignavimų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas, jų pokyčiai, atlikta biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė bei

palyginami Alytaus, Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetai. Darbo pabaigoje remiantis atlikto tyrimo rezultatais pateikiamos išvados.

Beinaravičiūtė R. LR savivaldybių biudžetų sudarymo praktika ir vykdymo tendencijos (Alytaus miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 103 p.

SUMMARY

Budget plan implementation of the city of Alytus municipality in 2007-2011 years is analysed in the final Master's Work. This subject matter is actual because municipalities devote not much time to do a financial analysis, which showing are: budget planning effectively, collection of income improving, designated fund using correctly. Full analysis of income and expenditure of municipalities giving a lot of information about dynamic and structure of subject income and expenditure. The object of final Master's Work are financial reports of Alytus city municipality.

Purpose of Master's Work – to analyze budget implementation of Alytus city municipality in 2007-2011 years. It was setted such task to get to the point: to define the features of budget structure the Republic of Lithuania, to analyze the structure of budget income and expenditure of Alytus municipality in 2007-2011 years; investigate the implementation of budget income and expenditure of Alytus city municipality in 2007-2011 years; compare the budgets of 2007-2011 years of three municipalities: Alytus, Kaunas, Vilnius.

It was used such research methods while making a study in Master's Work: nonfiction literature and analysis of legal documents, benchmarking, systematic and logic analysis and also graphic simulation.

In this Master's Work is adduced in theoretical aspect the conception of local government, reviewed the features of budget structure. It is defined what is the budgetary expenditure and revenue of municipalities. It is looked at structure of National budget, submitted integral planning and the drawing up principles of National and municipalities budget. It is reviewed the principles of establishment and implementation of the budget, the consideration and adoption of draft budget and execution of municipal of Alytus. It is researched the budget income structure of municipalities of the city of Alytus in 2007-2011 years and the partition of appropriation by programs government functions, their changes, budget revenue and expenditure plans implementaion. There are compared budgets of three

municipalities: Alytus, Vilnius, Kaunas cities. At the end of the study work, there are given conclusions based on the results of accomplished research.

PRIEDAI

1 priedas. Alytaus miesto savivaldybės pajamų šaltiniai 2005-2009 m., proc. / tūkst.Lt

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.
Mokesčiai	65099,9	54,4	79685,9	56,4	64771,5	45,1	55250,0	37,73	52197,4	31,78
Dotacijos	42345,7	35,4	51471,3	36,4	61468,8	42,8	65276,7	44,57	85951,6	52,35
Kitos pajamos	5535,4	2,1	5333,7	3,8	10260	7,1	6941,2	4,7	5674,4	3,46
Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos	2522,7	4,6	1068,8	0,8	317	0,2	9862,8	6,73	0,0	0,0
Lėšos, gautos iš valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus	0,0	0,0	1241,7	0,9	3991,8	2,8	8073,1	5,51	57,5	0,04
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	101,4	0,1	53,1	0,0	104,6	0,1	76,1	0,05	34,4	0,02
Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti	4169,2	3,5	2521,4	1,8	2688,3	1,9	965,5	0,71	6196,9	3,77
Ilgalaikė paskola	-	-	-	-	-	-	-	-	14090,0	8,58
Iš viso pajamų	119774,3	100,0	141375,9	100,0	143602,0	100,0	146445,4	100,0	164202,2	100,0

2 priedas. Alytaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai pagal funkcinę klasifikaciją 2005-2009 m., tūkst. Lt / proc.

Valstybės funkcijos	2007		2008		2009		2010		2011	
	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.	Tūkst. Lt	Proc.
Bendrosios valstybės paslaugos	12640	10,78	15227	10,82	14574	10,16	11979,2	8,18	12595,1	7,67
Gynyba	91,7	0,08	119,3	0,08	110,7	0,08	78,2	0,05	130,0	0,08
Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	145	0,12	165	0,12	20,5	0,01	35,0	0,02	75,0	0,05
Ekonomika	10729	9,15	10656	7,57	4329	3,02	6674,1	4,56	11656,4	7,09
Aplinkos apsauga	3346	2,85	3639	2,58	4186	2,92	7033,4	4,80	7631,2	4,64
Būstas ir komunalinis ūkis	4762	4,06	5294	3,76	4270	2,98	4647,2	3,17	5145,5	3,13
Sveikatos priežiūra	621,1	0,53	1097	0,78	870,5	0,61	1197,2	0,82	1211,8	0,75
Poilsis, kultūra ir religija	13410	11,44	18546	13,17	15499	10,8	10758,0	7,35	17052,0	10,38
Švietimas	64288	54,83	76474	54,32	85738	59,76	79092,6	54,0	75325,7	45,88
Socialinė apsauga	7168	6,12	9512	6,76	13827	9,64	24867,9	17,00	33325,4	20,30
Kitoms savivaldybėms perduotos moksleivių krepšelio lėšos	52,1	0,04	50	0,04	52,8	0,04	82,6	0,05	54,1	0,03
Iš viso:	117253,0	100	140778,0	100	143476,0	100	146445,4	100	164202,2	100

3 priedas. Asignavimai pagal ekonominę klasifikaciją 2005-2009 m., proc. / tūkst. Lt

	2007	Proc.	2008	Proc.	2009	Proc.	2010	Proc.	2011	Proc.
Iš viso išlaidoms	103825,6	86,7	124351,8	85,9	125749,7	86,8	131902,2	90,07	140019,8	85,27
Darbo užmokesčio dalis išlaidose	49995,2	48,2	60299,1	48,5	58252,6	46,3	51180,1	38,80	58904,1	42,06
Turtui įsigyti	13427,3	11,2	16426,2	11,4	17726,7	12,2	14543,2	9,93	24182,4	14,73
Iš viso išmokų	117252,9	100,0	140778,0	100,0	143476,4	100,0	146445,4	100,0	164202,2	100,0
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	2521,4		3934,9		1372,2		0		0	
Balansas	119774,3	97,9	144712,9	97,3	144848,6	99,1	146445,4	100,00	164202,2	100,00

4 priedas. 2007 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt

P A J A M O S	Metinis planas	Gauta per metus	Įvykdymo procentas	Pokytis, tūkst. Lt
MOKESČIAI	67351,0	65099,9	96,7	-2251,1
Pajamų ir pelno mokesčiai	62415,0	59364,5	95,1	-3050,5
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	52325,0	50046,5	95,6	-2278,5
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	10090,0	9318,0	92,3	-772,0
Turto mokesčiai	4350,0	5084,1	116,9	734,1
Žemės mokestis	250,0	421,4	168,6	171,4
Fizinių asmenų	250,0	362,9	145,2	112,9
Juridinių asmenų		58,5		58,5
Paveldimo turto mokestis	50,0	28,4	56,8	-21,6
Nekilnojamojo turto mokestis	4050,0	4634,3	114,4	584,3
Fizinių asmenų		43,9		43,9
Juridinių asmenų	4050,0	4590,4	113,3	540,4
Prekių ir paslaugų mokesčiai	586,0	651,3	111,1	65,3
Mokestis už aplinkos teršimą	446,0	460,1	103,2	14,1
Valstybės rinkliavos		129,7		129,7
Vietinės rinkliavos	140,0	61,5	43,9	-78,5
DOTACIJOS	42430,0	42345,7	99,8	-84,3
Einamiesiems tikslams	38730,0	38645,7	99,8	-84,3
Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	5809,8	5751,3	99,0	-58,5
Mokinio krepšeliui finansuoti	32362,0	32355,6	100,0	-6,4
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	558,2	538,8	96,5	-19,4

Kapitalui formuoti	3700,0	3700,0	100,0	0,0
Kitos dotacijos ir lėšos	3700,0	3700,0	100,0	0,0
KITOS PAJAMOS	4667,6	5535,4	118,6	867,8
Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandens fondo vandens telkinius	1350,0	1896,9	140,5	546,9
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius		0,6		0,6
Pajamos už patalpų nuomą	241,3	293,6	121,7	52,3
Pajamos už atsitiktines paslaugas	407,5	471,5	115,7	64,0
Įmokos už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	1523,8	1726,3	113,3	202,5
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	800,0	1028,8	128,6	228,8
Kitos neišvardytos pajamos	345,0	117,7	34,1	-227,3
SANDORIAI DĖL MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO TURTO BEI FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRISIĖMIMAS	0,0	2522,7		2522,7
Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos	0,0	2522,7		2522,7
Žemė ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos		2285,5		2285,5
Pastatai ir statiniai		237,2		237,2
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	101,4	101,4	100,0	0,0
VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI	114550,0	115605,1	100,9	1055,1
Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti	4169,2	4169,2	100,0	0,0
IŠ VISO	118719,2	119774,3	100,9	1055,1

5 priedas. 2008 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt

P A J A M O S	Metinis planas	Gauta per metus	Įvykdymo procentas	Pokytis, tūkst. Lt
MOKESČIAI	90554,4	79685,9	88,0	-10868,6
Pajamų ir pelno mokesčiai	84916,0	74808,3	88,1	-10107,7
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	71403,0	62126,3	87,0	-9276,7
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	13329,0	12498,0	93,8	-831,0
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	184,0	184,0	100,0	0,0
Turto mokesčiai	5043,0	4199,0	83,3	-844,0
Žemės mokestis	300,0	452,8	150,9	152,8
Fizinių asmenų	300,0	327	109,0	27,0
Juridinių asmenų		125,8		125,8
Paveldimo turto mokestis	50,0	77,7	155,4	27,7
Nekilnojamojo turto mokestis	4693,0	3668,5	78,2	-1024,5
Fizinių asmenų		53,3		53,3
Juridinių asmenų	4693,0	3615,2	77,0	-1077,8
Prekių ir paslaugų mokesčiai	595,4	678,6	114,0	83,1
Mokestis už aplinkos teršimą	455,4	414,4	91,0	-41,0
Valstybės rinkliavos		181,8		181,7
Vietinės rinkliavos	140,0	82,4	58,9	-57,6
DOTACIJOS	52747,7	52713,0	99,9	-34,7
Einamiesiems tikslams	44666,9	44634,3	99,9	-32,6
Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	6930,7	6898,3	99,5	-32,4
Mokinio krepšeliui finansuoti	37736,2	37736	100,0	-0,2
Bendrosios dotacijos kompensacija	10,1	8	79,2	-2,1
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	1241,7	1241,7	100,0	0,0
Kapitalui formuoti	6829,0	6829,0	100,0	0,0
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	6829,0	6829,0	100,0	0,0
KITOS PAJAMOS	5138,2	5333,7	103,8	195,5
Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius	1400,0	1542,4	110,2	142,4
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius		-2,3		-2,3
Pajamos už patalpų nuomą	179,3	228,5	127,4	49,2
Pajamos už atsitiktines paslaugas	361,0	521,3	144,4	160,3
Įmokos už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	1630,9	1795,2	110,1	164,3
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	800,0	1105,4	138,2	305,4

Kitos neišvardytos pajamos	767,0	143,2	18,7	-623,8
SANDORIAI DĖL MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO TURTO BEI FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRISIĖMIMAS	0,0	1068,8		1068,8
Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos	0,0	1068,8		1068,8
Žemė ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos		902,7		902,7
Pastatai ir statiniai		164,8		164,8
Nematerialiojo turto realizavimo pajamos		1,3		1,3
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	83,8	53,1	63,4	-30,7
VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI	148524,1	138854,5	93,5	-9669,7
Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti	2521,4	2521,4	100,0	0,0
IŠ VISO	151045,5	141375,9	93,6	-9669,7

6 priedas. 2009 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt

P A J A M O S	Metinis planas	Gauta per metus	Įvykdymo procentas	Pokytis, tūkst. Lt
MOKESČIAI	76334,2	64771,5	84,9	-11562,7
Pajamų ir pelno mokesčiai	68723,0	58424,5	85,0	-10298,5
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	55296,0	48406,5	87,5	-6889,5
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	13273,0	9864,0	74,3	-3409,0
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	154,0	154,0	100,0	0,0
Turto mokesčiai	5110,0	4008,7	78,4	-1101,3
Žemės mokestis	430,0	444,3	103,3	14,3
Fizinių asmenų	430,0	349,3	81,2	-80,7
Juridinių asmenų		95		95,0
Paveldimo turto mokestis	40,0	91,4	228,5	51,4
Nekilnojamojo turto mokestis	4640,0	3473,0	74,8	-1167,0
Fizinių asmenų		79,4		79,4
Juridinių asmenų	4640,0	3393,6	73,1	-1246,4
Prekių ir paslaugų mokesčiai	2501,2	2338,3	93,5	-162,9
Mokestis už aplinkos teršimą	443,7	352,5	79,4	-91,2
Valstybės rinkliavos		185,7		185,7
Vietinės rinkliavos	2057,5	1800,1	87,5	-257,4
DOTACIJOS	65524,2	65460,6	99,9	-63,6
Einamiesiems tikslams	55677,5	55665,8	100,0	-11,7
Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	7665,3	7657	99,9	-8,3
Mokinio krepšeliui finansuoti	47912,2	47908,8	100,0	-3,4
Kita tikslinė dotacija	100,0	100		0,0
Bendrosios dotacijos kompensacija	703,0	703	100,0	0,0
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	4043,7	3991,8	98,7	-51,9
Kapitalui formuoti	5100,0	5100,0	100,0	0,0
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	5100,0	5100,0	100,0	0,0
KITOS PAJAMOS	9154,8	10260,0	112,1	1105,2
Dividendai		532,7		532,7
Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandens fondo vandens telkinius	1420,0	1592,1	112,1	172,1
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius		72,1		72,1
Mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise		2,4		2,4
Pajamos už patalpų nuomą	254,9	319,6	125,4	64,7

Pajamos už atsitiktines paslaugas	422,3	538,2	127,4	115,9
Įmokos už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	1847,6	1983,7	107,4	136,1
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	890,0	929,8	104,5	39,8
Kitos neišvardytos pajamos	4320,0	4289,4	99,3	-30,6
SANDORIAI DĖL MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO TURTO BEI FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRISIĖMIMAS	1200,0	317,0	26,4	-883,0
Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos	1200,0	317,0	26,4	-883,0
Žemė ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos	1200,0	239,9	20,0	-960,1
Pastatai ir statiniai		63,2		63,2
Kitas ilgalaikis materialusis turtas		13,9		13,9
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	104,6	104,6	100,0	0,0
VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI	152317,8	140913,7	92,5	-11404,1
Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti	2688,3	2688,3	100,0	0,0
IŠ VISO	155006,1	143602,0	92,6	-11404,1

7 priedas. 2010 m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt

P A J A M O S	Metinis planas	Gauta per metus	Įvykdymo procentas	Pokytis, tūkst. Lt
MOKESČIAI	55250,0	60699,2	109,86	5449,2
Pajamų ir pelno mokesčiai	46323,0	50608,4	109,21	4285,4
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	39217,0	43973,4	112,13	4756,4
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	6628,0	6157,0	92,89	-471,0
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	478,0	478,0	100,00	0,00
Turto mokesčiai	4210,0	5273,3	125,26	1063,3
Žemės mokestis	450,0	497,6	110,58	47,6
Fizinių asmenų	450,0	393,3	87,4	-56,7
Juridinių asmenų	0	0	0	0,00
Paveldimo turto mokestis	40,0	68,6	171,5	28,6
Nekilnojamojo turto mokestis	3720,0	4707,7	126,55	987,7
Fizinių asmenų	0	191,0	191,00	191,0
Juridinių asmenų	3720,0	4516,7	121,42	796,7
Prekių ir paslaugų mokesčiai	4717,0	4816,9	102,12	99,9
Mokestis už aplinkos teršimą	170,0	145,5	85,59	-24,5
Valstybės rinkliavos	180,0	185,7	103,17	5,7
Vietinės rinkliavos	4367,0	4485,7	102,72	118,7
DOTACIJOS	65276,7	65276,7	100,00	0,00
KITOS PAJAMOS	6941,2	5022,4	72,36	1918,8
Dividendai	0,00	0,00	0,00	0,0
Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandens fondo vandens telkinius	1420,0	1550,4	109,18	130,4
Pajamos už prekes ir paslaugas	2182,8	2453,1	112,38	270,3
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	900,0	881,2	97,91	-18,8
Kitos neišvardytos pajamos	2438,4	121,1	4,97	-2317,3
SANDORIAI DĖL MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO TURTO BEI FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRISIĖMIMAS	0	216,0	216,00	216,0
Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos	0	216,0	216,00	216,0
Žemė ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos	0	130,7	130,7	130,7
Pastatai ir statiniai	0	43,7	43,7	43,7

Kitas ilgalaikis materialusis turtas	0	41,6	41,6	41,6
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	71,6	71,6	100,00	0,0
VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI	145479,9	149197,4	102,56	3717,5
Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti	965,5	965,5	100,00	0,00
IŠ VISO	146445,4	150162,9	102,5	3717,5

8 priedas. 2011m. pajamų vykdymo analizė, proc. / tūkst.Lt

P A J A M O S	Metinis planas	Gauta per metus	Įvykdymo procentas	Pokytis, tūkst. Lt
MOKESČIAI	52197,4	55016,1	105,4	2818,7
Pajamų ir pelno mokesčiai	42939,0	45222,3	105,32	2283,3
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	42939,0	39413,3	91,79	3525,7
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	5502,0	5519,0	100,31	17,0
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	290,0	290,0	100,00	0,0
Turto mokesčiai	4580,0	4999,7	109,16	419,7
Žemės mokestis	450,0	593,5	131,89	143,5
Paveldimo turto mokestis	80,0	49,2	61,5	-30,8
Nekilnojamojo turto mokestis	4050,0	4357,0	107,58	307
Prekių ir paslaugų mokesčiai	4678,4	4794,1	102,47	115,7
Mokestis už aplinkos teršimą	389,0	390,0	100,26	1
Valstybės rinkliavos	145,0	126,8	87,45	-18,2
Vietinės rinkliavos	4105,3	4277,3	104,19	172,3
DOTACIJOS	85951,6	82793,3	96,33	-3158,3
KITOS PAJAMOS	5674,4	5773,5	101,75	99,1
Dividendai	632,4	632,4	100,00	0,0
Turto pajamos	2050,4	2270,5	110,73	220,1
Nuoma	1420,0	1412,0	99,44	-8,0
Pajamos už teikiamas paslaugas	2566,6	2616,9	101,96	50,3
Kitos neišvardytos pajamos	190,4	56,3	29,57	-134,1
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	860,0	829,8	96,49	-30,2
SANDORIAI DĖL MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO TURTO BEI FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRISIĖMIMAS	0,00	269,2	269,2	269,2
Iš kitų savivaldybių gautos mokinio krepšelio lėšos	34,4	34,4	100,00	0,0
VISI MOKESČIAI, DOTACIJOS, PAJAMOS IR SANDORIAI	143915,3	143886,5	99,98	-28,8
Apyvartos lėšos	6196,6	6196,6	100,00	0,00

Iš viso	147586,8	150083,4	101,7	2496,6
Ilgalaikė paskola	14090,0	25632,5	181,92	11542,5
IŠ VISO	164202,2	150083,4	91,40	-14118,8

9 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2007 m., proc. /
tūkst.Lt

Asignavimų pavadinimas	Metinis planas	Kasinės išlaidos	Įvykdymo procentas
1. BENDROS VALSTYBĖS PASLAUGOS	13371,4	12640,4	94,5
2. GYNYBA	91,7	91,7	100
3. VIEŠOJI TVARKA	145,0	145,0	100
4. EKONOMIKA	10798,9	10728,6	99,3
5. APLINKOS APSAUGA	3346,3	3345,8	100
6. BŪSTAS IR KOMUNALINIS ŪKIS	4865,5	4761,9	97,9
7. SVEIKATOS APSAUGA	623,4	621,1	99,6
8. POILSIS IR KULTŪRA	13680,0	13410,2	98,0
9. ŠVIETIMAS	64468,3	64288,0	99,7
10. SOCIALINĖ APSAUGA	7276,6	7168,1	98,5
IŠ VISO IŠLAIDŲ	118667,1	117200,8	98,8
Kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos	52,1	52,1	100,0
IŠ VISO IŠMOKŲ	118719,2	117252,9	98,7
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		2521,4	
iš jų: specialiųjų programų lėšų likutis		527,4	
apyvartos lėšos		1994	
BALANSAS	118719,2	119774,3	100,9

10 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2008 m., proc. / tūkst.Lt

Asignavimų pavadinimas	Metinis planas	Kasinės išlaidos	Įvykdymo procentas
1. Bendros valstybės paslaugos	21453,2	15226,6	71,0
2. Gynyba	119,3	119,3	100,0
3. Viešoji tvarka	165	165	100
4. Ekonomika	12005,9	10655,7	88,8
5. Aplinkos apsauga	3646,5	3638,7	99,8
6. Būstas ir komunalinis ūkis	6527,7	5293,5	81,1
7. Sveikatos apsauga	1213,2	1096,9	90,4
8. Poilsis ir kultūra	19147,9	18546,1	96,9
9. Švietimas	76909,7	76474,3	99,4
10. Socialinė apsauga	9807,1	9511,9	97,0
IŠ VISO IŠLAIDŲ	150996	140728	93,2
Kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos	50	50	100
IŠ VISO IŠMOKŲ	151046	140778	93,2
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		3934,9	
iš jų: specialiųjų programų lėšų likutis		607,5	
apyvartos lėšos		3327,4	
BALANSAS	151046	144713	95,8

11 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2009 m., proc. / tūkst.Lt

Asignavimų pavadinimas	Metinis planas	Kasinės išlaidos	Įvykdymo procentas
1. Bendros valstybės paslaugos	17919,7	14573,8	81,3
2. Gynyba	110,7	110,7	100,0
3. Viešoji tvarka	29,1	29,1	100,0
4. Ekonomika	7576,8	4328,8	57,1
5. Aplinkos apsauga	5171,5	4186,3	80,9
6. Būstas ir komunalinis ūkis	5728,3	4270,1	74,5
7. Sveikatos apsauga	1063,5	870,5	81,9
8. Poilsis ir kultūra	16400,2	15498,6	94,5
9. Švietimas	86585,7	85737,7	99,0
10. Socialinė apsauga	14367,8	13826,6	96,2
IŠ VISO IŠLAIDŲ	154953,3	143423,6	92,56
Kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos	52,8	52,8	100
IŠ VISO IŠMOKŲ	155006,1	143476,4	92,6
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		3934,9	
iš jų: specialiųjų programų lėšų likutis		607,5	
apyvartos lėšos		3327,4	
BALANSAS	155006,1	144713	95,8

12 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2010 m., proc. / tūkst.Lt

Asignavimų pavadinimas	Metinis planas	Kasinės išlaidos	Įvykdymo procentas
1. Bendros valstybės paslaugos	11979,2	11310,9	94,42
2. Gynyba	78,2	77,6	99,23
3. Viešoji tvarka	35,0	35,0	100,00
4. Ekonomika	6674,1	6278,6	94,07
5. Aplinkos apsauga	7033,4	7031,4	99,97
6. Būstas ir komunalinis ūkis	4647,2	4343,1	93,46
7. Sveikatos apsauga	1197,2	1174,1	98,07
8. Poilsis ir kultūra	10758,0	10666,6	99,15
9. Švietimas	79092,6	78640,9	99,43
10. Socialinė apsauga	24867,9	24731,9	99,45
Kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos	82,6	82,6	100,00
IŠ VISO IŠMOKŲ	146445,4	144372,7	98,6
Biudžeto perteklius		5790,2	
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	406,7	6196,9	
iš jų: specialiųjų programų lėšų likutis		854,4	
apyvartos lėšos			
BALANSAS	146445,4	150569,6	

13 priedas. Išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas 2011 m., proc. / tūkst.Lt

Asignavimų pavadinimas	Metinis planas	Kasinės išlaidos	Įvykdymo procentas
1. Bendros valstybės paslaugos	11950,8	11778,2	98,56
2. Gynyba	130,0	130,0	100,00
3. Viešoji tvarka	75,0	75,0	100,00
4. Ekonomika	11866,9	11714,6	98,72
5. Aplinkos apsauga	9631,2	6559,9	68,11
6. Būstas ir komunalinis ūkis	4573,6	3431,4	75,03
7. Sveikatos apsauga	1174,7	1115,8	94,99
8. Poilsis ir kultūra	16558,7	16158,8	97,58
9. Švietimas	76555,8	76140,8	99,46
10. Socialinė apsauga	31106,0	30833,4	99,12
IŠ VISO IŠLAIDŲ	161622,7	157875,0	97,68
Kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos	54,1	54,1	100,00
IŠ VISO IŠMOKŲ	161676,8	157929,1	97,7
Biudžeto deficitas	14090,0	7845,7	
Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		18026,9	
iš jų: specialiųjų programų lėšų likutis		1010,9	
apyvartos lėšos		17016,0	

14 priedas. Kauno miesto savivaldybės biudžeto pajamos 2007-2011 m., tūkst.Lt

	2007	2008	2009	2010	2011
Mokesčiai	361749,5	450530,1	457804,9	402643,5	397616,8
Dotacijos	178982,5	209847,6	272281,4	223860,2	276527,3
Materialiojo ir nemat.turto real.pajamos	8000	6700	8100	3000	2200
Apyvartos lėšos	1727	10656,8	18153,7	9248,3	9960,4
Kitos pajamos	34541	38465,5	47160	41448	44725,5
Iš viso	585000	716200	803500	680200	731030

15 priedas. Kauno miesto savivaldybės biudžeto asignavimai 2007-2011 m., tūkst.Lt

	2007	2008	2009	2010	2011
Švietimas	316038,5	398086,1	462414,6	394002,2	437868,7
Socialinė apsauga	43008,7	48145,6	59532,6	70021,6	105931,3
Bendros valstybės paslaugos	111452,9	132999,9	123290,9	130671,1	97691,6
Gynyba	853,3	923,8	824,7	622,8	568,7
Ekonomika	50044,3	58636,8	55775,6	26973,6	57216,2
Aplinkos apsauga	12024,8	11983,8	12756,5	7003,3	9976,5
Būstas ir komunalinis ūkis	18449,6	20689,4	26756,6	21760,8	29163,2
Sveikatos apsauga	7612,8	6423,6	4202,7	1846,6	3561,7
Poilsis, kultūra ir religija	25515,1	38282	57903,8	27254,8	3561,7
Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	29,0	29,0	42,0	43,2	42,3
Iš viso	585000	716200	803500	680200	820532,4

16 priedas. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto pajamos 2007-2011 m., tūkst.Lt

	2007	2008	2009	2010	2011
Mokesčiai	524228,0	601744,0	593382,0	562615,7	454290,0
Dotacijos	264663,9	321424,0	443730,2	342012,0	432018,8
Materialiojo ir nemat.turto real.pajamos	21979,0	24756,0	13500,0	10000,0	5000,0
Apyvartos lėšos	106,4	14400,2	16370,0	15712,3	15017,8
Kitos pajamos	58962,0	62214,0	75869,1	72972,2	81606,1
Iš viso	869939,3	1015538,2	1142851,3	1003312,2	987932,7

17 priedas. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto asignavimai 2007-2011 m., tūkst.Lt

	2007	2008	2009	2010	2011
Švietimas	450881,3	531569,2	630813,3	571750,0	642931,9
Socialinė apsauga	84715,8	105980,3	111175,1	108186,9	164908,7
Bendros valstybės paslaugos	153200,2	143894,4	143917,0	182690,6	134732,8
Gynyba	1244,6	1182,8	1143,1	830,4	722,3
Ekonomika	16940,1	49471,1	81306,5	23788,3	65795,7
Aplinkos apsauga	40504,8	42862,0	32705,2	29722,4	29571,1
Būstas ir komunalinis ūkis	76900,9	78099,2	67335,7	57593,3	121092,7
Sveikatos apsauga	18020,4	105980,3	19152,2	8710,3	15818,2
Poilsis, kultūra ir religija	27531,2	47322,7	55303,2	2004,9	24229,3
Iš viso	869939,3	1015538,2	1142851,3	100312,2	1199802,7